

Bütün Azərbaycan xalqına yeni-yeni uğurlar, yeni qələbələr arzulayıram!

İlham ƏLİYEV, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

NOVRUZ BAYRAMINIZ MÜBARƏK!

№ 61 (30177) 19 mart 2023-cü il, bazar

Xalq qəzeti

Xalqın qəzeti!

Gündəlik ictimai-siyasi nəşr

1919-cu ildən çıxır

Təsisçi: Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsi və qəzetin redaksiya heyəti

vəb-sayt: www.xalqqazeti.az

Prezident İlham Əliyevin və birinci xanım Mehriban Əliyevanın Tərtər rayonuna səfəri

Dövlətimizin başçısı Talış–Tapqaraqoyunlu–Qaşaltı sanatoriyası avtomobil yolunun açılışında iştirak edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və qızları Arzu Əliyeva martın 18-də Tərtər rayonuna səfər ediblər.

Dövlətimizin başçısı əvvəlcə Talış–Tapqaraqoyunlu–Qaşaltı sanatoriyası avtomobil yolunun açılışında iştirak edib.

Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri Saleh Məmmədov görülmə işlər barədə məlumat verdi.

Qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyev tərəfindən 2021-ci il oktyabrın 3-də Tərtər rayonunda təməli qoyulan və 4 yaşayış məntəqəsini birləşdirən yeni avtomobil yolunun uzunluğu 22 kilometrdir. Talış–Tapqaraqoyunlu–Qaşaltı sanatoriyası yeni avtomobil yolunun eni 19 kilometrlik hissədə 9

metr, 3 kilometrlik hissədə isə 6 metr təşkil edir.

Bu yolun inşası layihəsi çərçivəsində İncəçay üzərində uzunluğu 84 metr olan avtomobil körpüsü tikilib. Uçaşırımlı körpünün eni 14,5 metrdir. Körpü 9 bal seysmiklik nəzərə alınmaqla inşa edilib.

Yolda aparılan tikinti işləri inşaat norma və qaydalarının tələblərinə uyğun yüksək keyfiyyətlə həyata keçirilib. Layihə üzrə yolboyu avtobus dayanacaqları inşa edilib, hərəkətin normal təşkili üçün digər zəruri infrastruktur yaradılıb.

Prezident İlham Əliyevə Tərtər rayonunun Talış kəndinin daxili yollarının tikintisi

layihəsi barədə də məlumat verildi. Bildirildi ki, kənddaxili yolların ümumi uzunluğu 4,2 kilometrdir.

Qeyd edək ki, Tərtər rayonunun işğaldan azad edilmiş Talış, Goranboy rayonunun Tapqaraqoyunlu və Qaşaltı Qaraqoyunlu kəndlərini keçməklə Naftalan şəhərinə doğru uzanan yeni yolun inşası yolboyu yerləşən yaşayış məntəqələrinin sakinlərinin rahat gediş-gəlişi ilə bərabər, bölgənin sosial-iqtisadi inkişafına töhfə verəcək. Yeni yol, həmçinin Tərtər şəhəri ilə yanaşı, alternativ olaraq Naftalan şəhərindən də bu istiqamətdə rahat və təhlükəsiz hərəkəti təmin edəcək.

AZƏRTAC

Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva Tərtərin Talış kəndindən paylaşım edib

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva Tərtər rayonunun Talış kəndindən paylaşım edib.

AZƏRTAC paylaşımı təqdim edir: “Talış kəndində Novruz tonqalı! Təbrik edirik!!!”.

Heydər Əliyev və Novruz bayramı

Prezidentin Novruz duası – İlham Əliyev ənənəsində Qarabağ varisliyi

Səhifə ➞ 6

Böyük Türküstan uğrunda türk milli ruhunun birliyi və zəfəri günü

Səhifə ➞ 12

Filmlərimizdə Novruz motivləri

Səhifə ➞ 17

Türk Dövlətləri Təşkilatı: Dünyanın yeni güc mərkəzi

Səhifə ➞ 9

Yaddaşlarda yenidən göyərən Novruz...

Səhifə ➞ 14

İran dünya üçün yeni gərginlik ocağına çevrilib

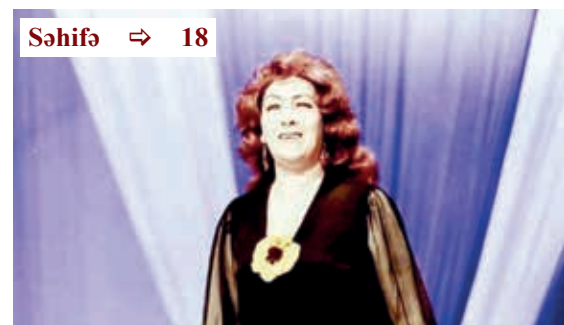
Səhifə ➞ 8

Güneydə Novruz adətləri və inancları

Səhifə ➞ 15

Səsin Vətən nisgili

Səhifə ➞ 18

Suqovuşan qəsəbə tam orta məktəbində yaradılan şəraitlə tanışlıq

Martin 18-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və qızları Arzu Əliyeva Tərtər rayonunun Suqovuşan qəsəbə tam orta məktəbində yaradılan şəraitlə tanış olublar.

Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) Azərbaycan Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Emin Hüseynov görülməli işlər barədə dövlətimizin başçısına və birinci xanımına məlumat verdi.

Qeyd edək ki, 2022-ci il martın 20-də dövlətimizin başçısı və birinci xanım Suqovuşana səfərləri çərçivəsində qəsəbədəki yarırsız vəziyyətdə olan 144 şagird yerlik tam orta məktəbin binasında olmuş, təhsil müəssisəsindəki vəziyyətlə maraqlanmışdılar. Prezident

İlham Əliyev məktəb binasının əsaslı təmirinə başlanılması və işlərin yüksək səviyyədə həyata keçirilməsi ilə bağlı tapşırıqlar vermişdi.

Diqqətə çatdırıldı ki, ərazisi bir hektar olan məktəbdə 12 sinif otağı var. Şagirdlərin yüksək səviyyədə təhsil almaları üçün sinif otaqları zəruri dərəcə təchiz edilib. Təhsil ocağında, həmçinin informatika kabinet, kitabxana, iki laboratoriya, 72 nəfərlik akt zalı və yeməkhana var. Məktəbdə internet, mebel-inventar və digər zəruri avadanlıqlar müasir tələblər səviyyəsindədir. Təhsil ocağının həyatında abadlıq işləri görüldü, futbol, basketbol və açıq oyun meydanları yaradılıb.

Qeyd edək ki, Ermənistanın Azərbaycanla qarşı 30 ilə yaxın davam edən hərbi təcavüzü nəticəsində işğal olunan rayonların təhsil infrastrukturunda da tamamilə dağıdılıb. İşğaldan azad edilən ərazilərdə dağıdılan təhsil infrastrukturunun bərpası istiqamətində Prezident İlham Əliyevin müvafiq sərəncamları və tapşırıqları ilə hazırda mühüm işlər görülür. Bu, "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı"nda əksini tapıb. Tədbirlər Planına əsasən, Elm və Təhsil Nazirliyinə 2022-2026-cı illərdə ərazi planlaşdırma sənədlərinə uyğun olaraq, yaşayış məntəqələrində təhsil müəssisələrinin tikintisi və bərpası ilə bağlı təkliflərin hazırlanması tapşırılıb.

Sənəddə qeyd edilib ki, Şuşa rayonunda 7, Ağdam rayonunda 29, Füzuli rayonunda 23, Zəngilan rayonunda 21, Kəlbəcər rayonunda 30, Laçın rayonunda 21, Qubadlı rayonunda 16, Cəbrayıl rayonunda 25, Xocavənd rayonunda 20, Tərtər rayonunda (Suqovuşan və Talış kəndləri daxil olmaqla) 5 məktəbəqədər və ümumi təhsil müəssisələrinin tikintisi və bərpası nəzərdə tutulur.

AZƏRTAC

Suqovuşan qəsəbəsində yeni yaşayış məhəlləsinin təməli qoyulub

Martin 18-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və qızları Arzu Əliyeva Suqovuşan qəsəbəsində inşa olunacaq yaşayış məhəlləsinin təməliqoyma mərasimində iştirak ediblər.

Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Emin Hüseynov dövlətimizin başçısına məhəllə barədə məlumat verdi.

Bildirildi ki, ümumi sahəsi 2 hektardan çox olan məhəllədə 25-i biotaqlı, 80-i ikiotaqlı, 75-i üçotaqlı, 10-u isə dördotaqlı olmaqla, ümumilikdə, 190 mənzil inşa ediləcək.

Məhəllədə, həmçinin futbol, idman və uşaq meydanları, transformator yarımtəsiyası və digər zəruri infrastruktur obyektlərinin tikintisi nəzərdə tutulur. Burada, həmçinin geniş yaşillıq zolaqları da salınacaq.

Prezident İlham Əliyev yaşayış məhəlləsinin təməlini qoydu.

AZƏRTAC

Suqovuşan su anbarının və magistral su kanalının əsaslı təmiri və turizm obyektlərinin tikintisi ilə tanışlıq

Martin 18-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və qızları Arzu Əliyeva Suqovuşan su anbarının və ondan çıxan magistral su kanalının əsaslı təmiri, su anbarı boyunca yaradılan turizm infrastruktur obyektlərinin tikintisi ilə tanış olublar.

Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Emin Hüseynov dövlətimizin başçısına və birinci xanımına görülməli işlər barədə məlumat verdi.

Bildirildi ki, Birinci Dövlət Proqramı çərçivəsində əsas infrastruktur obyektlərinin təmir-bərpa və yenidənqurma layihələri çərçivəsində Suqovuşan su anbarının və ondan çıxan magistral su kanalının əsaslı təmirinə başlanılıb. Hazırda su anbarının divarlarına beton örtüyün vurulması, oradakı bütün avadanlıqların əsaslı təmiri həyata keçirilib,

magistral kanalda zəruri işlər görüldü. Eyni zamanda, Suqovuşan su anbarı boyunca ilk turizm infrastruktur obyektlərinin yaradılmasına başlanılıb. Burada Turizm İnformasiya Bürosu inşa olunur, sahilboyu park salınır, avtodayanacaq tikilir.

Qeyd edildi ki, Qarabağ iqtisadi rayonunda "Xaçınçay", "Köndələnçay-1", "Köndələnçay-2", "Köndələnçay-3" su anbarlarında paralel olaraq aparılan bərpa, əsaslı təmir və yenidənqurma işlərinin bu ilin sonunadək başa çatdırılması nəzərdə tutulur.

AZƏRTAC

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Talış kəndində görülməli işlərlə tanış olublar

Dövlətimizin başçısı kənddə Novruz tonqalını alovlandırır və Azərbaycan xalqını bayram münasibətilə təbrik edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və qızları Arzu Əliyeva martin 18-də Tərtər rayonunun Talış kəndində görülməli işlərlə tanış olublar.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım əvvəlcə Talış kəndində Xatirə daşına baxış keçirdilər.

Qeyd edək ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrinin Müzəffər Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəşadətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci il oktyabrın 3-də bu strateji ərazini düşməndən azad

edib. Talış kəndində yüksək nöqtələrdən birində bu ərazinin işğaldan azad olunduğu gün Müzəffər Ali Baş Komandan tərəfindən paylaşılan tvitin mətninin həkk olunduğu Xatirə daşı yerləşdirilib.

Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) Azər-

baycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Emin Hüseynov dövlətimizin başçısına və birinci xanımına Talış kəndinin Baş planı əsasında görülməli işlər barədə məlumat verdi.

Xatırladaq ki, dövlətimizin başçısı 2021-ci il oktyabrın 4-də Talış kəndindəki Bayraq meydanında Azərbaycan Respublikasının Dövlət Bayrağını ucaldı. İşğaldan azad edildikdən sonra Azərbaycan Prezidentinin tapşırıqları əsasında Talış kəndində tikinti-bərpa işləri aparılıb, yeni evlər inşa olunub, zəruri infrastruktur yaradılıb. Kənddə

aparılan təmir-bərpa işlərinin birinci mərhələsi çərçivəsində Bayraq meydanında abadlıq işləri görüldü. Talış kəndinin yüksək nöqtələrindən birində sakinlərin asudə vaxtlarını səmərəli keçirmələri üçün istirahət guşəsi və seyr meydanı tikilib.

Görülən işlər çərçivəsində 10 qeyri-yasayış və ictimai işə obyektinə də bərpa olunub və tamamilə yenidən qurulub. Bu obyektlərin ərazisində abadlıq işləri görüldü. Bunlardan biri də inzibati binadır.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım inzibati binada yaradılan şəraitlə tanış oldular.

Mövcud ikimərtəbəli inzibati bina əsaslı təmir edilib, dam örtüyü sökülərək yenidən qurulub. İnzibati binanın qarşısındakı ərazidə kənd meydanının bərpası həyata keçirilib və burada geniş yaşıllaşdırma işləri aparılıb. Binanın bütün kommunikasiya sistemləri yenidən qurulub. İnzibati bina yağıın signalizasiya, rabitə və videomüşahidə sistemləri ilə təchiz edilib.

(ardı 3-cü səhifədə)

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Talış kəndində görülən işlərlə tanış olublar

(əvvəli 2-ci səhifədə)

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Talış kəndindəki uşaq bağçasında yaradılan şəraitlə də tanış oldular. Uşaq bağçasının birmərtəbəli binası da əsaslı təmir edilib. Bütün kommunikasiya sistemləri yenidən qurulub və bina yanğın siqnalizasi-

ya, rabitə, videomüşahidə və fəvqəladə hal xəbərvərci sistemləri ilə təchiz edilib. Binaın daxili hissəsi bütün lazımı texniki xidmət avadanlığı ilə təchiz olunub. Həyatəyən ərazidə uşaqlar üçün rezin örtüklü oyun meydançası və iki söhbətgah inşa olunub. Bir sözlə, burada balacaların vaxtlarını maraqlı və səmərəli keçirmələri üçün hər tərəfli şərait yaradılıb.

Talış kəndindəki 78 şagird yerlik məktəb binası ilə tanışlıq zamanı məlumat verildi ki, ikimərtəbəli binanın da bərpası və yenidən qurulması həyata keçirilib. Dam örtüyü tamamilə yenilənib, kommunikasiya sistemləri yenidən qurulub. Bina yanğın siqnalizasiya, rabitə, zəng, videomüşahidə sistemləri ilə təchiz edilib. Tehsil ocağının binasının birinci və ikinci mərtəbələrində sinif, tibb və müəllimlər otaqları,

mansardda işə akt zalı və kitabxana yerləşir. Məktəbin həyatəyən ərazisində süni ot örtüklü futbol və idman meydançaları yaradılıb.

Prezident İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və qızları Arzu Əliyeva Talış kəndində Novruz tonqalını alovlandırırlar.

Sonra dövlətimizin başçısı Azərbaycan xalqını bayram münasibətilə təbrik etdi.

Prezident İlham Əliyevin Novruz bayramı münasibətilə Azərbaycan xalqına müraciəti

– Əziz bacılar və qardaşlar. Sizi qarşıdan gələn Novruz bayramı münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm.

Üçüncü dəfədir ki, Azərbaycan xalqına Novruz təbriklərimi doğma Qarabağ diyarından deyirəm. Bu, böyük xoşbəxtlikdir. Bu xoşbəxtliyi bizə bəxş edən qəhrəman şəhidlərimizin əziz xatirəsini bu gün biz hörmətlə yad edirik. Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin! Bu xoşbəxtliyi bizə bəxş edən qəhrəman Azərbaycan hərbiçilərini buradan səmimiyyətlə salamlayıram. Onların canı-qanı bahasına biz doğma torpaqlarımıza qayıtmışıq.

İkinci Qarabağ müharibəsi dövründə bütün Azərbaycan xalqı bir yumruq kimi birləşib. Bütün Azərbaycan xalqını bir daha salamlayıram. Bütün Azərbaycan xalqına yeni-yeni uğurlar, yeni qələbələr arzulayıram!

Otuz il əvvəlki müddət ərzində torpaqlarımız işğal altında idi. Ermənistan xalqımıza qarşı etnik təmizləmə siyasəti aparırdı. Yüz minlərlə azərbaycanlı öz doğma torpaqlarından didərgin salınıb, qaçqın, köçkün vəziyyətinə düşmüşdür. Xalqımıza qarşı soyqırımı törədilmişdir, ədalətsizlik törədilmişdir, hərbi cinayətlər törədilmişdir. Biz bunu heç vaxt unutmayacağıq. Biz bunu heç vaxt unutmamalıyıq.

Biz otuz il əvvəlki işğalla bağlı bütün beynəlxalq təşkilatlarda öz haqq səsimizi ucaltmışdıq. Ancaq əfsuslar olsun ki, bizim sözümlərə reaksiya verən qurum tapılmadı. Əksinə, Qarabağ münaqişəsi ilə məşğul olmuş vasitəçilər məsələni həll etməyə yox, dondurmaq üçün səylər göstərdi. İndi ikinci Qarabağ müharibəsindən keçən ki, il yarım ərzində əldə edilmiş yeni məlumatlar bunu bir daha təsdiqləyir.

Biz öz haqqımızı, öz hüquqlarımızı döyüş meydanında bərpa etdik. Qırx dörd gün ərzində mənfur düşməni torpaqlarımızdan qovduq və Qarabağda Azərbaycan Bayrağını ucaltdıq. Bu, çoxəsrlik Azərbaycan tarixinin ən parlaq səhifəsidir. Qırx dörd gün ərzində Azərbaycan xalqı ordumuzun arxasında dayanıb, yumruq kimi birləşdi. Biz işğal edilmiş torpaqları qan tökərək azad etdik.

Əfsuslar olsun ki, bu gün ikinci Qarabağ müharibəsinin ibrət dersi Ermənistanla hələ ki, dərs olmayıb. Çünki biz

görürük ki, Ermənistanda revanşist qüvvələr baş qaldırıb. Ermənistanda yenə də Azərbaycana qarşı, Azərbaycan torpaqlarına qarşı ərazi iddiaları qaldırılır. Biz Ermənistan rəhbərliyini bu çirkin əməllərdən çəkindirmək üçün xəbərdar edirik. Ermənistanın arxasında dayanan bəzi ölkələri də bax, buradan – azad edilmiş Talış kəndindən xəbərdar edirik ki, əl çəkin bu çirkin əməllərdən. Azərbaycan dövlətinin, xalqının iradəsinə heç bir kənar qüvvə təsir edə bilməz.

Otuz il əvvəlki Ermənistan və onun havadarları, onun arxasında duran müttəfiqləri bizi haqq işimizdən çəkindirmək üçün müxtəlif imkanlardan, müxtəlif vasitələrdən istifadə etməyə çalışırdılar, bizi mənasız danışıqlarla yormaqla istəyirdilər, bizi işğalla barışdırmaqla istəyirdilər.

İşğal dövründə Ermənistanla əməkdaşlığa başlamaq üçün nə qədər səylər göstərilmişdir. Azərbaycan xalqı və Azərbaycan dövləti güclü iradə göstərərək bütün bu cəhdləri dəf etmişdir. Çünki bizim işimiz haqq işidir. Mən işğal dövründə dəfələrlə deyirdim ki, əgər məsələ sülh yolu ilə həll olunmasa, biz müharibə yolu ilə öz doğma torpaqlarımızı işğalçılarıdan azad edəcəyik. Görün, Ermənistan rəhbərliyi nə qədər azğınlamışdır ki, “Qarabağ Ermənistanıdır və nöqtə” sözlərini deyərək, Azərbaycan xalqının haqlı hüququnu əlimizdən almaq istəyirdi. Əfsuslar olsun ki, Ermənistanın arxasında dayanan qüvvələr, o cümlədən avaxtkı Minsk qrupuna həmsədrlik edən ölkələr bu bəyanata heç bir reaksiya verməmişdilər. İndi Azərbaycan öz doğma torpaqlarını azad edəndən sonra görün, bizə qarşı nə qədər ədalətsiz addımlar atılır, nə qədər çirkin əməllər törədilir. Erməni havadarları, Ermənistanın işğalçılıq siyasətinə şərik olan ölkələr bizə qarşı informasiya müharibəsi elan ediblər. Bəzi ölkələrdə Azərbaycanın daxili işləri ilə bağlı hansısa konfranslar, simpoziumlar təşkil edirlər. Bəzi ermənipərəst ölkələr dünya xəritəsində olmayan, Azərbaycanın ərazisində mövcud olmayan dırnaqarası “Dağlıq Qarabağın müstəqilliyini” tanıyırlar. Bu, nə deməkdir? O deməkdir ki, işğal dövründə bütün bu qüvvələrin yeganə amalı bu işğal əbədləşdirmək idi. Bu münaqişəni həll etmək yox, dondurmaq idi.

İkinci Qarabağ müharibəsi dövründə bizə qarşı nə qədər təzyiqlər oldu, Ermənistanla nə qədər yardımlar göndərilirdi. Hər gün silahlarla dolu bir neçə yük təyyarəsi göndərilirdi, xarici ölkələrdən maddələr göndərilirdi. Ermənistanın müttəfiqləri bizi müxtəlif yollarla dayandırmağa çalışırdılar. Heç kim bizim qabağımızda dura bilmədi, bu gün də dura bilmir, sabah da dura bilməyəcək. Əgər kimə fikirlişir ki, bizə qarşı cızılmış çirkin planlar həyata keçə bilər, səhv edir. Bizə qarşı hər bir çirkin plana bizim güclü iradəmiz, güclü siyasətimiz, müzəffər Ordumuz cavab verəcək.

“Qarabağ Ermənistanıdır və nöqtə” deyən Ermənistan rəhbərliyi bu gün görün nə deyir. Bu gün deyir ki, bizə imkan verin 29 min kvadratkilometr ərazidə biz yaşayaq. Bunu işğal dövründə niyə demirdi? İşğal dövründə nə üçün bizim işğal edilmiş bütün torpaqları dırnaqarası “Dağlıq Qarabağ respublikası” adı altında birləşdirməyə cəhd göstərmişdilər, kitablar dərc edilirdi. Bu çirkin əməllərə, bu qanunsuz əməllərə göz yuman beynəlxalq təşkilatlar, bəzi ermənipərəst ölkələr nə üçün o vaxt Ermənistanla irad tutmurdular? Biz nə qədər ikili standartlarla üzləşməliyik? Biz nə qədər riyakarlılıqla üzləşməliyik?

İndi biz öz torpağımızı, beynəlxalq birlik tərəfindən tanınan Azərbaycan ərazilərini güc tətbiq edərək azad etmişik, BMT Nizamnaməsinə uyğun şəkildə öz ərazi bütövlüyümüzü təmin etmişik, düşməni qovmuşuq, Ermənistan ordusunu məhv etmişik, diz çökdürmüşük. Bu, bizim haqlı vəzifəmizdir. Bu gün biz qurub-yaradırdıq. O cümlədən burada, Talış kəndində, Suqovuşan qəsəbəsində, Hadrutda, Şuşada, bütün başqa azad edilmiş torpaqlarda qurub-yaradırdıq. Ermənistan bu əraziləri viran qoyub, talan edib. Otuz il ərzində daşları bir-bir sökülüb həm Ermənistanda, həm də ki, Ermənistanın qonşu ölkəsində bazarlarda satdırıb. Biz isə qurub-yaradırdıq.

Görün, Talış kəndinin yenidən qurulmasına başlanmasından hələ bir il keçməyib. Artıq Talış kəndinə 20 ailə qayıdıbdır və 180-ə yaxın ailə qayıdaqdır. Bu gün-

dən bir il keçmədən Talış kəndində 180-ə yaxın ailə yaşayacaq. Bu ailələr üçün bütün imkanlar yaradılıb. İndi hər kəs görə bilər nə gözəl evlər, məktəb, uşaq bağçası, ictimai binalar tikilib, məşğulluq üçün şərait yaradılıb. Biz qurub-yaradan xalqıq. Ermənistandan fərqli olaraq, biz öz ərazimizdə qurub-yaradırdıq.

Bu gün “Qarabağ Ermənistanıdır və nöqtə” deyən, bizi yeni müharibə ilə hədələyən Ermənistan bilmir hansı qanadın altında özünə yeni himayədar tapsın. Bütün dünyaya öz satqınlığını, nankorluğunu bir daha göstərir. İndi özü üçün yeni ağa axtarırdı. Bilmir kimin ayağının altına yıxılsın. Bunun heç bir xeyri olmayacaq. Ermənistanın 29 min kvadratkilometr ərazidə rahat yaşaması üçün bir şərt var – bizim şərtlərimizi qəbul etməlidir, rəsmən Qarabağı Azərbaycan ərazisi kimi tanımalıdır, bizimlə sülh müqaviləsi imzalamalıdır, bizim şərtlərə əsasən, delimitasiya işlərini aparmalıdır. Ancaq o təqdirdə onlar 29 min kvadratkilometr ərazidə, – hansı ki, indi onlar ancaq bunu istəyirlər, – rahat yaşaya bilərlər. Əgər Ermənistan bizim ərazi bütövlüyümüzü tanımarsa, biz də onların ərazi bütövlüyünü tanımayacağıq. Bunun nəticəsi nə olacaq, bunu Ermənistan və onun arxasında duran riyakar ölkələr yaxşı bilməlidirlər. Yaxşı bilməlidirlər ki, bizə qarşı heç bir çirkin plan həyata keçməyəcək. Bizim həm gücümüz var, həm dostlarımız var, dünyada güclü mövqelərimiz var və güclü iradəmiz var. Müharibə dövründə və müharibədən sonrakı dövrdə biz bunu nümayiş etdirmişik.

Talış kəndi 2020-ci il oktyabrın 3-də azad edilmişdir. İkinci Qarabağ müharibəsi başlayandan bir həftə sonra qan tökərək biz artıq Talış kəndini azad etdik, eyni zamanda, Suqovuşan qəsəbəsini azad etdik.

İkinci Qarabağ müharibəsi dövründə o hərbi əməliyyatın çox böyük əhəmiyyəti var idi. Çünki biz öz azadlıq savaşımızı müxtəlif istiqamətlərdə aparırıq, o cümlədən bu istiqamətdə. Ona görə bu istiqamətdə əldə edilmiş uğurlar müharibənin gələcək gedişatı üçün çox böyük önəm daşıyırdı, eyni zamanda, ordumuzun və xalqımızın mənavi ruhunu da yüksəldirdi. Çünki Talış kəndinin strateji əhəmiyyəti hər kəsə məlumdur.

Biz 44 gün ərzində ancaq irəli gedirdik, bir gün belə geri addım atmadıq. Biz 44 gün ərzində döyüş meydanında Azərbaycan xalqının gücünü və yüksək mənavi keyfiyyətlərini göstərmişdik. Bir nəfər də olsun bizim ordumuzdan qaçan olmamışdır. Ermənistan ordusunda son məlumata görə 10 min yox, 11 min fərari olmuşdur. Bunu onlar yaddan çıxarmasınlar və yaddan çıxarsalar, biz onların yadına salacağıq. İkinci Qarabağ müharibəsinin nəticələrini heç kim yaddan çıxarmamalıdır və gələcək sülh müqaviləsi üçün bu önəmli amillər hər kəsin beyinində olmalıdır. Çünki biz bəzi hallarda görürük, sanki heç müharibə olmayıb, sanki işğal olmayıb, sanki Ağdamı “Qafqazın Xirosimasına” döndərən olmayıb. Bunu unutmaq və bizə unudurmaq istəyirlər. Bu, heç vaxt olmayacaq. İşğal reallıqları, müharibə reallıqları, postmüharibə reallıqları sülh danışıqlarında öz əksini tapmalıdır və tapacaq. Əks təqdirdə, heç bir sülh müqaviləsi olmayacaq. Ermənistanla lazım deyilsə, bizə də lazım deyil. Ondan sonra görək, baxaq bunun axırı nə olacaq?!

Biz bu gün doğma Qarabağ torpağında, doğma Zəngəzur torpağında dayanmışıq və burada əbədi yaşayacağıq. Azərbaycan xalqı haqlı olaraq qürur hissi ilə yaşayır. Bizim hər birimiz, xaricdə yaşayan azərbaycanlılar da daxil olmaqla, şərtlə iki il yarım müddət ərzində qürur hissi ilə yaşayırıq. Hər kəsə, bütün dünyaya sübut etmişik ki, böyük xalq və ərazi bütövlüyünü öz gücümüzə bərpə edən ölkə kimi bundan sonra da ancaq və ancaq irəliyə gedəcəyik. Necə ki, Vətən müharibəsində 44 gün ərzində irəliyə getmişiksə, müharibə başa çatandan sonra bütün sahələr, bütün istiqamətlər üzrə irəliyə gedirik və gedəcəyik.

Mən əziz xalqımı qarşıdan gələn Novruz bayramı münasibətilə bir daha ürəkdən təbrik etmək istəyirəm, bir daha çıxışımı məşhur olan sözlərlə tamamlamaq istəyirəm: “Qarabağ Azərbaycandır!”.

(ardı 4-cü səhifədə)

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Talış kəndində görülmən işlərlə tanış olublar

(əvvəli 3-cü səhifədə)

Sonra Prezident İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və qızları Arzu Əliyeva Klub icma mərkəzində yaradılan şəraitlə maraqlandılar.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım Talış kəndində fərdi evlərdə aparılan təmir-bərpa işləri ilə də tanış oldular.

Məlumat verildi ki, birinci mərhələdə 20 ev bərpa edilib və yenidən qurulub. Evlərin daxili hissələri və fasadı əsaslı təmir edilib, dam örtükləri tamamilə sökülərək yenilənib. Daxili və xarici divarlarda konstruktiv möhkəmləndirmə işləri yerinə yetirilib. Hər evin həyatıyanı ərazisində əsaslı landşaft işləri görüldü, fərdi əkin sahələri yaradılıb və təsərrüfat anbarları inşa edilib. Bütün evlərin mövcud hasarları sökülüb, əvəzində yeni hasarlar tikilib. Evlərin daxili kommunikasiya xətləri yenidən qurulub.

Bildirildi ki, Böyük Qayıdış Proqramı çərçivəsində martın 16-da Tərtər rayonunun Talış kəndinə ilkin mərhələdə Bakı, Bərdə, Tərtər, Samux və Goranboyda əsasən ağır şəraitdə, qəzalı vəziyyətdə olan müvəqqəti məskunlaşma yerlərində yaşayan 20 ailə köçürüldü. İlk mərhələdə Talış kəndində məskunlaşdırılan 20 ailə arasında şəffaflıq və ədalətlik prinsipləri əsasında ev bölgüsü aparılması məqsədilə püşkatma keçirilib. Püşkatma nəticəsində ailələrin hər birinə veriləcək evin ünvanı müəyyənləşdirilib. Onlardan 15-i üçotaqlı, 1-i ikiotaqlı, 4-ü dördotaqlı fərdi evlə təmin olunub.

Prezident İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və Arzu Əliyeva kənd sakini Əyyub Əkbərovun evində yaradılan şəraitlə tanış oldular.

Prezident İlham Əliyev: Salaməley-küm.

Ev sahibi Əyyub Əkbərov: Xoş gördük, cənab Prezident. Var olsun, Prezidentimiz.

Birinci xanım Mehriban Əliyeva: Salam, xoş gördük, təbrik edirəm.

Ev sahibəsi Arzu Əkbərova: Salam, Mehriban xanım, xoş gəlmisiniz.

Prezident İlham Əliyev: Necəsiniz?

Əyyub Əkbərov: Gözəl, necə ola-çağm? Buradan gedəndə cavan oğlan idim, 30 yaşında getmişdim.

Prezident İlham Əliyev: Neçənci ildə buradan getmişdiniz?

Əyyub Əkbərov: 1993-də getmişdim. İndi şükürlər olsun. Gözlərimə inanmıram.

Prezident İlham Əliyev: Ovaxtkı Talış kəndi də bu cür idi?

Əyyub Əkbərov: Bəli.

Prezident İlham Əliyev: Bu da eviniz.

Əyyub Əkbərov: Bəli, mənim evim budur. Şükürlər olsun, elə gələn kimi də işlə təmin olunmuşam. İcma mərkəzini mənə verdilər.

Prezident İlham Əliyev: Orada işləyirsiniz?

Əyyub Əkbərov: İnşallah, burada da bir 20-30 adam işlədəcəyəm.

Prezident İlham Əliyev: Hə, çox yaxşı.

Əyyub Əkbərov: Şükürlər olsun, cənab Prezident, hər şeyimiz var, şükür Allaha.

Prezident İlham Əliyev: Gəl, baxaq. Nə vaxt gəlmisiniz, iki gün qabaq gəlmisiniz?

Əyyub Əkbərov: Bəli, bir-iki gün olar gəlmişik. Buyurun.

Prezident İlham Əliyev: Yemək otağı.

Əyyub Əkbərov: Çox şadıq.

Prezident İlham Əliyev: Siz harada yaşayırdınız?

Əyyub Əkbərov: Bakıda yaşayırdıq. Ancaq inanırdıq ki, nə vaxtsa gələcəyik, buranın həsrəti ilə yaşayırdıq.

Prezident İlham Əliyev: Əlbəttə. Çox keçdi, amma qayıtdıq.

Əyyub Əkbərov: Şükürlər olsun, qayıtdıq. Bilirsiniz, cənab Prezident, o vaxt burada işləyirdim, təsərrüfatda. Kendimizin əhalisi üzümpüclüklə məşğul olurdu. Çox qorxa-qorxa yaşayırdıq. İndi heç kimdən qorxmıram, heç kimdən qorxmıram.

Prezident İlham Əliyev: İndi bizdən qorxurlar.

Əyyub Əkbərov: Bəli, əlbəttə, indi bizdən qorxurlar. Biz heç kimdən qorxmuruq. Şükürlər olsun, buraya gəlmişik, yaşayacağıq, yaradacağıq. Buranın füsunkar gözəlliyini də qoruyub saxlayacağıq.

Prezident İlham Əliyev: İnşallah.

Əyyub Əkbərov: Mən də indi buradakı icma ilə bir ağsaqqal kimi söhbət etmişəm, buranı daha da gözəlləşdirəcəyik.

Prezident İlham Əliyev: İndi buranın ancaq birinci mərhələsidir, daha 178 ev tikiləcək, camaat da köçəcək. Burada yəqin ki, mindən çox insan yaşayacaq. Siz o vaxt burada yaşayanda nə ilə məşğul olurdunuz, heyvandarlıqla?

Əyyub Əkbərov: Təsərrüfatla məşğul idik, üzüm sahələrimiz var idi. Gözəl becərmişdik. O mənfurlar buraya da Xocalıdakı kimi fevral ayında hücum etdilər. Özü də gecə vaxtı. Buradan hamımız piyada Borsunlu kəndinə üz tutduq.

Prezident İlham Əliyev: Borsunlu kəndinə?

Əyyub Əkbərov: Bəli, Borsunlu kəndinə. Üzüm bağlarında budama işlərini

qurtarmışdıq, bol məhsul gözləyirdik.

Prezident İlham Əliyev: Əsas üzümçülük idi?

Əyyub Əkbərov: Bəli, əsas üzümçülük idi, hər şey, kartof da əkirdik, gözəl torpaqdır.

Prezident İlham Əliyev: İndi hamısını bərpa etmək lazımdır. Hamısını bərpa edəcəksiniz, üzümü də, kartofu da.

Əyyub Əkbərov: Əlbəttə, edəcəyik, hamısını dövlətin üstünə atmayaçağıq ki, dövlət etsin. Gəlmişik, biz də yaradacağıq.

Prezident İlham Əliyev: Burada hər şey var, su var.

Əyyub Əkbərov: Şükürlər olsun.

Prezident İlham Əliyev: Kənd təsərrüfatı üçün, məşğul olmaq üçün şərait yaradılacaq. Hava da ki, kurort havasıdır.

Əyyub Əkbərov: Bəli, burada yaşayanda xəstələnmirdik, cənab Prezident.

Prezident İlham Əliyev: Əlbəttə, burada adam sağdır, xəstələnmir.

Əyyub Əkbərov: Burada biz xəstəlik görmürdük. İndi, şükürlər olsun o füsunkar təbiəti, bu gözəl havası, gəldik, çox xoşbəxtik çox.

Prezident İlham Əliyev: Görün, nə günə salmışdılar ermənilər, bu kəndləri, bu yerləri. Bütün binalar dağılmış vəziyyətdə idi. İşğal dövründə bir daş-daş üstünə qoyulmadı, ancaq talamaq, dağıtmaq, sökmək.

Əyyub Əkbərov: İndi maraqlı bir şey deyim. Qardaşım Almaniya da. Oradan danışır, orada onun bir yeməxanası var. Mənə deyir ki, o kəndə oturan 8 nəfərə bax, ermənilərdir Talışçı izləyirlər. Deyirlər ki, o uçuq yerlərə bax, o biz, o da Azərbaycan. Baxın, görürsünüz, özləri də bunu deyirlər.

Prezident İlham Əliyev: Bu, hələ başlanğıcdır.

Əyyub Əkbərov: Biz buyuq, heç kimin torpağında gözümüz yoxdur, bizim yaşayışımız budur. Bizim xalqımız budur. Biz səliqəli xalqıq. Biz uğru xalq deyilik. Heç kimin torpağında gözümüz yoxdur.

Prezident İlham Əliyev: Bəli.

Əyyub Əkbərov: Biz burada əsrlər boyu yaşayacağıq.

Prezident İlham Əliyev: Əbədi, əbədi.

Əyyub Əkbərov: Oğlanlarım, nəvələrim, hər kəs deyir ki, Qarabağ Azərbaycandır. O yazıya baxıram, nəvələrim də gəlib oxuyur, əzbər bilirlər. Uşaq anadan olanda qulağına pıçıldayacağıq ki, Qarabağ Azərbaycandır! Bir daha təşəkkür edirik.

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun.

Əyyub Əkbərov: Prezidentim bir də gələndə samovar çayına qonaq olacaq.

Prezident İlham Əliyev: Gələcəyəm, əlbəttə, gələcəyəm. Hələ kənd tam tikilsin. Kənd tam tikiləndən sonra mütləq gələcəyəm.

Sonra Prezident İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və Arzu Əliyeva kənd sakinləri ilə görüşüb söhbət etdilər.

Prezident İlham Əliyev: Qarşıdan gələn bayram münasibətilə və Talış kəndinə qayıtmağınız münasibətilə sizi ürəkdən təbrik edirəm.

Sakinlər: Çox sağ olun.

Prezident İlham Əliyev: Biz qayıtmışıq, əbədi burada yaşayacağıq.

Qadın sakini: İnşallah.

Prezident İlham Əliyev: Baxın, bu Talış kəndinin birinci mərhələsidir. Görün nə qədər gözəldir. Göz oxşayır bütün binalar.

Sakinlər: Allah Sizi qorusun, Allah Sizə dəyməsin.

Prezident İlham Əliyev: Yəqin ki, uzağı bir ildən sonra qalan bütün 158 ev də tikiləcək.

Sakinlər: Allah Sizə ömür versin.

Prezident İlham Əliyev: Burada mindən çox insan yaşayacaq. Ondan sonra minlərlə insan yaşayacaq.

Sakinlər: İnşallah.

Prezident İlham Əliyev: Biz öz doğma torpaqlarımıza qayıtmışıq, qan tökerək, şəhidlər verərək. Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin.

Sakinlər: Amin.

Prezident İlham Əliyev: Onların qanı bahasına biz gəlmişik, sizi də gətirmişik. Siz də artıq iki gündür ki, buradasınız, bilirəm.

Sakinlər: Çox sağ olun, təşəkkür edirik.

Prezident İlham Əliyev: Məşğulluqla bağlı, ictimai işlərdə işləməklə bağlı, dövlət işində işlə bağlı bütün məsələlər həll olunub. Qarabağ cənnətdir.

Qadın sakini: Azərbaycandır!

Prezident İlham Əliyev: Azərbaycan!

Sakinlər: Şəkil çəkdirək.

Prezident İlham Əliyev: Hə, gəlin çəkdirək.

Kişi sakini: Çox sağ olun, Allah canınızı sağ eləsin. Bizə bu cür şərait yaratdığınız üçün Sizə minnətdarıq. Allah Sizə ömür versin.

Prezident İlham Əliyev: Harada yaşayırdınız?

Kişi sakini: Bərdə rayonunda. İndi isə öz kəndimizdəyik. Allah canınızı sağ eləsin.

Gənc qız: Cənab Prezidentimiz, mən Sizi Talış kəndinin gəncləri və sakinləri adından salamlayıram.

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun.

Gənc qız: Mən bu dəqiqə ikiqat qurur duyuram. Çünki işğaldan azad edilmiş torpağımızda dayanmışam, Sizin qarşınızda dayanmışam. Bilirəm ki, biz hamımız, bu günü səbirsizliklə gözləyirdik. Çox şükür ki, biz bu günü gördük.

Talış kəndinin işğaldan azad edilməsi mühüm əhəmiyyətə malik idi. Mən Sizə çox təşəkkür edirəm. Allah Sizi qorusun. Bir şey də deyim, gənclərə yaratdığınız şəraitə görə Sizə minnətdarıq.

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun.

Sakinlər: Allah Sizə ömür versin. Sevincimizin həddi-hüddü yoxdur, Allah haqqı. İcəze verin şəkil çəkdirək, cənab Prezident.

Digər kişi sakini: Sizi verən Allaha qurban olum. Allah Sizə ömür versin.

Prezident İlham Əliyev: Görürsən, qız necə qucağımda durur?

Kişi sakini: Allah Sizə ömür versin.

Qadın sakini: Babasına gəlir də, babasına. Sağ olun, çox təşəkkür edirik.

Kişi sakini: Cənab Prezident, bildirmək istəyirəm ki, biz iki qardaş. Elə ikimiz də bu kənd uğrunda döyüşmüşük. İkimiz də Sizin sayınızda kəndimizə gəlmişik. Evlərimiz, həyatlarımız hamısı çox gözəl, yüksək səviyyədədir. Çox sağ olun, minnətdaram. Allah şəhidlərimizə rəhmət eləsin.

Prezident İlham Əliyev: Amin.

Kişi sakini: Siz onsuz da masada qalib gəlmişdiniz, biz döyüş meydanında onlara bir daha göstərdik. Çox sağ olun hər şey üçün.

Prezident İlham Əliyev: Elədir, sağ olun.

Sakinlər: Allah Sizi qorusun. Çox sağ olun. Allah Sizi var eləsin.

Kişi sakini: Qardaşım da, mən də burada döyüşmüşük.

Prezident İlham Əliyev: Çox sağ olun.

Kişi sakini: Siz sağ olun.

Prezident İlham Əliyev: Bu döyüş çox önəmli idi, bilirsən. Bu, strateji nöqtə idi. Biz Talış azad edəndən sonra ermənilər artıq gördülər ki, bu, ciddi məsələdir.

Kişi sakini: Bəli, sağ olun.

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun.

Qadın sakini: Prezidentlə bizim də şəklimizi çəkin.

Prezident İlham Əliyev: Gəlin çəkdirək.

Kişi sakini: Qarabağ Azərbaycandır!

Qadın sakini: Qızım da çox istəyərdi

Sizinlə görüşsün, amma burada deyil, gələ bilmədi.

Prezident İlham Əliyev: Gələcək?

Qadın sakini: Gələcək.

Prezident İlham Əliyev: Burada yaşayacaq?

Qadın sakini: Bizə qonaq gələcək.

Kişi sakini: Allah Sizi qorusun, bizi evlə təmin etməsiniz. Çox sağ olun.

Prezident İlham Əliyev uşağa müraciətlə: De, nə deyəcəkdin?

Sakin: Deyir ki, babanın da bayramını təbrik edək.

Prezident İlham Əliyev: Çox sağ olun, təşəkkür edirəm.

Sakinlər: Çox sağ olun. Allah Sizi qorusun.

Prezident İlham Əliyev: Burada minalar çox idi, bilirsiniz.

Sakin: Bəli, 44 günlük döyüşlərdən sonra burada Beynəlxalq Avrsiya Mətbuat Fondunun nəzdində İcma Mina

Aksiya komandasında çalışıram. Orada minalar var, təmizlənməsində iştirak edirəm.

Birinci xanım Mehriban Əliyeva: Cənab Prezident, bu gözəl qızı da yanınıza alın.

Prezident İlham Əliyev: Gəl, gəl.

Sakin: Sağ olun, cənab Prezident.

Prezident İlham Əliyev: Sağ ol, çox sağ ol.

Sakin: Xoş gəlmisiniz. Minnətdarıq Sizə. Qürur duyuruq ki, gəldiniz.

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun.

Sakin: Allah Sizə ömür versin, cənab Prezident. Bütün dünya Sizinlə bacara bilmədi, məşallah olsun.

Kişi sakini: Bundan sonra biz buradan heç yere getməyəcəyik, dünya dağıl-sa da yerimizdən tərpənməyəcəyik.

Prezident İlham Əliyev: Heç kim sizi tərpədə bilməz bundan sonra.

Sakin: Nümayəndələriniz də çox gözəl, səmimi. Minnətdarıq hamısına, çox yaxşı, çox razıyıq Sizdən. Allah razı olsun Sizdən, dövlətimizdən.

Prezident İlham Əliyev: Allaha şükür burada çox gözəl həyat olacaq. Siz çoxuna layiqsiniz, 30 il əziyyət çəkdiniz orada-burada, yataqxanalarda, çadırlarda. İndi bax belə gözəl şəraitiniz var.

Sakin: Allah şəhidlərimizə rəhmət eləsin. Ən çox əziyyəti Siz çəkdiniz, cənab Prezident. Bütün dünya Sizinlə bacara bilmədi, məşallah olsun.

Digər sakini: Ürəyində çəkdi, bütün dünya da bacarmadı, var olsun.

Prezident İlham Əliyev: Siz durdunuz arxamda, ona görə də öldü var, döndü yoxdur, qurtardı getdi.

Sakin: Hər zaman da arxanızdayıq.

Prezident İlham Əliyev: Çox sağ olun. Bayram ərəfəsindəyik. Sizə yaxşı bayramlar arzulayıyırıq.

Sakin: Çox sağ olun, minnətdarıq cənab Prezident.

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun.

Sakinlər: Sağ olun.

Sonda xatirə şəkilləri çəkdirildi.

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun.

Sakinlər: Sağ olun.

Hamı bir ağızdan: Qarabağ Azərbaycanıdır!

Sakin: Burada bir kilsə var.

Prezident İlham Əliyev: Yuxarıda. Bəli, mən orada olmuşam.

Sakin: Orada bir kitab tapmışdıq, oxuyurdum orada, Osmanlı türkləri.

Digər sakini: Osmanlıya aiddir, albanlara aid deyil. Buranın birinci sakini də biz olmuşuq, axırını sakini də.

Prezident İlham Əliyev: Orada bir kilsə, bir də rus kilsəsi var idi. Mən keçən dəfə orada olanda gedib baxmışam. Yarı dağılmış vəziyyətdədir.

Sakin: Var idi yuxarıda, amma o, osmanlılara aid idi, çünki mən oradan bir kitab götürüb oxuyurdum, Osmanlı imperiyasına aid idi. Albanlara yox, osmanlılara aid idi o kilsə.

Prezident İlham Əliyev: İndi orada məscidin yeri də müəyyən olundu, məscid də tikiləcək.

Sakin: Buranın birinci sakini də biz olmuşuq, axırını sakini də. Çox gözəl idi. Mən burada üzümpüclük briqadiri işləmişəm.

Prezident İlham Əliyev: O vaxt kolxoz var idi?

Sakin: Var idi, üzümpüclük var idi. Mən burada camaatı üzümpüclüyə öyrətdirdim. Amma indi heç nə yoxdur.

Prezident İlham Əliyev: Süfrə üzümü, yoxsa texniki sortlar?

Sakin: Şərab üçün üzüm idi, çox gözəl. Üzüm bağlarının sahəsi çox böyük idi, 100 hektar. Bir də ki, çox gözəl ərək bağı var idi.

Prezident İlham Əliyev: İndi onların hamısını əkmək lazım olacaq. Torpaq çox, su var, havası gözəl. İndi kənd təsərrüfatı üçün ən gözəl şərait buradadır.

Sakin: Çox sağ olun, bəli, torpağı da münbitdir.

Prezident İlham Əliyev: Torpağı qara torpaqdır.

Sakin: Buranın çox bulaqları var idi, buradan çay axırdı, indi məətlə qalmışdır, o çay yoxdur.

Prezident İlham Əliyev: Onlar bəzi yerlərdə, Qarabağda kanallar, gölməçələr tikiblər, ona görə kəşmişdilər. İndi hamısını siz yavaş-yavaş aşkar edəcəksiniz.

Sakin: Bax, orada, dağın dib

“Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Türkiyə Respublikası Hökuməti arasında tikinti işləri sahəsində əməkdaşlığa dair Protokol”un təsdiq edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 17-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

1. 2022-ci il dekabrın 22-də Ankarada şəhərində imzalanmış “Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Türkiyə Respublikası Hökuməti arasında tikinti işləri sahəsində əməkdaşlığa dair Protokol” təsdiq edilsin.

2. Bu Fərmanın 1-ci hissəsində göstərilən Protokol qüvvəyə mindikdən sonra Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi onun müd-

dələlərinin həyata keçirilməsini təmin etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi Protokolun qüvvəyə minməsi üçün zəruri olan dövlətdaxili prosedurların yerinə yetirildiyi barədə Türkiyə Respublikası Hökumətinə bildiriş göndərsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının
Prezidenti

Bakı şəhəri, 18 mart 2023-cü il

“Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Türkiyə Respublikası Hökuməti arasında tikintidə normativ və qiymətqoyma sisteminin təkmilləşdirilməsi sahəsində əməkdaşlığa dair Anlaşma Memorandumu”nun təsdiq edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 17-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

1. 2022-ci il dekabrın 22-də Ankarada şəhərində imzalanmış “Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Türkiyə Respublikası Hökuməti arasında tikintidə normativ və qiymətqoyma sisteminin təkmilləşdirilməsi sahəsində əməkdaşlığa dair Anlaşma Memorandumu” təsdiq edilsin.

2. Bu Fərmanın 1-ci hissəsində göstərilən Anlaşma Memorandumu qüvvəyə mindikdən sonra Azərbaycan

Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi onun müddələrinin həyata keçirilməsini təmin etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi Anlaşma Memorandumunun qüvvəyə minməsi üçün zəruri olan dövlətdaxili prosedurların yerinə yetirildiyi barədə Türkiyə Respublikası Hökumətinə bildiriş göndərsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının
Prezidenti

Bakı şəhəri, 18 mart 2023-cü il

“Güəştli vergi tutulan ölkələrin və ərazilərin siyahısı”nın təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2017-ci il 11 iyul tarixli 1505 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq qərara alıram:

1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2017-ci il 11 iyul tarixli 1505 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2017, № 7, maddə 1315; 2019, № 6, maddə 1016) ilə təsdiq edilmiş “Güəştli vergi tutulan ölkələrin və ərazilərin siyahısı” aşağıdakı redaksiyada verilsin:

“Güəştli vergi tutulan ölkələrin və ərazilərin siyahısı

- Andorra
- Anqila
- Antiqua və Barbuda
- Aruba
- Baham adaları
- Barbados
- Bəhreyn Krallığı
- Beliz
- Bermud
- Britaniya Vircin adaları
- Brunei-Darüssalam
- Cersi
- Cəbəllüttariq
- Dominika
- Fici
- Honq-Konq (ÇXR)
- Kabo Verde
- Kayman adaları
- Qəmər Adaları İttifaqı

- Kuk adaları
- Labuan (Malayziya)
- Qernsi
- Qrenada
- Liberiya
- Lixtenşteyn
- Makao (ÇXR)
- Maldiv adaları
- Marşal adaları
- Mavriki
- Men adası
- Monako
- Montserrat
- Nauru
- Niue
- Palau
- Panama
- Samoa
- Sent Lusiya
- Sent Vinsent və Qrenadin
- Seyşel Adaları
- Sent-Kits və Nevis
- Tailand
- Tayvan (ÇXR)
- Törks və Kaykos adaları
- Trinidad və Tobaqo
- Vanuatu
- Vircin adaları (ABŞ).”

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Fərmandan irəli gələn məsələləri həll etsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının
Prezidenti

Bakı şəhəri, 18 mart 2023-cü il

Paytaxtdan Ağstafaya sürətli sərninin qatarı marşrutu açılıb

Son iki gündə Bakı Dəmiryol Vağzalından Ağstafa və əks istiqamətdə ilk 2 sürətli sərninin qatarı yola salınıb. Birinci Qatar srağagün şəhər, ikincisi isə saat 17:00-da səfərə çıxaraq 4 saat 55 dəqiqəyə mənzil başına çatıb.

“Azərbaycan Dəmir Yolları” QSC-dən redaksiyaya bildirilib ki, 459 kilometrlik Bakı–Ağstafa–Bakı marşrutu üzrə İsveçrənin “Stadler Rail Group” şirkətinin istehsalı olan 4 vaqonlu, ikimərtəbəli sürətli sərninin qatarı hərəkət edir. Qatarın ümumi sərninin tutumu 364 yerdir.

ADY Novruz bayramı günlərində artan tələbatı nəzərə alaraq, Bakı–Ağstafa marşrutu üzrə bugün və sabah

saat 8:45-də əlavə bir reys də həyata keçirəcək.

Marşrut üzrə Bakıdan Ağstafaya kimi bir istiqamətə gediş haqqı standart sinif üçün yerlərdə 17 AZN, Bakı–Tovuz istiqaməti üçün isə 16 AZN təşkil edir. Biletləri Dəmiryol vağzallarının kassalarından və ya ADY-nin rəsmi saytından (<https://ticket.ady.az/ticket-search/>) onlayn əldə etmək mümkündür.

“Xalq qəzeti”

İƏT Azərbaycanın təşəbbüslərini dəstəklədi

Xarici işlər nazirinin müavini Fariz Rzayev martın 16-17-də İslam Əməkdaşlıq Şurasının (İƏT) Nazirlər Şurasının 49-cu sessiyasında iştirak məqsədilə Mavritaniya İslam Respublikasında işgüzar səfərdə olub.

Xarici İşlər Nazirliyindən bildirilib ki, səfər çərçivəsində Fariz Rzayev Mavritaniya xarici işlər naziri Mohamed Salem Ould Merzoug, Burkina-Faso xarici işlər naziri Ragnaghevende Olivia Rouamba, Ərzaq Təhlükəsizliyi üzrə İslam Təşkilatının Baş direktoru Yerlan Bidaulet, Oman Sultanlığı Xarici İşlər Nazirliyinin Diplomatik məsələlər üzrə katibinin müavini Şeyx Xəlifə bin Əli bin İsa əl Harti, habelə Somaalinin xarici işlər və beynəlxalq əməkdaşlıq naziri Abşir Omar Huruse ilə görüşüb.

Görüşlər zamanı ikitərəfli əməkdaşlıq perspektivləri, beynəlxalq təşkilatlar, o cümlədən Qoşulmama Hərəkatı (QH) çərçivəsində əməkdaşlıq məsələləri müzakirə olunub. Yüksək səviyyəli rəsmi təmasların və ikitərəfli siyasi məsləhətləşmələrin intensivliyinin artırılmasının əhəmiyyəti vurğulanıb.

İƏT Xarici İşlər Nazirləri Şurası Azərbaycanın təşəbbüsü ilə irəli sürülmüş 5 qətnaməni qəbul edib.

“Ermənistan Respublikasının Azərbaycan Respublikasına qarşı təcavüzünün nəticələrinin aradan qaldırıl-

ması”, “Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad olunmuş ərazilərində iqtisadi və sosial inkişaf fəaliyyətlərinə dəstək” və “Ermənistan Respublikasının Azərbaycan Respublikasına qarşı təcavüzü nəticəsində Azərbaycan Respublikasının ərazilərində İslam dininə aid tarixi və mədəni abidələrin və izlərin dağıdılması və təhqir olunması” adlı qətnamələrdə Ermənistan tərəfindən Azərbaycana qarşı 30 ilə yaxın dövr ərzində törədilmiş işğal və təcavüz siyasəti qəti şəkildə pislənilir və işğalın ağır fəsadlarının aradan qaldırılması istiqamətində, habelə bərpa və yenidənqurma işlərində Azərbaycan hökuməti və xalqına dəstək ifadə olunur.

“1992-ci il Xocalı qətləamı qurbanları ilə həmrəylik” adlı qətnamədə Xocalıda Azərbaycan mülki əhalisinə qarşı törədilmiş kütləvi qırğın pislənilir, dünya birliyi bu qırğını soyqırımı, insanlıq əleyhinə cinayət və müharibə cinayəti olaraq qəbul edilməyə çağırılır və “Xocalıya ədalət!” ictimai kampaniyasına dəstək ifadə olunur.

“Tehrandakı Azərbaycan Respublikasının səfirliyinə qarşı hücum” adlı

qətnamədə isə İƏT üzv dövlətləri bu il yanvarın 27-də Azərbaycanın Tehrandakı səfirliyinə qarşı ölümle nəticələnən silahlı hücumu qəti şəkildə pisləyir, İran hökumətini baş vermmiş hücumu hərtərəfli araşdırmağa, hücumu törədənləri cinayət məsuliyyətinə cəlb etməyə və Diplomatik Əlaqələr haqqında 1961-ci il Vyana Konvensiyasına uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının İran İslam Respublikasının ərazisində olan diplomatik nümayəndəliklərinin mühafizəsini təmin etməyə çağırır. Qətnamədə, həmçinin İƏT Katibliyi və İƏT üzv dövlətlərinin səfirliyə hücumu pisləyən bəyanatları təqdir olunur.

“Xalq qəzeti”

Türkiyədə prezident seçkilərinə start verildi

Türkiyədə prezident və parlament seçkiləri üzrə kampaniyaya start verildi. Dünün ölkə mediasında yayılmış bu xəbərdə bildirilib ki, Ali Seçki Şurasının qərarına əsasən, prezidentliyə namizədlərin irəli sürülməsi prosesi martın 19-dan 23-dək davam edəcək. Namizədlərin siyahısı martın 31-də dərc olunacaq və bundan sonra onlar rəsmən seçki təbliğatına başlaya biləcəklər.

Seçkilərdə iştirak edəcək partiya və koalisiyaların namizədlərinin siyahısını martın 24-ü, günün sonuna qədər MSK-ya təqdim olunmalıdır.

Hakim partiyanın prezidentliyə namizədi Rəcəb Tayyib Ərdoğanır. Onun əsas rəqibi müxalif Cümhuriyyət Xalq Partiyasının lideri Kamal Kılıçdaroğlu sayılır. Analitiklər qalibin müəyyənəndirilməsi üçün seçkilərin ikinci turunun keçiriləcəyini istisna etmirlər.

Novruz tariximizdə özəl yeri və milli önəmi olan bayramdır

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin (QMI) sədri şeyxülislam Allahşükür Paşazadə Novruz bayramı münasibətilə Azərbaycan xalqını təbrik edib.

QMI-nin mətbuat xidmətindən redaksiyaya verilən məlumata görə, təbrikdə şeyxülislam xalqımıza Allah-taaladan səadət və rifah, xoş əhvali-ruhiyyə və bayram sevinci diləyib. Qeyd edib ki, Novruz Azərbaycan xalqının çoxəsrlik tarixində özəl yeri və milli önəmi olan bayramlardır. Min illər boyu qeyd edilən mübarək Novruz torpağın oyanışını, təbiətin yenilənməsini və bəşərin intibahını təcəssüm etdirib. Bu gün bizlər Novruz Allahın böyük lütfü – təbiətə insanın əbədi təkamülünün başlanğıc günü kimi dəyərləndiririk.

Şeyxülislam təbrikində, bildirib: “Allaha çox şükürlər olsun ki, hər yeni Novruz bayramı dövlətimiz və millətimizin uğurlu inkişafına, Zəfər yolumuzun davamına, azad Qarabağa Böyük Qayıdışımıza rəvac verir. Xalqımız bu tərəqqinin təminatını möhtərm dövlət

başçımız Prezident İlham Əliyev cənablarının qətiyyət və möhkəm iradə ilə yürütdüyü müzəffər dövlət siyasətində, müdrik islahatlarda, Qarabağda abad həyat quruculuğunda görür və bu uğurlu inkişaf yolunu təqdir edir.

Dövlətimizin başçısının və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın milli-mənəvi dəyərlərimizə, islami irsimizə, ümumbəşəri mədəniyyətə ehtiramlı münasibəti bu gün Qarabağda əsərdən azad olunmuş dini-mədəni abidələrimizin bərpası sahəsində möhtəşəm quruculuq işlərində öz yüksək təzahürünü tapır. Mədəniyyət paytaxtımız Şuşadan və azad Qarabağ məscidlərinin minarələrindən azan səslərinin uralması tarixi və ilahi ədalətin bərpasını tərənnüm edir. Bu mübarək günləri, Cıdır düzündə bayram tonqallarının qalanmasını bizə,

bütün xalqımıza yaşatdığına görə Uca Yaradana sonsuz həmd-sənalar edir, xalqımızın və qəhrəman ordumuzun qalib sərkərdəsinə dərin minnətdarlığımızı bildiririk!”

Şeyxülislam bildirib ki, bu il yaz fəslinin Azərbaycana gəlişi martın 21-i Bakı vaxtı ilə saat 01:24:24-ə təsadüf edəcək, il Dovşan bürcü üstündə təhvil olacaq, bayram axşamı martın 20-də, mübarək Novruz bayramı isə martın 21-də qeyd ediləcək.

“Xalq qəzeti”

Bakı–Qəbələ–Bakı marşrutu üzrə ilk sürətli sərninin qatarı yola düşüb

Bu gün saat 08:00-da Bakı Dəmiryol Vağzalından Bakı–Qəbələ–Bakı marşrutu üzrə ilk sürətli sərninin qatarı yola düşüb. Qatar mənzil başına saat 11:20-də çatacaq.

“Azərbaycan Dəmir Yolları” QSC-dən (ADY) qəzetimizə bildirilib ki, 309 km uzunluğunda olan Bakı–Qəbələ–Bakı marşrutu üzrə İsveçrənin “Stadler Rail Group” şirkətinin istehsalı olan dördvaqonlu, ikimərtəbəli sürətli sərninin qatarı hərəkət edir. Qatarın ümumi sərninin tutumu 364 yerdir.

Xatırladaq ki, Qəbələ Dəmiryol Vağzalı və Ləki stansiyası–Qəbələ bixətli dəmir yolunun açılışı ölkə başçısı Prezident İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın iştirakı ilə 2021-ci ilin mayın 15-də baş tutub.

Hərəkət cədvəlinə gəlincə, qatar həftə sonları olmaqla hər şənbə günü saat 08:00-də Bakıdan Qəbələyə yola

düşərək saat 11:20-də mənzil başına çatacaq. Qəbələ–Bakı marşrutu üzrə isə qatar hər bazar günü saat 19:00-da

yola düşəcək və Bakı Dəmiryol Vağzalına saat 22:20-də çatacaq.

“Xalq qəzeti”

Prezidentin Novruz duası – İlham Əliyev

ənənəsində Qarabağ varisliyi

“Bu gün biz Novruz bayramını qədim şəhərimizdə, Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı Şuşada qeyd edirik. Bu, tarixi hadisədir. Bu, böyük xoşbəxtlikdir. Allah Azərbaycan xalqının dualarını eşitdi. Hər il Novruz bayramı ərəfəsində hamımız, yəqin ki, fikirləşirdik, bir-birimizə deyirdik, inşallah, gələn il Novruz bayramını Qarabağda qeyd edək, gələn il Novruz bayramını Şuşada qeyd edək və bu gün gəldi. 28 ildən sonra biz Şuşaya qayıtdıq. Novruz bayramını Cıdır düzündə qeyd edirik, tarixi ədaləti bərpa etmişik”. Bu fikirləri Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev 2021-ci il martın 20-də Şuşada Novruz bayramı münasibətilə xalqa müraciətində bildirmişdi.

Novruz ölkəmiz və xalqımız üçün yalnız bayram deyil, eyni zamanda, vüqarımızın rəmzi, milli soykökümüzün parlaq nişanəsi, keçmişimizin obrazlı ifadəsi, gələcəyimizin mayakıdır. Novruz bizim varlıq düsturumuzdur, əbədiyaşarlıq salnaməmizdir, azadlıqsevərliyimizdir, mübarizliyimizdir.

Bəli, Novruz təkcə ənənələrimizin toplusu yox, onların həyatiyyətimizə, qururumıza hopmuş, iliyimizə işləmiş təzəhür təntənəsidir. O, həmçinin vəhəddir, ruhumuzun hayqırısıdır. Bu hayqırdan nəşət alan qərinələr, əsrlər bir-birinə gəl-gəşərək tariximizi yaradıb. Yəqin, elə buna görədir ki, milli kimliyimizi, keçmişimizi unutmurmaq fikrinə düşənlər bizə, həm də, Novruzunu yasaqlayıblar.

İmperiya buxovlarını yırtan, zəncirlərini qıran xalqımız müstəqilliyinə qovuşsa da, üzleşdiyimiz erməni işğalı, zülmün, istibadın gətirdiyi məhrumiyətlər 30 ilə yaxın müddətdə imkan vermədi ki, qamətimizi sax tutaq, əhvalımızı şux edək. Biz Novruz tonqalı çatdıq, fəqət onun üstündən hoptanarkən ağırılığımızı ata bilmədik. Biz Novruz ədalətə yumurtu döydüşdürdük, ancaq əsl döyüş qalibiyyətinin bu olmadığını bilməyimiz kəfimizi pozdu. Biz illərlə işğalın sona çatması niyyətini qəlbimizdə daşıyıb qapılar pusuqu...

Əlbəttə, sarsıntı və üzüntülərimizi sayə-hesaba gəlmədi. Novruz sevincini doyunca yaşaya bilmədik. Hər zaman bir əskiklik duyduq. 28 illik müddətin hər Novruzunu ovqatımıza üzüntü və sarsıntı pərçimlədi. O ovqat işğal altında qalan yurd yerlərimizdə bayramı necə keçirməyimizi xatırladıb içimizə məyusluq toxumları səpdi. Papağımızı necə ataydıq? Onu bərk-bərk qucaqladıq. Başqa çarəmiz qalmadı, könlümüzü papaqatmanın adət yaşantısına bağlamaqla, bir növ, özümüzüdən düşdük. Biz Şuşayla cəzalandırılmışdıq sanki. Bu şəhəri qiyamətə qədər ən dəhşətli günahımız sandıq. Elə bir günah ki, Allah başıqlasə belə, onun bizi bağışlaması qədər rəzalet düşünmək olmazdı. Çünki Şuşa itirdiklərimizin şəhərləşmiş, hər divarı və daşı

buzlaşmış obrazı idi. Bu buzu əritmək üçün Şuşa tonqalı çatılmalı idi.

Bütün bunlara görə Prezident İlham Əliyev ölkəmizin birinci xanımı Mehriban Əliyeva və qızı Leyla Əliyeva ilə birlikdə azad edilmiş torpaqlarımızda ilk Novruz tonqalını, məhz, Şuşada qaladı. 2021-ci ilin Novruz təmtərağından, çatılan o tonqalın alovlarından dirlik ruhumuz Şuşa səmasına ucaldı, orada bərq vurdu. O ruh şəhəri həyatbəhəyet, küçəbəküçə, döngəbədöngə, tinbətin dolaşdı, hər qayıya, hər pəncərəyə baxıb, hər bacadan boylanıb özünə dinclik, rahatlıq tapdı, ölməzlik qazandı.

Novruzun Şuşa təntənəsi inamımızın zəfəri idi. Cənab İlham Əliyev şəhərdən müqəddəs bayramımız münasibətilə xalqa müraciətində də bunu bildirmişdi: “2004-cü ildən başlayaraq, hər il mən Azərbaycan xalqını Novruz bayramı münasibətilə təbrik edərkən deyirdim ki, biz öz doğma torpaqlarımıza qayıdacağıq. Deyirdim ki, biz ölkəmizin ərəzi bütövlüyünü bərpa edəcəyik”. Bəli, Prezident İlham Əliyevin xarakterik obrazı onun əsl liderliyidir. Əsl lider isə dediyni edən, sözünü tutandır. Dövlətimizin başçısı həmin müraciətində bir daha xatırladı: “Deyirdim ki, biz ölkəmizin ərəzi bütövlüyünü bərpa edəcəyik. Deyirdim ki, biz Novruz bayramını torpaqlarımız işğaldan azad olundandan sonra Qarabağda qeyd edəcəyik və bu gün gəldi”.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva 2022-ci ildə Novruz bayramını Suqovuşanda keçirdi. Dövlətimizin başçısı yenə tonqal çatdı və tonqal ətrafında xalqa Novruz müraciəti edərək, müqəddəs bayramımızı işğaldan azad edilmiş torpaqlarımızda qeyd etməyin artıq ənənəyə çevrildiyini vurğuladı: “Keçən il isə Novruz bayramını mən Şuşa şəhərində, hər birimiz üçün əziz olan Cıdır düzündə qeyd etmişdim və Azərbaycan xalqına müraciət etmişdim. Şadam və xoşbəxtəm ki, artıq bu, bir ənənəyə çevrilib və Novruz bayramını biz burada, doğma Qarabağ diyarında qeyd edirik”.

İlham Əliyev şəxsiyyətinin həyat və fəaliyyəti azərbaycançılıq, türkçülük ideyalarının gerçəkləşməsindəki müstəsna dərənş və əzm nümunəsidir. Bu əzmde keçmişimizə dərin ehtiram, gələcəyimizə böyük inam var. Qətiyyətlə onu da bildirə bilərik ki, bu əzm öz gücünü və qüvvəsini varislik prinsipinin qorunmasından, dövlət idarəçiliyi kursuna sədaqətdən alır. Elə buna görə dövlətimizin başçısı

2020-ci il noyabrın 8-də – Şuşanın işğaldan azad edildiyi gündə xalqa müraciət edərkən, ata vəsiyyətini yerinə yetirdiyini bildirmişdi: “Mən xoşbəxt adamam ki, ata vəsiyyətini yerinə yetirdim. Şuşanı azad etdik! Bu, böyük Qələbədir! Şəhidlərimizin, ulu öndərin ruhu şadıddır bu gün! Gözün aydın olsun, Azərbaycan! Gözünüz aydın olsun, dünya azərbaycanlıları!”

Ulu öndər Heydər Əliyev torpaqlarımızın düşmən tapdağından xilasının ən böyük təbliğatçısı kimi çıxış edirdi. Qarabağ həqiqətlərini, Ermənistanın işğalı nəticəsində üzleşdiyimiz balaları dünya ictimaiyyətinə yorulmadan və usanmadan çatdırırdı. Ümummilli lider xalqa bütün müraciətlərində olduğu kimi, hər Novruz müraciətində də misilsiz inam aşılayırdı. Çünki bu dahi şəxsiyyət Novruzun mahiyyətinə, onun milli birliyimizi simvolizə etməsinin qatlarına dərinədən bələd idi. Hələ sovetlər birliyi dönməndə Novruz bayramının yenidən xalqımıza qaytarılmasında, hər il mart ayında təntənə ilə qeyd olunmasında, ümumən, Azərbaycan milli-mədəni hərkətinin tərkib hissəsinə çevrilməsində müstəsna rol oynamışdı.

Nəhayət, ulu öndər Qarabağ inamlı Novruz təbliğatçısı kimi xalqa müraciətində bildirmişdi: “Gün o gün olacaq ki, Novruz bayramını bir dəfə Şuşada, o biri il Laçında, o biri il Kəlbəcərdə, Ağdamda, Füzulidə, Cəbrayıldə, Zəngilanda, Qubadlıda keçirəcəyik. Əminəm ki, belə də olacaqdır. Mən buna inanıram və bu inamla yaşayıram, bu inamla işləyirəm və bu inamla da Azərbaycan xalqına rəhbərlik edirəm”.

Dövlət idarəçiliyində varislik prinsipinə söykənmiş Prezident İlham Əliyev Novruzun işğaldan azad edilmiş torpaqlarımızda qeyd olunması ənənəsinin yaradıcısıdır. Ümummilli lider Heydər Əliyevin düşüncələrində canlandırıdığı, Vətənin sevgidən yığılmış ənənənin. Deməli, 2021-ci ildə Şuşadan sonra, 2022-ci ildə Novruz tonqalının çatıldığı məkanın düşmən tapdağından azad edilmiş növbəti yurd yerimiz Suqovuşan olmasında həm məntiq, həm qanunauyğunluq, həm də ilahi ədalət var. İlahi ədalət digər yurd yerlərimizin də Novruz tonqalı ilə isinməsində təcəlli edir. Budur, düşməndən azad edilmiş daha bir qədim yurd yerimiz – Tərtər rayonunun Talış kəndi o tonqalın hənitirisi ilə qizindi.

Bəli, dövlətimizin başçısı 2023-cü ilin Novruz tonqalını birinci xanım Mehriban Əliyeva və qızı Arzu Əliyeva ilə birlikdə Talışda alovlandırdı. Düşmən tapdağından qurtulmuş torpaqlarımıza Böyük Qayıdışın növbəti sevinc və iftixar anını, cəmi bir neçə gün öncə yaşamış kənddə. Prezidentin ailə üzvləri ilə birgə Talışa baş çəkməsi, heç gübhəsiz, yerli sakinlərin Novruz xoşbəxtliyinə, qürur və iftixar hissələrinə əlavə rəng çalarları qatdı. Onların kəndləri Qarabağda Novruz təntənəsinin növbəti ali ünvanı kimi tariximizə düşdü.

Prezident Talış kəndindən xalqa müraciətində də, ilk növbədə, özünün əsasını qoyduğu ənənədən söz açdı. “Üçüncü dəfədir ki, Azərbaycan xalqına Novruz təbriklərini doğma Qarabağ diyarından deyirəm. Bu, böyük xoşbəxtlikdir. Bu xoşbəxtliyi bizə bəxş edən qəhrəman şəhidlərimizin əziz xatirəsini bu gün biz hörmətlə yad edirik. Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin! Bu xoşbəxtliyi bizə bəxş edən qəhrəman Azərbaycan hərbcilərini buradan səmimiyyətlə salamlayıram. Onların canı-qanı bahasına biz doğma torpaqlarımıza qayıtmışıq”.

Göründüyü kimi, Prezident İlham Əliyev Talışdakı Novruz çıxışına torpaqlarımızın düşməndən azad edilməsində qəhrəmanlıq və şücaət göstərmiş mərd övladlarımızı yada salmaqla başladı. Nazərə əlaq ki, qədirlənlik də Novruzun mənəvi rəmzidir. Novruz, eyni zamanda, birliyin, bütövlüyün, sarsılmazlığın ruhudur. Dövlətimizin başçısının əsasını qoyduğu ənənə də əlamətdar bayramımızın xalqımızı ayaqda tutan mahiyyətinə misilsiz və bənzərsiz töhfənin növbəti bariz nümunəsidir.

Prezident İlham Əliyevin 2023-cü il 17 mart tarixli müraciəti Novruzun gələcəyə inam epopeyasından qaynaqlanmış dərin məzmunlu nikbinlik çağırışıdır. Bu nikbinlikdə Novruz böyük və parlaq gələcəyə doğru inamla addımlayan Azərbaycan xalqının böyük miras yüküdür. Daşınması hər bir həmvətənimizə, soydaşımıza şəraf hissi yaşadan yük. Elə bir yük ki, onun ağırlığında dövlətimizi daha

də güclü edən məsuliyyət və təpər var. Bu yükü daşımaq ona görə vacibdir ki, bir daha torpaqlarımızı Novruzsuz görməyək! Bir daha ocaqlarımız sönməsin! Qarabağ daim Azərbaycanın olsun! Söylədiklərimiz, ümumən, bu yazı həm dəamız, həm də diləyimiz olsun!

Bəli, Prezident İlham Əliyevin dünənki çıxışında səsləndirdiyi fikirlər də gələcək üçün məsuliyyət çağırışı ilə yanaşı, eyni zamanda, liderin öz xalqına dilək və duası idi: “Biz bu gün doğma Qarabağ torpağında, doğma Zəngəzur torpağında dayanmışıq və burada əbədi yaşayacağıq. Azərbaycan xalqı haqlı olaraq qürur hissi ilə yaşayır. Bizim hər birimiz, xaricdə yaşayan azərbaycanlılar da daxil olmaqla şərtlə, iki il yarım müddət ərzində qürur hissi ilə yaşayıyıq. Hər kəsə, bütün dünyaya sübut etmişik ki, böyük xalq və ərəzi bütövlüyünü öz gücümüzə bərpa edən ölkə kimi bundan sonra da ancaq və ancaq irəliyə gedəcəyik. Necə ki, Vətən müharibəsində 44 gün ərzində irəliyə getmişiksə, müharibə başa çatandan sonra bütün sahələr, bütün istiqamətlər üzrə irəliyə gedirik və gedəcəyik.

Mən əziz xalqımı qarşıdan gələn Novruz bayramı münasibətilə bir daha ürək-dən təbrik etmək istəyirəm, bir daha çıxışımı məşhur olan sözlərlə təamamlamaq istəyirəm: Qarabağ Azərbaycandır!”.

Uca Tanrı Novruz diləklərimizi qəbul eləsin, dövlətimiz və xalqımız var olsun!

Əvəz CAHANGİROĞLU,
“Xalq qəzeti”

Ərzaq təhlükəsizliyi hökumətin strateji vəzifəsidir

Azərbaycanda ərzaq təhlükəsizliyinin gücləndirilməsi hər zaman respublikada həyata keçirilən sosial-iqtisadi siyasətin prioritet istiqamətlərindən biri olub. Qlobal bazarlarda baş verən son hadisələr isə ölkədə ərzaq təhlükəsizliyinin gücləndirilməsi, bir sıra zəruri məhsullarla özünütəminatmə səviyyəsinin yüksəldilməsi üçün görülən davamlı tədbirlərlə bərabər, yeni yanaşmalardan da istifadəni şərtləndirir.

Baş nazir Əli Əsədov Nazirlər Kabinetinin 2022-ci il üzrə hesabatında bu barədə ətraflı bəhs edib. Ə.Əsədov dövlətimizin başçısının rəhbərliyi ilə həyata keçirilən məqsədyönlü, uğurlu xarici və daxili siyasət nəticəsində respublikamızın beynəlxalq nüfuzunun daha da artdığını, milli iqtisadiyyatın inkişafının davamlı xarakter aldığını, əhalinin sosial rifahının yaxşılaşdığını bildirib.

Hesabatda hökumət tərəfindən ötən il ərzində iqtisadi fəallığın təmin edilməsi, əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi, işğaldan azad olunan ərazilərin bərpası kimi sahələrində mühüm tədbirlər həyata keçirildiyi əksini tapıb.

Baş nazir çıxışında hesabət ilində respublikada ərzaq təhlükəsizliyinin gerçəkləşdirilməsi ilə bağlı daxili bazarda özünütəminat səviyyəsinin qorunması və əhalinin əsas ərzaq məhsulları ilə təminatının yaxşılaşdırılması istiqamətində vacib işlər görüldüyünü də xatırladı: “Əsas ərzaq məhsulları üzrə ehtiyatların yaradılması ilə bağlı qərarlar qəbul olunub. Minimum istehlak səbətinin tərkibində əsas ərzaq məhsullarının tədarrüku və emalı ilə məşğul olan sahibkarlara güzəştli şərtlərlə kreditlər, faiz subsidiyaları və vergi-gömrük güzəştləri verilib. Ötən il ərzində kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarında dövlət tərəfindən maliyyə dəstəyi olaraq ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi ilə bağlı tədbirlərin maliyyə vəsaiti bölünüb”.

Natiq hesabatda ölkə Prezidentinin “Ərzaqlıq buğda ilə özünütəminatmə səviyyəsinin yüksəldilməsinə dair bir sıra tədbirlər haqqında” 2022-ci il 19 iyul tar-

rixli Fərmanına uyğun olaraq, cari il müvafiq tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün 180 milyon manat vəsait nəzərdə tutulduğunu, ərzaq təhlükəsizliyi üçün vacib olan su problemlərinin həlli ilə bağlı lazımi addımlar atıldığını, həmçinin su ehtiyatlarından səmərəli və qənaətlə istifadə olunduğunu da diqqətə çatdırıb.

Yeri gəlmişkən, dövlətimizin başçısı qəbul edilən müvafiq qərarlara uyğun olaraq kənd təsərrüfatının inkişafı məqsədilə qurulan çoxşaxəli dövlət dəstəyi sistemi mütemadi şəkildə təkmilləşdirilib, müxtəlif istiqamətlər üzrə həyata keçirilən genişmiqyaslı tədbirlər mexanizmi vasitəsilə bu sahənin potensialının gücləndirilməsinə yönəldilən resursların həcmi daim artırılır.

Bütün bunların nəticəsində son illər ərzində kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalının artımı əksər sahələr üçün xarakterik olub, bitkililik sahəsi üzrə artımda həm intensiv, həm də ekstensiv amillər təmin edilib, heyvandarlıq sahəsində artım isə artıq intensiv inkişaf əsaslanmağa başlayıb.

Fermerlərin gübrə, pestisid və kənd təsərrüfatı texnikaları ilə təminatının yaxşılaşdırılması üçün göstərilən dövlət dəstəyi tədbirləri də öz müsbət nəticələrini verib. Kənd təsərrüfatı üzrə texnika parkının genişləndirilməsi hesabına artıq bir traktora düşən əkin sahəsi 45 hektar, bir taxılıyağan kombayna düşən əkin sahəsi 269 hektar, bir pambığıyağan kombayna düşən əkin sahəsi 203 hektar təşkil edib. Bu isə ölkədə kənd təsərrüfatı texnikası ilə təminatın kifayət qədər yüksək olmasını xarakterizə edən göstərici kimi diqqət çəkib.

Son illər ölkəyə gübrə və pestisid idxalının həcmi dəfələrlə artıb. Həmçinin 2019-cu ildən etibarən yerli sənaye müəssisəsi tərəfindən daxili bazara azot tərkibli gübrə təklifinin həyata keçirilməsinə başlanıb.

Ölkədə meliorasiya-irriqasiya sisteminin yenidən qurulması və təkmilləşdirilməsi məqsədilə dövlət büdcəsi vəsaitləri hesabına həyata keçirilən böyük miqyaslı layihələr hesabına son 10 il ərzində 390 min hektardan çox sahədə torpaqların su təminatı yaxşılaşdırılıb, 188 min hektar sahə yeni suvarılan torpaqlar qrupuna əlavə edilib. Həmçinin suvarılan sahələrdə müvafiq dövlət dəstəyi hesabına tətbiq olunan müasir suvarma sistemlərinin payı hazırda 5 faizdən çox artıb.

Kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarının dövlət qayğısı ilə əhatə olunması bütün əsas istiqamətlərdə irəliləyişlərə yol açıb. Son 10 il ərzində ölkədə real ifadədə kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı 4,8 faiz (o cümlədən, bitkililik məhsulları istehsalı 53 faiz, heyvandarlıq məhsulları istehsalı 42,5 faiz) artıb. Bu dövr ərzində kənd təsərrüfatı və ərzaq məhsullarının ixrac həcmi təqribən 26,9 faiz artıb ki, bu da xüsusilə ilkin kənd təsərrüfatı məhsullarının ixrac həcmindən bir neçə dəfə çoxalması hesabına baş verib.

Hazırda özünütəminatmə səviyyəsi meyvə-tərəvəz, bostan məhsulları və yumurta üzrə 100 faiz, et və süd məhsulları üzrə ümumən 85-86 faiz, kartof üzrə təqribən 90 faiz təşkil edir.

Taxılçılıqla bağlı isə onu qeyd edək ki, Azərbaycanda 2022/2023-cü təsərrüfat ilində 1 milyon 44 min 700 hektar sahədə payızlıq taxıl əkini aparılıb. Dən üçün payızlıq əkinlərin sahəsi 2021/2022-ci təsərrüfat ili ilə müqayisədə 2,8 faiz çox olub. Payızlıq taxıl əkinlərinin 649,2 min hektarını buğda, 395,3 min hektarını arpa əkinləri, 160 hektarını çovdar əkinləri təşkil edib. Bundan əlavə ölkədə 14 min hektar sahədə xəsil və

yaşıl yem üçün əkinlər aparılıb.

Ötən təsərrüfat ili ilə müqayisədə ölkədə buğda əkinlərinin sahəsi 7,8 faiz artıb. Payızlıq taxıl əkinləri Azərbaycanın əkin balansının 60 faizə yaxınını təşkil edib.

Təbii resursların məhdudluğu səbəbindən yerli fermerlər tərəfindən zəruri həcmdə və ya keyfiyyətdə, həmçinin sərfəli qiymət şərtlərinə uyğun səviyyədə istehsal olunma bilməyən ərzaq məhsullarının daha əlverişli şərtlərlə idxal yolu ilə ehtiyatlarının yaradılması diqqətə saxlanılıb, həmin məhsulların emal oluması üçün isə müvafiq saxlama infrastrukturunu və istehsal bazası yaradılıb. Məsələn, kənd təsərrüfatı məhsulları üzrə bazar infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi məqsədilə son illər ərzində dövlət dəstəyi hesabına regionlarda 400 min ton tutumu olan soyuducu anbarlar, 1,9 milyon ton tutumu olan müasir taxıl elevatorları və digər logistika obyektləri qurulub.

Burada onu da qeyd edək ki, reallaşdırılan tədbirlərin nəticəsidir ki, son dövrlər global ərzaq bazarında yaşanan böhranın daha da dərinləşməsinə baxmayaraq Azərbaycanın idxaldan asılı olduğu məhsullar üzrə təminatında heç bir problem yaranmadı. Eyni zamanda sözügedən narahatlığın, o cümlədən ərzaq qiymətlərində baş verən bahalaşmanın mənfi təsirlərinin kompensasiyası məqsədilə ölkəyə gətirilən bir sıra ərzaq məhsullarının, habelə xammalların gömrük rüsumlarından və ƏDV-dən azad olunması ilə bağlı əhəmiyyətli qərarlar qəbul edildi.

Ərzaq təhlükəsizliyinin güclənməsinə yönələn kompleks tədbirlərdən biri kimi, 2021-ci ildə daxili bazarda strateji mallar üzrə qiymətdə artımın kəskin qiymət dəyişmələrinin qarşısını almaq istiqamətində tədbirlər görmək üçün Dövlət Ehtiyatları Agentliyi yaradılıb. Dövlət Taxıl Fondu isə bu Agentliyin sərəncamına verilib.

Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə müzəffər ordumuz tərəfindən 30 il ərzində işğala məruz qalmış torpaqlarımızın azad olunması da ölkəmizdə kənd təsərrüfatının inkişafı baxımından yeni imkanlar yaradıb.

“Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərində kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqların idarə edilməsi ilə bağlı bəzi məsələlər haqqında” Azərbaycan Prezidentinin 2021-ci il 27 aprel tarixli Fərmanının icrası çərçivəsində ərazilərin minalardan təmizlənməsi prosesinə paralel olaraq kənd təsərrüfatı əkinlərinin həyata keçirilməsi işləri aparılıb, bitkililik və heyvandarlıq sahələri ən müasir texnologiyaların tətbiqi yolu ilə inkişaf etdirilib, bu ərazilərin bərpası və yenidən qurulması “Yaşıl enerji” zonası, “Ağıllı kənd” konsepsiyası əsasında gerçəkləşdirilib.

Aparılan hesablamalara əsasən, düşməndən təmizləmədən ərazilərdə mövcud resurslar tam döviyyəyə cəlb edilməklə kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalının bərpası hesabına ölkə üzrə ümumi kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı həcminin indikinə nəzərən təqribən 8 faizdən çox artacağı gözlənilir.

Azad olunmuş torpaqlarda kənd təsərrüfatının bərpası hesabına xüsusilə taxıl və yem bitkiləri və heyvandarlıq məhsulları istehsalında artım təmin ediləcək. Belə ki, bu ərazilər hesabına ümumi taxıl məhsulları istehsalının təqribən 400 min ton, et istehsalının 45 min ton və süd istehsalının 240 min ton artırılması imkanları mövcuddur. Təbii-iqlim və relyef xüsusiyyətlərinə əsasən işğaldan azad olunmuş ərazilərdə ənənəvi hesab edilən heyvandarlıq və taxılçılıq sektorları ilə yanaşı, meyvəçilik və tərəvəzçiliyin inkişafı baxımından da geniş imkanlar var.

Vaqif BAYRAMOV,
“Xalq qəzeti”

Heydər Əliyev və Novruz bayramı

*Ulu öndər 23 il əvvəl
Novruz şənliyində tarixi çıxış edib*

Dahi siyasətçi Heydər Əliyev bütün varlığı, qəlbi, ruhu ilə doğma xalqına, onun milli adət-ənənələrinə, əxlaqi dəyərlərinə bağlı olan böyük tarixi şəxsiyyət idi. Ulu öndərin qəlbində ana təbiətin oyanışının, həyatın yenilənməsinin, ümidlərin, arzuların çiçəklənməsinin, insanlar arasında bərabərliyin, həmrəyliyin rəmzi sayılan Novruz bayramına xüsusilə dərin bir sevgi vardı.

Hər birimizin yaxşı yadındadır ki, Heydər Əliyev sağlığında bu əziz bayramda xalqın arasında olmaqdan sonsuz qürur hissi duyar, bayram münasibətilə təşkil olunan tentənəli tədbirlərdə iştirak edər, sadə insanlarla səmimi söhbətlər edərdi. Ulu öndər həmin

sevincli anlarda qəlbindən dilinə axan ülvü arzu və diləklərini əhali ilə bölüşməkdən xüsusi zövq alardı.

Ümummilli lider 2000-ci il martın 21-də Novruz bayramında son dərəcə parlaq, unudulmaz çıxışında deyibdir: "Novruz bayramı Azərbaycan xalqının,

azərbaycanlıların ən əziz bayramıdır. Hər xalqın tarix boyu yaranmış və ənənəyə çevrilmiş bayramları vardır. Azərbaycan xalqının da bayramları vardır. Bunların bir qismi dövlət bayramlarıdır, bir qismi xalq, din bayramlarıdır. Bütün bu bayramların içərisində millətimiz üçün, xalqımız üçün, hər bir azərbaycanlı üçün ən əziz, ən doğma, ən sevimli bayram Novruz bayramıdır".

Heydər Əliyev qeyd edibdir ki, Novruz bayramının dünyada olan bütün xalqların bayramlarından fərqi odur ki, bu bayram təbiətlə, kainatla əlaqədardır. Özü də bunun elmi əsasları var. Bu bayram min illər boyu xalqımızın qəlbinə daxil olub və çox dərin köklər salıbdir. Ona görə də bu bayramı hər bir azərbaycanlı öz doğma bayramı kimi keçirir.

Dahi siyasətçi həmin tarixi çıxışında Novruzun xalqımızın həyatında, məişət və mentalitetində dərin iz buraxdığını məxsusi qeyd edərək vurğulayıbdir: "Bu bayram bir də onunla fərqlənir və seçiyələni ki, bu bayramda siyasi baxışlarından, siyasi dünyagörüşündən asılı olmayaraq hamı bayram edir. Əgər bu günümüzü götürsək, iqtidar da, müxalifət də bayram edir, bir-birini sevməli də bayram edir, bir-birinə düşmən olan da. Amma bayramın bizə bəxş etdiyi ən gözəl nemət ondan ibarətdir ki, qədim zamanlardan bu bayramda insanlar kin-küdrəti

unudur, küsülülər barışır, ziddiyyətlər aradan götürülür".

Heydər Əliyev doğma xalqını sonsuz bir məhəbbətlə sevirdi. O, Vətəninin daha güclü və qüdrətli bir dövlətə çevrilməsini, ölkə vətəndaşlarının xoşbəxt və rifah içində yaşamalarını arzulayırdı. Dahi siyasətçi memarı və qurucusu olduğu müstəqil Azərbaycan dövlətinin və xalqının parlaq gələcəyinə inanırdı.

Dahi siyasətçi əmin idi ki, xalqımızın həyatı gündən-günə yaxşılaşacaq, Azərbaycan yüksələcək və respublikamızın hər bir sakini rahat və xoşbəxt yaşayacaqdır.

Heydər Əliyevin xalqımızın tərəqqisinə xidmət edən ölməz ideyaları bu gün də bizimlədir, onlar bizi daha güclü və həmrəy olmağa səsləyir. 2020-ci ilin payızında müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə öz əzəli və əbədi torpaqlarını düşməndən azad edən qalib Azərbaycan indi regionun ən qüdrətli dövlətidir. Xalqımız bu gün qədim tarixinin ən şərəfli dönməni yaşayır.

İki gün əvvəl Prezident İlham Əliyev Novruz bayramı münasibətilə Azərbaycan xalqına təbrik ünvanlayıb. Orada deyilir: "Ülvü bəşəri hissələrin daşıyıcısına çevrilən, yeniləşdirici gücə malik Novruz bayramı bu gün də insanlar

arasında səmimi münasibətlərə yol açaraq dostluq, mərhəmət və xeyirxahlıq duyğularını möhkəmləndirir, cəmiyyətimizin vahid məfkurə ətrafında inkişafının ahəngdarlığını təmin edir. Milli varlığımızın ayrılmaz parçası saydığımız və yad təsirlərdən qoruduğumuz Novruz ənənələri mədəni sərəvətlərimizə hörmətlə yanaşmağımızın yüksək ifadəsi, eyni zamanda bəşər mədəniyyəti xəzinəsinə qiymətli töhfəmizdir".

Dövlətimizin başçısının təbirkində xüsusi olaraq qeyd olunur ki, xatirəsini daim minnətdarlıqla andığımız şəhidlərimizin öz canları, qanları bahasına azadlıq bəxş etdikləri əzəli torpaqlarımızda gerçəkləşdirilən irimiqyaslı layihələr, geniş vüsət alan quruculuq işləri və əhalimizin doğma yurdlara qayıdışı ilə yenedən canlanan həyat yaz fəslinin Odlar diyarına bulki gəlişinə xüsusi ab-hava qatır və rəmzi mənə qazandırır".

Bəli, bu gün Azərbaycan dövləti güclü və yenilməzdir, ölkə vətəndaşları azad və xoşbəxtlidirlər. Qoy, qəlbimizdən Vətən sevgisi və bahar sevinci heç vaxt əskik olmasın.

Novruz bayramınız mübarək olsun!

Məsaim ABDULLAYEV,
"Xalq qəzeti"

Reportaj

Bayramlar içində ən əziz, ən doğma və ən sevilən bir bayramdır Novruz bayramı! Novruz "təzə il" deməkdir, baharın gəlişindən gələcəkdir. Gəlişə ilə evlərə, ailələrə bəxş, şadlıq və sevinc gətirir. Hamı çalışır ki, bu bayramı ürək sevinci və qəlb fərəhi ilə qarşılasın.

Novruzda küsülülər barışır, qohumlar, dostlar bir-birinin evinə təbrikə gedirlər. Gənc qızlar, oğlanlar tonqal yandırır, "ağırlığım-ugurluğum odda qalsın" deyərək üzərindən tullandır, evlərə papaq atır, qulaq falına çıxırlar.

Biz də Bakı sakinlərinin bayrama necə və hansı ovqatla hazırlaşdığını öyrənmək məqsədilə onların bir neçəsi ilə görüşdük, Novruzla bağlı təəssüratlarını bölüşmələrini xahiş etdik.

Paytaxt sakinləri bayramı xoş ovqatla qarşılayırlar

Şəhər sakini Kübra Məmmədova hər il olduğu kimi, bu il də bayramı yüksək səviyyədə keçirəcəklərini dedi:

– Novruz yazın gəlişini simvolizə edən qədim xalq bayramıdır. Mən İçərişəhərdə yaşayıram. Burada bahar bayramı həmişə yüksək səviyyədə qeyd olunub. Biz də milli adət-ənənəmizə sadıq qalaraq, bayram süfrəsi üçün şəkərbura, paxlava və digər ləzzətli təamlar hazırlamışıq, səməni cücərtmişik.

Azyaşlı övladlarını bayram ərəfəsində şəhərə gəzməyə çıxaran Leyla Quliyeva elə Novruz tədbirlərindən gəldiklərini bildirdi:

– Bu gün məktəbdə uşaqlar üçün bahar bayramı şənliyi təşkil edilmişdi. Qərara gəldi ki, bayramdan sonra şəhəri də gəzək, alış-veriş də edək. Necə dəyərlər, "həm ziyarət, həm də ticarət".

İçərişəhərin "Qoşa qala" qapıları adlandırılan ərazisində isə şəhərə ekskursiyaya gələn müəllim və şagird heyəti ilə qarşılaşdıq. Düşündük ki, bayramla bağlı onlarla da söhbətləşək. Körpə fidanların

qəlbindəki sevinc duyğuları onların gözlərindən oxunurdu. Nərimanov rayonundakı 39 sayılı məktəbin sinif müəlliməsi Təranə Rüstəmovaya şagirdlərini öz övladları qədər sevdini və hər il bayram günlərində onları paytaxtımızın tarixi məkanları ilə tanış etdiyini dedi.

Övlad həmin məktəblilər arasında olan valideyn Üliyyə Əbülfəzqızı isə milli adət-ənənələrimizin gənc nəsəyə ötürülməsi baxımından bu cür ekskursiyaların əhəmiyyətli olduğunu vurğuladı.

Ötən ilə nisbətən bu il şou xarakterli bayram tədbirlərinə daha az yer verildiyini deyən şəhər sakini **Nizami Məmmədov** isə bildirdi ki, hər il bu vaxtı burada çoxsaylı musiqi proqramları təşkil olunurdu. Bu il, sanki, həmin proqramlara bir qədər az yer verilib:

– Düşünürəm ki, bu da, qardaş Türkiyədə baş vermiş zəlzələ ilə bağlıdır. Allah bir də türk xalqını belə ağır sınaqlara çəkməsin. Amin!

İçərişəhərdə milli atributlarımızın əks olunduğu müxtəlif el işləri, qədim xalça-

lar, kələğayılar və s. məhsulların satıldığı kiçik bir köşk diqqətimizdən yayınmadı. Yerli sakinlər və ölkəmizə səfərə gələn əcnəbi turistlər sadaladığımız bu əşyalardan alırdılar.

Cas Ceys adlı ingilərlə turistə yaxınlaşaraq ondan şəhərimizlə bağlı fikirlərini də öyrəndik. O, Bakının çox gözəl şəhər olduğunu dedi:

– Bakı həqiqətən də heyratamiz gözəlliyə malik yerdirdir. İnsanları gülürüz və mərhəmətlidir. İçərişəhər və ətrafda da bayram ab-havası hiss olunur. Hər yer əlvan rənglərə boyanıb. Bu şəhəri çox sevirəm.

Ceys Bakıya səfərinin Novruz bayramına təsadüf etməsindən çox məmnun qaldığını və gələn il də bayram ərəfəsində yenidən Bakıya gələcəyini bildirdi.

İçərişəhərdə Quba rayonundan olan Vətən müharibəsi qazisi **Xəyal Xaninbəyovla** da görüşdük. O, bura qızı Arzum ilə gəlmişdi. Bütün qazilərin adından fəxarət hissi ilə qeyd etdi ki, Azərbaycan xalqı artıq üçüncü ildir Novruz qalib xalq kimi qarşılayır, bu qələbədə zərər qəddər də payı olduğu üçün böyük fəxarət hissi keçirir.

İçərişəhərdən Xəzərin sahillərinə yollandıq. Burada çoxlu gənc oğlan və qızlar vardı. Onların hər birinin mərhəmət simasından baharın gəlişinə sevinməyi sezişirdi.

Bəli, baharda arzular boy atır, insanların qəlbində ən ülvü duyğular baş qaldırır. Biz də hər birimizi bahar bayramı münasibətilə təbrik edirik, süfrələrinizin bol ruzi və bəxətkəli olmasını diləyirik. Bayramınız mübarək olsun, əziz həmvətənlərimiz!

Elçin ABBASOV,
Fidan HÜQUQQIZI,
Elşən AĞALAR (foto),
"Xalq qəzeti"

Qürbətə Vətən sevgisi

Azərbaycan xalqı ən qədim milli bayramı – Novruz qeyd edir. Minillərdir təbiətin canlanması, baharın gəlişi ilə müşayiət olunan Novruz bayramı bütün Türk ellərinə yeni ab-hava, nəfəs gətirir. Qürbət ellərdə, Vətəndən uzaqda yaşayan soydaşlarımız bütün bayramlarımız kimi, bu qədim milli ənənəmizi yaşadırlar. Onlar qəzetimizin yaratdığı imkandan istifadə edib xalqımızı təbrik etdilər.

Tomris Azəri, Amerika–Azərbaycan Cəmiyyətinin sədri:

– İllərdir ABŞ-da bu qədim milli bayramımızı yaşadıq. Əvvəllər azərbaycanlılar Amerikada, demək olar, barmaqla sayılacaq qədər idi. Amma indi çoxalıblar. Lakin biz əvvəl də, indi də öz qədim milli bayramımızı yaşatmışıq və yaşadacağıq. Novruz Türk dünyasının qədim bayramlarından biridir. Novruz Şərq xalqlarının bir çoxu qeyd edir. Lakin azərbaycanlılar bu bayramı ən yüksək səviyyədə keçirirlər. Mən bunu həm Vətənimdə, həm də qürbətə yaşayan azərbaycanlılar arasında müşahidə etmişəm. Xalqımızı bu bayram münasibətilə təbrik edərim. Qoy tonqallarımız hər zaman gur yansın. Novruz bayramınız mübarək!

Rafail Quliyev, Rusiya, Sankt-Peterburq, diaspor nümayəndəsi:

– Novruz bayramını Azərbaycanda necə qeyd edirdikse, burada da elə təmtəraqlı qeyd edirik. Biz həm də sevinirik ki, bayram tonqallarımız artıq Şuşada, doğma Qarabağımızda qalır. Bu da müzəffər ordumuzun, Ali Baş Komandanımızın sayəsindədir. Bu qələbə üç minə yaxın şəhidimizin qanı və qazilərimizin sağlamlığı bəhasına baş tutdu. Biz onların sayəsində bayramlarımızı daha üreklə, sevinclə, başıdik, alnıaçıq qeyd edirik. Allah b-

tün şəhidlərimizə rəhmət eləsin. Onların ailələri başımızın tacıdır.

Bu il də Novruz tonqalları həmin övladlarımızın qəhrəmanlıq göstərdiyi doğma Qarabağ və Şərqi Zəngəzur torpaqlarında qalanacaq. Buna necə sevinməmək olar? Uzaq Peterburqdan doğma Vətənə salam və sevgilərimizi, bayram təbriklərimizi çatdırıram. Qoy, xalqımız hər zaman birlik və bərabərlik içində, ruzi-bəxətkət içində yaşasın! Qarı düşmənlər qəhr olsun! Bayram tonqallarımız heç zaman sönməsin!

Ayxan Dəmirçi, Azərbaycan–Belçika Dostluq Cəmiyyətinin sədri:

– Bu bayramın xalqımızın mədəniyyətində və adət-ənənəsində tutduğu yerdən uzun-uzadı danışmaq olar. Bir kitablıq mövzudur, desək, yanlış marıq. Çünki Novruz təkcə baharın gəlişini deyil, habelə, yeni təqvim ilini – yeni günün başlanğıcını təəcəssüm etdirir. Novruz bayramı təbiətin canlanması, ruzi-bəxətkət, bolluq, dostluq və birlik rəmzidir. Ən qədim milli bayramımız olan Novruzun tarixinə nəzər salsaq, görürük ki, Azərbaycanı başqa, digər türk xalqları da bayramı yüksək əhval-ruhiyyə ilə qeyd edir.

Bu bayram Türk ellərinin birlik və birgəyaşayış ənənəsinə, vahidləşmə, bütövləşmə prosesinə xidmət edir. Biz bu bayramı məhz bu şəkildə təbliğ etməliyik. Bir-birimizi təbrik etməliyik, yanında olmalıyıq. Bu gün xaricdə məskunlaşan azərbaycanlılar bu bayramı böyük sevincə qarşılayır. Biz də hər zaman Novruzumuzu yaşadın, təbliğ edən tədbirlər, yığıncaqlar həyata keçirmişik. Bu il də toplaşacağıq. Mən bayram münasibətilə hər bir soydaşımızı təbrik edirəm. Onlara ürəklərində tutduqları xoş niyyətlərin həyata keçməsinə Tanrıdan diləyirəm! Bayramlarımız mübarək olsun!

Təqdim etdi:
Anar TURAN,
"Xalq qəzeti"

Qərbi Azərbaycan İcması: Avropa Parlamenti bütün məsələlərdə Ermənistanın mövqeyini müdafiə edib

Qərbi Azərbaycan İcması Avropa Parlamentinin martın 15-də Azərbaycan və Ermənistan ilə əlaqələrinə dair qəbul etdiyi qətnamə ilə bağlı bəyanat yayıb. Sənəddə bildirilir:

– Təəssüflə qeyd etməliyik ki, Avropa Parlamentinin indiki Ermənistandan qovulmuş azərbaycanlıların hüquqları məsələsində fəaliyyət göstəriciləri çox aşağıdır və həтта zərərlidir. Hələ 1988-ci ildə– Ermənistanın azərbaycanlıları kütləvi şəkildə qovduğu vaxt Avropa Parlamenti “Sovet Ermənistanında vəziyyət” adlı qətnamə qəbul edərək, Ermənistanın ərazi iddialarına dəstək ifadə etmiş və bu ölkədə azərbaycanlıların hüquqlarının pozulmasına göz yummuşdur. İlk dövrlərdə bunun Avropa parlamentarilərinin məlumsatsızlığı və Ermənistan yönümlü lobbi qurumlarının fəaliyyəti ilə bağlı olduğunu güman edirdik.

Lakin sonra məlum oldu ki, Avropa Parlamentində Azərbaycan və azərbaycanlılara qarşı qərəz sistemli xarakter daşıyır və həтта nifrət elementlərini ehtiva edir. Avropa Parlamenti Azərbaycan və Ermənistan arasında fikir ayrılığı doğuran bütün məsələlərdə Ermənistanın mövqeyini müdafiə etmiş, bəzi hallarda onun tutduğu mövqə Ermənistanın mövqeyində də radikal olmuşdur.

Təəssüf ki, Avropa Parlamenti 2023-cü il martın 15-də qəbul etdiyi qətnamələrlə öz zərərlı ənənəsini davam etdirmişdir. Ermənistanın yoxlanılmış və yoxlanmamış bütün iddialarının hər birinə gen-bol yer verən qətnamə müəlliflərinin yaxın keçmişdə azərbaycanlıların sayca üstünlük təşkil etdiyi indiki Ermənistan ərazisində indi bir nəfər də olsun azərbaycanlının qalmaması, orada Azərbaycanın mədəni irsi-

nin yer üzündən silinməsi, yer adlarının kütləvi şəkildə dəyişdirilməsi kimi insanlıq əleyhinə cinayətlərə susmaları açıq-aşkar qərəzdir.

Ermənistan aid qətnamənin “İnsan hüquqlarına və fundamental azadlıqlarına hörmət” adlı hissəsində bu ölkənin qanuni sakinləri olan və etnik ayrı-seçkilik əsasında qovulmuş azərbaycanlıların hüquqları barədə bir kəlmə də olsun qeyd yoxdur. Etnik təmizləmə yolu ilə monoetnik əraziyə çevrilmiş Ermənistanə münasibətdə belə yanaşma onun apardığı ayrı-seçkiliyə açıq-aşkar dəstək deməkdir.

Qətnamədə eynilə Ermənistan hökuməti kimi, Qərbi Azərbaycan termini ilə bağlı irad bildirilir. Bununla əlaqədar vurğulamaq istədik ki, həmin bölgədə yaxın tarixdə azərbaycanlıların çoxluq təşkil etdiyini və son dövrlərdə qeydə alınmış toponimlərin və hidronimlərin 95 faizindən çoxunun Azərbaycan mənşəli olduğunu nəzərə alaraq, bu ifadəni işlətməyin ciddi əsasları var. Xüsusilə oranın qanuni sakinləri olan azərbaycanlılar etnik təmizləmə yolu ilə öz evlərindən zorla çıxarıblarsa, o ifadəni işlətmək törədilmiş insanlıq əleyhinə cinayəti rədd etmək baxımından bütün insanlığın borcudur.

Bütün bunlar onu söyləməyə əsas verir ki, Avropa Parlamenti üçün əsas məsələ insan hüquqları, beynəlxalq hüquq və Ermənistan ilə Azərbaycan arasında sülh deyil, müəyyən maraqları irəliətməkdir. Biz qeyd etməliyik ki, istənilən qurumun

beynəlxalq səviyyədə öz marağını müdafiə etməkdə sərbəst olduğunu qəbul edirik. Avropa Parlamenti də bu mənada istisna təşkil etmir. Lakin biz Avropa Parlamentinin müəyyən dairələrin azərbaycanofob yanaşmalarını irəliətmək üçün insan hüquqları kimi övlı dəyərlərdən sui-istifadə etməsinə razı ola bilmərik.

Biz Avropa Parlamentini qərəzli yanaşmadan əl çəkməyə, Ermənistandan qovulmuş azərbaycanlıların verifikasiya və zəmanət mexanizmləri, hüquqi baxımdan məcburi olan beynəlxalq razılaşma çərçivəsində sülh yolu ilə, təhlükəsiz və ləyaqətli şəkildə geri qayıtmasına dəstək verməyə çağırırıq. Bu məqsədlə Avropa Parlamentinin bizim Avropa İttifaqı Şurasının Prezidentinə göndərdiyimiz müraciətə uyğun olaraq, Avropa İttifaqının Ermənistandakı missiyasının öz mandatı əsasında aşağıdakıların yerinə yetirilməsini təşviq etməsini xahiş edirik:

- Ermənistandan qovulmuş azərbaycanlıların təhlükəsizliyinə töhfə vermək;
- Münəqişənin Ermənistandan zorla qovulmuş azərbaycanlılara təsirinə dair məlumat toplamaq, o cüm-

lədən azərbaycanlıların mülkiyyətinin və mədəni irsinin vəziyyəti barədə hesabatlər hazırlamaq;

- Ermənistandan qovulmuş azərbaycanlılar üçün etimad quruculuğu tədbirləri hazırlamaq və həyata keçirmək, o cümlədən onların öz evlərini, qəbiristanlıqlarını, müqəddəs yerlərini və mədəni abidələrini ziyarət edə bilmələrinə şərait yaratmaq;
- İcmə ilə birlikdə beynəlxalq humanitar hüquq, insan hüquqları, mülki şəxslərin qorunması, BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinin, o cümlədən Qadınlar, sülh və təhlükəsizlik mövzusunda 1325 (2000) nömrəli qətnaməsinin, Gənclər, sülh və təhlükəsizlik mövzusunda 2250 (2015) nömrəli, Uşaqlar və silahlı münaqişələr mövzusunda 1612 (2005) nömrəli qətnaməsinin müddəalarına dair müvafiq proqramlar hazırlamaq və icra etmək.

Nəhayət, biz İcmə olaraq “Avropa İttifaqı – Ermənistan əlaqələrinə dair” (P9_TA(2023)0081, 2021/2230(INI)) qətnamədə tövsiyə edilən, barışqı naminə həqiqətlərin arasıdırılması üzrə birgə səylərdə iştirak etməyə hazır olduğumuzu ifadə edirik.

İran dünya üçün yeni gərginlik ocağına çevrilib

Həm daxilə, həm də xaricə üzleşdiyi ictimai-siyasi böhrandan çıxma bilməyən, beynəlxalq təcridə salınması reallaşmaqda olan İranın tərs fars-molla rejimi həm bölgəyə, həm də dünyaya yaxşı heç nə vəd etmir.

Sahə ekspertlərinin gəldiyi qənaətə görə, uranın zənginləşdirilməsi üzrə Tehranın gizli davam etdirdiyi proqramı son mərhələyə qədər qoyub. Şovinst molla rejiminin cari ilin sonundakı bu kütləvi qırğın silahına yiyələnməyi beynəlxalq gündəmdən düşməyən mövzulardan biridir. İranın nüvə silahı əldə etmək ərafəsində olmasından tək cə “sionistlər və imperia listlər” deyil, eyni zamanda, Atom Enerjisi üzrə Beynəlxalq Agentliyi (AEBA) də həyəcan təbili çalır. AEBA-nın peykden təşkil etdiyi vizual monitorinqin nəticələri qətiyyən ürəkəngəlməyir. Yəni, İranın uranı zənginləşdirmək üzrə qapalı obyektlərinin kosmosdan yoxlanılması üzə çıxarıb ki, Tehran rejimi bu zəncirvari prosesin nə az, nə çox, 84 faizini icra edib. Artıq bu ölkə nüvə başlıqlarını daşımağa qadir rakətlər istehsal etmək barədə düşündür.

Tehranın nüvə proqramı artıq ərəb dünyasını da ciddi narahat etməyə başlayıb. Yəni, bu təhlükənin bu gün olmasa da, sabah onları da sara biləcəyini yaxşı anlayan ərəb dövlətləri, həтта, indiyədək düşməni kimi baxdığı və məsafə saxladığı İsrailə əməkdaşlıqdan çəkinmir. Martın əvvəlində ABŞ, İordaniya, Misirin yüksək çinli rəsmilərinin də qatıldığı Aqaba görüşü bu əməkdaşlığın praktiki xarakter aldığı göstərir. Bu ölkələr məhz fars-molla rejiminin atom təhdidlərinə qarşı birgə tədbirlər görmək barədə razılığa gəliblər.

“Tehranın nüvə proqramına qarşı mübarizə və inqilab Keşikçiləri Qvar-

diyasının (“SEPAH”) terrorçu təşkilat elan olunması kimi məsələləri müzakirə etdik”. **Bunu İsrailin Xarici İşlər naziri Eli Kohen İtaliya XİN başçısı Antonio Tacani ilə dünən keçirdiyi görüşdə müzakirə etdikləri məsələlər barədə “Twitter” səhifəsində yazıb. E.Kohen İtaliyalı həmkarı ilə qlobal böhranı nəzərə alaraq enerji sahəsində əməkdaşlıq etmək barədə razılığa gəldiklərini də söyləyib: “İtaliyanın Xarici İşlər naziri də açıq şəkildə bildirdi ki, İranın İsraili yer üzündən silmək tələbi anti-semitizmin yeni formasıdır və onunla mübarizə aparılmalıdır”.**

Əslində, molla rejiminin nüvə silahına sahib olması, bütövlükdə, dünyanın böyük təhlükə ilə üzleşə biləcəyi ehtimalını yaradır.

“Əgər İran rejimi, doğrudan da, bu qədər pisdirsə, onda nüvə bombasının belə bir rejimin əlinə keçməsinin qarşısını almağa çalışmalıyıq”. Bu sözlərin müəllifi isə Avropa İttifaqının (Aİ) Xarici siyasət və təhlükəsizlik məsələləri üzrə ali nümayəndəsi Jozep Borrelidir. Cənab Borrel Tehranın nüvə proqramı üzrə 2015-ci ildə imzalanmış Birgə Hərtərəfli Fəaliyyət Planını reallaşdırmağın ən düzgün yol olduğunu vurğulayıb.

İki ay bundan əvvəl müttəfiqlərin Birgə Hərtərəfli Fəaliyyət Planının işə salınmasının şahidi olduq. İsfahan şəhərinə dron

hücumu təşkil edildi, İranın məlum təyinatlı hərbi obyektlərində ən azı dörd partlayış baş verdi. İsrailin “Jerusalem Post” qəzeti keşfiyyatın məlumatlarına söykənərək yazdı ki, İsfahanda nüvə silahının işlənilib hazırlanmasını həyata keçirən obyektdə dörd partlayış baş verdi: “Bunu sosial şəbəkələrdə yerləşdirilən xəbərlər də sübut edir. Həmin obyektlərdə dəymiş ziyan İranın iddia etdiyi “damin kiçik zədələnməsindən” daha böyükdür”.

Tehran rejimi ənənəsinə sadiq qalaraq, hərbi obyektlərə ciddi ziyanın dəydiyini əvvəlcə təkzib etməyə çalışdı. Amma hadisədən bir müddət keçəndən sonra molla rejimi dəymiş ziyanın miqyasını açıqladı. Bu açıqlamanın özü dəyən ziyanın effektivliyini təsdiqləyən və hakimiyyətin ilkin rəsmi versiyasını təkzib edən peyk şəkillərinin ictimai baxışa qoyulandan sonra baş verdi.

On gün bundan əvvəl isə Vaşinqtonda ABŞ və İsrail rəsmilərinin görüşü İran regionda düşmənçilik fəaliyyətindən çəkinməyi nəzərdə tutan Bəyanatın imzalanması ilə başa çatıb.

Ağ Evin rəsmi saytında dərc olunan birgə bəyanatda deyilir:

“Rəsmilər İranın nüvə proqramının irəliləyişini böyük narahatlıqla təhlil ediblər və İsrail ilə ABŞ arasında təhlükəsizlik sahəsindəki çoxillik tərəfdaşlığının daha da gücləndirilməsinin qarşılıqlı məqsədini bir daha təsbit ediblər. Bununla bağlı vəzifəli şəxslər İranın nüvə silahı əldə etməsinin qarşısını almaq və İran regionda düşmənçilik fəaliyyətindən çəkindirmək üçün tədbirlərin koordinasiyasını gücləndirməyi öhdələrinə götürüblər”.

Bu sənədi ABŞ Prezidentinin milli təhlükəsizlik məsələləri üzrə müşaviri Çeyk Sallivan, İsrailin Strateji planlaşdırma naziri Ron Dərmər və bu ölkənin Milli Təhlükəsizlik Şurasının rəhbəri Saxi imzalayıblar.

İranın təkildə davam etdirdiyi nüvə proqramı ilə bağlı hərbi hədəflərə belə havna hücumlarının yeni təşkil ediləcəyi istisna olunmur. Artıq bıçaq sümüyə dirənib. Yazımızın əvvəlindəki fikrimizi sonda bir də təkrarlamaq istədik... Ciddi daxili siyasi, eləcə də su, enerji sahələrində böhran da daxil olmaqla, çeşidli problemlərin girdabında çapalayan fars-molla rejimi məhz region deyil, bütün dünya üçün yeni gərginlik ocağına çevrilib.

İmran BƏDİRƏNLI,
“Xalq qəzeti”

Ekoaksiyanın gündəliyi

Otuz il “Gün gələcək növbəti Novruz bayramını Qarabağda keçirəcəyik” arzusunun reallaşacağı günün həsrəti ilə yaşadıq. O gün gəldi. Artıq 3-cü ildir ki, Novruzı Qarabağda keçiririk. Aksiya iştirakçıları da bayramı Laçın–Xankəndi yolunda qarşılayırlar. Onlar etirazlarını bayram əhval-ruhiyyəsi ilə davam etdirirlər.

Laçın–Xankəndi yolunda Novruz ab-havası

Yeni könüllü qruplar da aksiyaya dəstək vermək üçün əraziyə gəliblər. Onlar da qanunsuzluğun, ekoloji terrorun dayandırılması ilə bağlı şüarlar səsləndirirlər. Davam edən haqlı etirazlar onu deməyə əsas verir ki, heç bir kənar təzyiq aksiyanı dayandıra bilməz!

Azərbaycanın Qarabağ iqtisadi rayonunda faydalı qazıntı yataqlarının qanunsuz istismarına qarşı Xankəndi–Laçın yolunda keçirilən etiraz aksiyası 98 gündür fasiləsiz olaraq davam edir. Gün ərzində

dövrdür ki, həqiqəti görməyəsən? Qərb dövlətləri mediası, süni peyk vasitəsilə ərazini görmürmü? Göz görə-görə humanitar aksiyaya siyasi don geyindirmək ermənilərin havasına oynamaqdan başqa bir şey deyildir. Bu ermənipərəst parlament Azərbaycanın qələbəsini həzm edə bilmir, çünki erməni lobbisinin valyuta dağırcığının əsiridir.

Ölkəmizin qələbəsi ilə yekunlaşan Vətən müharibəsindən sonra 300-dən çox dinc sakinimizin mina terrorunun qur-

yoldan, ümumilikdə, 100-dən çox nəqliyyat vasitəsinin keçidinə şərait yaradılıb.

Qərbin nümayiş etdirdiyi ikili standartlar Azərbaycandan daha aydın görünür. Otuz ilə yaxın müddətdə torpaqlarımız erməni vandalizminin işğalı altında qaldı, minlərlə vətəndaşımız öldürüldü, əsir düşdü, olmanın işğəncələrinə məruz qaldı – Qərb susdu. Avropa Ermənistanın işğalına müxtəlif don geyindirməyə çalışdı, BMT Təhlükəsizlik Şurasının qəbul etdiyi 4 qətnaməni heçə saydı. Qərbin “səmimi düşmənciliyi” barədə uzun siyahı yaratmaq olar. Ən əsası, kimin haqlı, kimin haqsız olduğunu yaxşı bilirik. Biz növbəti qərəzi yenə də erməni lobbisinin alətinə çoxdan çevrilmiş, hayların vəkilı rolunu oynayan Avropa Parlamentinin qəbul olunmuş qətnaməsində müşahidə etdik. Biabırçı qətnamə Avropa Parlamentinin əsl sifətini yenidən ortaya qoydu, onların ermənipərəst niyyətini rüsvaycasına ifşa etdi. Avropa Parlamentinin bu davranışları heç bir reallığa söykənmir.

Qətnamədə yer alan fikirlərdən biri budur ki, Azərbaycan Laçın yolunu “blokada”ya alıb. Bu açıq-aşkara böhtan deyilmi? Aksiya dinc məqsədlidir, Azərbaycan ərazilərində faydalı qazıntı yataqlarının qanunsuz istismarının dayandırılmasını, “Qızılbulaq” və “Dəmirli” yataqlarında monitorinqin keçirilməsinə icazə verilməsini tələbi ilə onu azərbaycanlı könüllü gəncələr və ekoloqlar təşkil ediblər. İndi hansı

banına çevrilməsinə gələndə, nədənsə, bu parlament təmsil edən deputatlar susurlar. Biz AP-ni daha çox sabiq vitse-prezident Eva Kailinin korrupsiya skandalı ilə də xatırlayırıq. Legitimlikdən uzaq, separatçı, korrupsiya qirkabına bulanmış, dövlətimizin ərazi bütövlüyünə hörmətsizlik sərgiləyən Avropa Parlamentinin Azərbaycana tövsiyə verməyə belə haqqı yoxdur.

Avropa Parlamenti Ermənistanla danışıqlar ərafəsində “katalizator” rolunu oynayır. Belə qarayaxma qətnamə Azərbaycan üçün lazımsız kağız parçasından başqa bir şey deyil, onu haqlı mövqeyindən çəkindirə bilməz.

Laçın yolu ilə bağlı Azərbaycanın siyasəti tam aydın və açıqdır. Bu siyasətin xüsusiyyətləri, elementləri müxtəlif vaxtlarda Azərbaycan Prezidenti tərəfindən ölkədaxili və xarici auditoriya üçün aydın ifadə olunub. Laçın yolu barəsində əks mövqə tutanlar qərəzli Ermənistanın maraqlarından çıxış edirlər.

İstərdik ki, Laçın yolu ilə bağlı üçtərəfli Bəyanatın müddəaları tam şəkildə icra olunsun. Bu yol təyinatı üzrə – humanitar məqsədlər üçün istifadə edilsin, Ermənistanın hakimiyyət orqanlarının təmsilçilərinin sui-istifadə hallarının qarşısı alınsın. Bize sirr deyil ki, bu yol vasitəsilə Qarabağda separatizmə dəstək verən şəxslər keçirilir. Bu sərbəstliyin belə davamı qəbul edilməzdir.

Rizvan FİKRƏTOĞLU,
“Xalq qəzeti”

Ordunun kadr işçilərinin kursu başa çatıb

Azərbaycan Ordusunda kadr orqanı işçilərinin nəzəri biliklərinin və praktiki vərdişlərinin daha da yüksəldilməsi məqsədilə keçirilən təkmilləşdirmə kursu başa çatıb.

Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətinin AZƏRTAC-a bildirilib ki, Milli Müdafiə Universitetinin Hərbi İdarəetmə İnstitutunda təşkil olunan sınaq imtahanının sonunda buraxılış mərasimi keçirilib.

Buraxılış mərasimində çıxış edən Şəxsi Həyət Baş İdarəsi rəisinin müavini – Kadrlar İdarəsinin rəisi general-mayor Elçin Xəlilov kadr orqanı işçilərinin təkmilləşdirilməsi, bu sahədə nailiyyətlərin əldə edilməsi üzrə Azərbaycan Ordusunda aparılan işlərdən danışib. İdarə rəisi qeyd edib ki, Prezident, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ordu quruculuğu sahəsində həyata keçirilən islahatlar müasir tələblər çərçivəsində təkmilləşdirilib.

Sonra general-mayor E.Xəlilov kurs iştirakçılarını qarşıdan gələn Novruz

bayramı münasibətilə Müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənovun adından təbrik edib, onlara gələcək xidməti fəaliyyətlərinə dair tövsiyələrini verərək uğurlar arzulayıb.

Qeyd edək ki, kurs müddətində dinləyicilərə Azərbaycan Ordusunda müasir innovativ metodlardan istifadə etməklə uğurlu kadr siyasətinin reallaşdırılması haqqında mühazirələr oxunub. Şəxsi həyatın uçuotunun aparılması və təltif edilməsi, onlara fəxri adların və mükafatların verilməsi qaydaları öyrədilib.

Bundan əlavə, hərbi xidmətə qəbul, planlı şəkildə yerdayışma (rotasiya), ehtiyata və istefaya buraxılma qaydaları, həmçinin hərbi qulluqçuların sosial məsələləri və xidmətlə bağlı digər zəruri mövzularda məşğələlər keçirilib.

Türk Dövlətləri Təşkilatı: Dünyanın yeni güc mərkəzi

Bu gün 200 milyondan çox insanın yaşadığı geniş bir coğrafiyada əhatə olunan və böyük iqtisadi potensiala, enerji resurslarına, nəqliyyat yollarına və müasir hərbi imkanlara malik Türk Dövlətləri Təşkilatına (TDT) üzv ölkələr tərəfindən milli maraqlar nəzərə alınaraq qarşılıqlı dəstək və həmrəylik nümayiş etdirilir. Siyasi, iqtisadi, ticari, mədəni, nəqliyyat, energetika, rəqəmsal transformasiya, kənd təsərrüfatı, turizm sahələri ilə yanaşı, təhlükəsizlik, müdafiə sənayesi kimi sahələrdə də əməkdaşlıq getdikcə genişləndirilir.

Prezident İlham Əliyev TDT-nin hər zaman möhkəmlənməyə zəruri ehtiyacı olduğunu çıxışlarının birində xatırladaraq, bu istiqamətdə Azərbaycan tərəfindən bir çox tədbirlər keçirildiyini vurğulayıb, hazırda da bu istiqamətdə daha böyük, daha birləşmiş şəkildə gələcəyə doğru addımlar atıldığını bildirib. Ölkə rəhbəri bu əminliyin təsdiqi olmadığını qeyd edərək deyib: “Çünki bu təşkilatın təməlinə təbii müttəfiqlər yerləşir və həm tarix, həm

rubul. İndiyədək vaxtaşırı iqtisadi münasibətlər çərçivəsində bu birliyə üzv dövlətlərin müvafiq qurumlarının yüksək səviyyəli rəsmiləri arasında çoxsaylı görüşlər keçirilib, bir neçə biznes forum keçirilmişdir. Bu görüşlər və biznes forumlarda quruma üzv dövlətlərin iqtisadi imkanları, əməkdaşlıq sahələri təqdim olunub. O cümlədən, investisiya mühitinin yaxşılaşdırılması, iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi və sahibkarlıq üzrə işçi qruplarının yaradılma-

carət döviyyəsində də önəmli rola malik olmağa şərait yaradır. Statistik göstəricilərə əsasən, Çin və Avropa ölkələri arasındakı ticarət döviyyəsi günlük 1 milyard ABŞ dollarının üzərindədir. Türk dünyası ölkələrinin bu mühüm ticarət yolu üzərində yerləşməsi TDT-nin regionda iqtisadi gücə çevrilməsinə şərait yaradır. Belə ki, TDT-yə üzv ölkələrin dünya iqtisadiyyatındakı ümumi ticarət döviyyəsi 536 milyard ABŞ dolları təşkil edir və bu rəqəm 2019-cu ilin dünya üzrə mal ticarət döviyyəsi (Merchandise Trade) ilə müqayisə edildikdə 2,8 faizdən çox olması görünür.

TDT-yə daxil olan ölkələr arasında xarici ticarət əməliyyatlarının həyata keçirilməsində Türkiye Cümhuriyyəti 84 faiz ilə ilk sırada yer alır. Digər yerləri Qazaxıstan (8 faiz), Türkmənistan (5 faiz), Özbəkistan (3 faiz), Macarıstan və Tacikistan (birgə 1 faiz) tutur.

Türkiye Cümhuriyyətinin siyahıda ilk sırada olması enerji ticarətinin döviyyəsi ilə əlaqədardır. Belə ki, Azərbaycanın enerji məhsulları ixracında Türkiye TDT ölkələri arasında yüksək paya malik yeganə dövlətdir. Azərbaycanın təbii qaz ixracının 17 faizii, xam neftin isə 1 faizi Türkiye Cümhuriyyətinə ixrac edilir.

Bu iqtisadi əlaqələri daha da genişləndirmək üçün Bakı–Tbilisi–Qars dəmir yolu xətti, eləcə də digər türk dil ölkələrinə qoşula biləcəyi TANAP qaz kəməri kimi daha geniş şərait şərtlənib. Bundan başqa, birlik ölkələri arasında investisiya yatırımı və onlayn ticarətin genişlənməsi də önəmli imkanlar kimi diqqətdə saxlanılıb.

Türkiye ilə Azərbaycan arasında qeyri-neft sektoru üzrə ticarət döviyyəsi də yüksəlməkdədir. Respublikamızın qeyri-neft ixracına liderlik edən pambiq və kimya sənayesi məhsullarının böyük hissəsi qardaş ölkəyə ixrac edilir.

Azərbaycan Türkiyədən başqa TDT-də müşahidəçi ölkə rolunda çıxış edən Macarıstana 530 min ABŞ dolları dəyərində neft məhsulu ixrac edilir ki, bu da ümumi ixracın yarısını təşkil edir.

Onu da qeyd edək ki, Azərbaycanın Macarıstan istisna olmaqla digər Türk dövlətləri ilə azad ticarət sazişləri və Türkiye ilə preferensial ticarət sazişi mövcuddur.

Azərbaycan beynəlxalq nəqliyyat qovşaqlarının mərkəzində yerləşir. Bu baxımdan, ölkənin nəqliyyat dəhlizləri sahəsində əhəmiyyəti günbəgün artır. Ətrafımızda gedən prosesləri nəzərə alsaq, Azərbaycan alternativsiz variantda çevrilir. Ona görə də hazırda respublikamız Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin inkişafı üzərində fəal iş aparır. Bu, çoxformətli bir şəbəkədir.

Bu gün kombine edilmiş daşımalara dair sazişin hazırlanması da yekunlaşdırılmaq üzrədir. Bu, çox vacibdir. Müqavilə bütün növ yüklərin daşınmasını və təbii ki, Azərbaycan üzərindən nəqlini nəzərdə tutur. Çünki Azərbaycan TDT-nin yaradıcılarından biridir, ikincisi isə alternativsiz bir məkandır.

Vaqif BAYRAMOV,
“Xalq qəzeti”

“Azərsu” rəhbərliyi Göyçayda vətəndaş qəbulu keçirib

“Azərsu” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin sədr müavini Köçərli Həsənov 2023-cü il martın 17-də Göyçay şəhərində Göyçay və Ağdas rayonlarından olan sakinləri qəbul edib.

Qəbuldan əvvəl Köçərli Həsənov və Göyçay Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Natiq Ağayev ümummilli lider Heydər Əliyevin abidəsini ziyarət edib, abidə önünə gül dəstəsi düzərək ulu öndərin əziz xatirəsinə ehtiramlarını bildiriblər.

Göyçay şəhəri Heydər Əliyev Mərkəzində keçirilən qəbulda Göyçay və Ağdas rayonlarından olan 32 nəfər iştirak edib. Vətəndaşların müraciətləri içməli su təchizatı və tullantı sularının axıdılması xidmətləri, işə qəbul və digər məsələlərlə bağlı olub.

Müraciətlərin araşdırılaraq zəruri tədbirlərin görülməsi barədə aidiyyəti struktur bölmələrinin rəhbərlərinə tapşırıqlar verilib.

“Xalq qəzeti”

Azərbaycan Avropanın “yaşıl enerji” təchizatçısına çevrilir

Son illər neft və təbii qaz kimi hidrogenlərin istifadəsi nəticəsində atmosfərə buraxılan istixana qazları ətraf mühitin normadan artıq çirklənməsinə səbəb olub. Bu da ekoloqları ciddi narahat edir. Məhz buna görə də emissiyaları azaltmaq üçün istifadə edilən enerji mənbələrini ekoloji cəhətdən daha təmiz olanlarla əvəz etmək mühüm vəzifə kimi qarşıda durur.

Beynəlxalq Bərpa Olunan Enerji Agentliyi ilə 2009-cu ildən fəal əməkdaşlıq edən Azərbaycanın bərpaolunan enerji mənbələri üzrə potensialı olduqca yüksək qiymətləndirilir. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında həyata keçirilən enerji təhlükəsizliyi siyasətinin əsas hədəflərindən biri də məhz ölkəmizdə bərpaolunan enerji mənbələrinin potensialından səmərəli istifadənin gücləndirilməsindən ibarətdir.

Yeri gəlmişkən, ölkəmizin ümumi enerji istehsalında bərpaolunan enerji-

baycan Mərkəzi Bankı Maliyyə sabitliyi departamentinin direktoru Rüstəm Tahirovun fikrincə, ölkəmizdə “yaşıl keçid” üçün özəl investisiyaları təşviq edən ekosistemin yaradılması vacib hesab olunur. Onun dediyinə görə, Azərbaycan Mərkəzi Bankı “yaşıl iqlim” dəyişiklikləri fonunda dayanıqlı maliyyə imkanlarının mövcudluğunu əsas prioritet olaraq müəyyənləşdirib və bununla bağlı strateji yol xəritəsi formalaşdırıb. Yol xəritəsində potensialın artırılması və maarifləndirmə, beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlıq, bu

Ekspert rəyi

İlham ŞABAN,
Neft Araşdırmaları Mərkəzinin rəhbəri:

– Hazırda alternativ enerji sırasında hidrogenə daha çox diqqət yetirilir. Bu da ondan irəli gəlir ki, metana nisbətən hidrogenin üç dəfə artıq istilik almaq mümkündür. Digər tərəfdən, ekoloji cəhətdən olduqca səmərəli hesab olunan hidrogenin neft, qaz, kimya sənayesində, eləcə də yanacaq enerjisi kimi nəqliyyatda geniş istifadə edilə bilər.

Yeri gəlmişkən, artıq dünyada hidrogenlə işləyən avtomobillər mövcuddur. Onların sayı isə hazırda qəribən 8 minə yaxındır. Avropanın ekoloji cəhətdən təmiz ölkəsi sayılan İsveçrənin yollarında 100-ə yaxın belə avtomobil süür. Maraqlı hal ondan ibarətdir ki, Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin İsveçdəki törəmə müəssisəsi olan “SOCAR Energy Switzerland” şirkəti bu ölkənin Bern şəhərinin yaxınlığında, magistral avtomobil yolunun üzərində ilk hidrogen yanacaq doldurma məntəqəsini inşa edir. Həmin məntəqənin may ayında istifadəyə verilməsi gözlənilir.

Hazırda qarşıda duran mühüm məsələlərdən biri hidrogenin nəqli ilə bağlıdır. Ona görə də Avropa İttifaqı tərəfindən hidrogenin daha təhlükəsiz

istifadəsi ilə bağlı tədqiqatların gücləndirilməsi, onun nəqli imkanlarının araşdırılması istiqamətində vacib və təxirəsalınmaz işlər görülür. Hələlik isə, hidrogenin boru kəmərləri ilə nəqli ən optimal variant hesab olunur. Bu məqsədlə mövcud magistral qaz kəmərlərinin hidrogenin daşınması üçün modernləşdirilməsi və ya yenidən qurulması ilə bağlı imkanlar öyrənilir. Bu işlər həyata keçirilməzə, o zaman mövcud magistral kəmərləri ilə nəql prosesində çoxlu miqdarda hidrogen itkisi baş verər. Çünki həmin boru kəmərlərinin qaynaq nöqtələri, siyirtmələri, kompressor qurğuları, izolyasiya sistemi var. Onların hamısı hidrogenin nəqli üçün uyğun vəziyyətə gətirilməlidir. Əks təqdirdə nəql prosesində yanğın və partlayış baş verə bilər. İndi elmin qarşısında duran vəzifə məhz bu problemləri həll etməkdir. O da mümkündür ki, gələcəkdə hidrogenin nəqli üçün ayrıca boru kəmərləri çəkilir.

Bəs, Azərbaycan niyə hidrogenə keçid etmək istəyir? Bu, ondan irəli gəlir ki, 2050-ci ildə Avropa tamamilə “yaşıl enerji”yə keçidi planlaşdırır. Məlum olduğu kimi, bizim ixrac etdiyimiz qazın 50 faizindən çoxu məhz Avropa bazarlarının payına düşür. Tutaq ki, Gürcüstan və Türkiyəyə təbii qaz sata bildik. Avropa isə o zaman bizdən karbon qazı olmayan yanacaq istəyəcək. Azərbaycan özünün böyük qaz yataqları, qaz ehtiyatları hesabına hidrogenə keçid baxımından yaxşı imkana malikdir.

Hidrogenin istehsalı üçün isə ölkəmizdə yeni əməliyyat müəssisəsi tikiləcək. Həmin müəssisə günəş panellərindən və külək qurğularından alınan enerji hesabına işləyəcək. Bir sözlə, hidrogen istehsalı və onun nəqli üçün indidən hazırlıq görülməlidir ki, zamanı çatanda bazarda mövqeyimizi itirməyək.

nin payı 17,3 faiz təşkil edir. “Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər”də ölkəmizdə yaşıl enerji istehsalının genişləndirilməsi məsələsinə də xüsusi yer ayrılıb. Belə ki, ümumi enerji istehsalında bərpaolunan enerjinin payının 2025-ci ildə 24 faizə, 2030-cu ildə isə 30 faizə çatdırılması nəzərdə tutulur. Deməli, enerji sahəsində Avropa İttifaqının etibarı tərəfdaşı adlandırılan Azərbaycan yaxın gələcəkdə “yaşıl keçid” platformasının da əsas iştirakçısı olmağa tam qadirdir. Təsədüfi deyil ki, martın 13-də Berlinlə Almanıyanın aparıcı şirkətlərinin rəhbərləri ilə görüşən Prezident İlham Əliyev bu vacib məqama toxunaraq deyib: “Biz, həqiqətən də, Avropa üçün vacib “yaşıl enerji” təchizatçısına çevriləcəyik və neft-qaz kəmərlərinin tikintisi üzrə uğurlu təcrübəmizi nəzərə alaraq, enerji təhlükəsizliyi üzrə Avropadan olan ölkələr və şirkətlərlə mövcud əməkdaşlığımızı, Avropa Komissiyası tərəfindən bizim planların tamamilə dəstəklənməsi, bir ildən çox müddətdən əvvəl Avropa Komissiyası və bizim Energetika Nazirliyi arasında başlanmış enerji dialoqu kimi bütün bu amillər, həqiqətən, onu nümayiş etdirir ki, Azərbaycandan olan “yaşıl enerji” tezliklə bu gün təbii qaz qədər əhəmiyyətə malik olacaqdır”.

Martın 17-də Bakıda keçirilən “Yaşıl hidrogen–karbonsuzlaşmaya aparan yol” adlı seminarda səsləndirilən fikirlər, müzakirə olunan məsələlər də bu baxımdan diqqət çəkir. Energetika Nazirliyi yanında Bərpa Olunan Enerji Mənbələri Dövlət Agentliyinin direktoru müavini Kamran Hüseynov bildirib ki, Azərbaycan qaz kəməri infrastrukturunu vasitəsilə Avropanın qaz bazarlarına yaxşı çıxışa malikdir, buna görə də enerji bazarlarına “yaşıl hidrogen”in tədarükü üçün iki variant təklif olunur. Onun sözlərinə görə, Azərbaycan quruda və Xəzər dənizində bərpa olunan enerji mənbələrinin yüksək potensialına görə hidrogen iqtisadiyyatının inkişafı üçün əlverişli mövqeyə malikdir.

O ki qaldı “yaşıl hidrogen”i Avropaya çatdırmaq məsələsinə, ölkəmizin bu sahədə də imkanları olduqca yüksək qiymətləndirilir. Bu da təsadüfi deyil. Çünki Azərbaycanın geniş imkanlara malik qaz kəməri infrastrukturunu və ixrac sahəsində zəngin təcrübəsi var.

Mirbağır YAQUBZADƏ,
“Xalq qəzeti”

“Xanoba” Şimala keçid prosesini sürətləndirəcək

Martın 17-də Azərbaycan–Rusiya sərhədində yerləşən Xanoba gömrük postu yenidənqurmadan sonra istifadəyə verilib. Xatırladaq ki, Xanoba gömrük postunun bərpasına dair qərar Samur gömrük postunun ötürüclülük yükünün azaldılması məqsədilə qəbul edilib.

Açılış mərasimində Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini Şahin Mustafayev, Rusiya Federasiyası Hökumətinin sədr müavini Aleksey Overçuk, Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri Şahin Bağirov, həmçinin Dağıstan Respublikası Hökumətinin sədri Əbdülmüslim Əbdülmüslimov və digər rəsmilər iştirak ediblər.

Baş nazirin müavini Şahin Mustafayev qeyd edib ki, Xanoba sərhəd məntəqəsinin işə salınması Azərbaycanla Rusiya arasında əmtəə döviyyəsinin artmasına səbəb olacaq. Onun sözlərinə görə, məntəqənin istismara verilməsi gündə 300-dək yük və 1000-dək minik avtomobilini buraxmağa imkan verəcək. “Biz bu gün Rusiya tərəfi ilə əmtəə döviyyəsində artım müşahidə edirik və Azərbaycanla Rusiya arasında nəqliyyat layihələrinin genişləndirilməsi üzrə işlər çox vacibdir. Biz Rusiya ilə qarşılıqlı fəaliyyəti davam etdirməyə hazırıq”, – deyərək əlavə edib.

“Xanoba” sərhəd məntəqəsinin Hindistan və Pakistandan yüklərin İran və Azərbaycan ərazisindən keçərək Rusiyaya maneesiz və effektiv hərəkəti təmin edəcəyini vurğulayan Rusiya Federasiyası Hökumətinin sədr müavini Aleksey Overçuk bildirib ki, Şimal–Cənub nəqliyyat dəhlizi 21-ci əsrin ən mühüm nəqliyyat magistralı olacaq və bu magistralın ilk elementi artıq işə salınıb.

“Xalq qəzeti”

Qərbətdə ömür sürən, uğur qazanan azərbaycanlılar çoxdur. Onlardan biri tanınmış həkim, alim, eyni zamanda, siyasətçi, ictimai fəal Rahim Şmiddir. O, Almaniyada həkim kimi uğurla fəaliyyət göstərir və əyalət parlamentinə seçilmiş ilk azərbaycanlı deputatdır. Bu günlərdə Bakıda olan soydaşımız dəvətimizi qəbul edib redaksiyamıza gəldi, suallarımızı cavablandırdı. Rahim Şmid 1959-cu il fevralın 1-də Cənubi Azərbaycanın Miyanə şəhərində doğulub. Orta təhsilini 1978-ci ildə başa vurduqdan sonra ali təhsil almaq üçün Almaniyaya gedib. Marbuq və Frankfurt dil kollecində təhsil aldıqdan sonra Qissen-in Justus-Libiq-Universitetində aqrar elmlər üzrə təhsil alıb. O, molekulyar biologiya ixtisası üzrə təhsilini 1986-cı ildə hüceyrə və toxuma kulturları mövzusunda yazdığı elmi işlə uğurla başa vurub. 2016-cı ilin mayına qədər Reynland-Pfaltsin dövlət parlamentində deputat olub. Rahim bəy insan hüquqları üzrə beynəlxalq amnistiya təşkilatında, xüsusilə təşkilatın İran üzrə fəaliyyətində fəal iştirak edir.

“Qərb bilməlidir ki, Azərbaycan regionda nümunəvi dünyəvi ölkədir”

– **Rahim bəy, əvvəla Vətənə xoş gəlmisiniz. Sualımız Miyanədən Maynsa, uzaq Almaniyaya uzanan ömür yolunuza bağlıdır. Necə oldu ki, Almaniyada yaşayıb çalışmalısınız.**

– Çox sağ olun, dəvətiniz üçün. Mən 45 il əvvəl İran Azərbaycanından, Miyanədən yola çıxdım və o yol mənə Almaniyaya gətirib çıxardı. Orada təhsil almağa başladım. Vi-rusologiya üzrə mütəxəssisliyi oxudum. Sonra İranda siyasət qarışdı və geri qayıtmadım, elə oradaca təhsilimi davam etdirdim və Mayns Universitetində terapevtik sahəsini oxudum. İndi də orada çalışıram. Mən tibb üzrə ikinci təhsilimi 1994-cü ildən etibarən Rostok və Frankfurt am Maynın Yohann Volfqanq Höte Universitetində aldım və bu təhsili 2003-cü ildə uğurla başa vur-dum.

2004-cü ildən etibarən həkim kimi təcrübə keçməyə başladım. Mənim psixosomatik tibb üzrə seç-diyim mövzular Vızbadəndə keçirilən internistlərin konqresində və 2009-cu ildə keçirilmiş psixologiya üzrə müxtəlif konqreslərdə nəşr olunmuşdur. Maynsın Johannes Qutenberq-Universitetində “birincili tibbi yardıma ehtiyacı olan xəstələrin yardım ehtiyacını” mövzusunda olan ikinci doktorluq dissertasiyımı da 2010-cu ildə təqdim etmişəm. Bu dissertasiyanın müdafiəsindən sonra mənə tibb elmləri doktoru elmi dərəcəsi verilmişdir. Onu da qeyd edim ki, bu işim Reynland-Pfaltsın Alman ambulator həkimləri birliyi tərəfindən 2011-ci ilin tədqiqat mükafatına layiq görülmüşdür.

Elə həmin ildə Maynsın II seçki dairəsindən Yaşıllar partiyasından namizədliyimi irəli sürərək Reyn-land-Pfalts parlamentinin deputatlar siyahısında əyalət parlamentində yer almağa müvəffəq oldum. Və Reynland-Pfalts parlamentinə seçil-miş yeganə miqrasiya etmiş siyasət-çi oldum.

Mənim profil sahəm səhiyyə si-yasəti, miqrasiya siyasəti, ətraf mühit siyasəti (aqrar siyasət), tədqiqat və elmdir. Eyni zamanda, Marburq Universitetinin klinikasında dosent kimi də fəaliyyət göstərirəm. 10 ildir ki, bir təşkilat qurmuşuq, orada 70-ə yaxın həkim toplanmışdır. O kəslər ki, həqiqətən, ciddi yardıma ehtiyacı var, onlara kömək edirik. Təşkilatın iki sədri var. Mən və alman həmkarı-m. Ötən il Bundestağın rəhbəri də bizi ziyarət etdi və işlərimizə yüksək qiymət verdi. Əlbəttə, 45 il az zaman deyil. Mən kulturların, dinlərin bir-bi-rinə körpü düzəltməsi üçün kitab yazdım. Burada ideologiyalar, dinlər arasında sevgi, körpü yaratmağın vacibliyinə toxunuram. Mən bununla bağlı nəzəri fikirlər irəli sürürəm.

– **Ümumiyyətlə, uzun illərdir Almaniyada yaşayan bir şəxs kimi bu ölkənin demokratik cəmiyyətini, tərəqqisini necə dəyərləndirirsiniz?**

– Almaniya dünyanın ən inkişaf etmiş ölkələrindən biridir. Texno-logiya, iqtisadiyyat sahəsi bura-da xüsusilə güclüdür. Alman xalqı çox rasional, pragmatik bir xalqdır. Almaniya–Azərbaycan əlaqələri bu gün yüksələn xətlə inkişaf edir. Ümumiyyətlə, alman təcrübələri Vətənimizdə öyrənilməlidir, tətbiiq olunmalıdır. İqtisadi, texnoloji, hərbi və tibbi sahələrdə alman təcrübəle-rindən istifadə oluna bilər.

– **Sizin fəaliyyətinizdə tibb, siyasət kimi iki fərqli amma mü-hüm sahə birləşir. İranla bağlı məsələlərdə də sizin obyektiv mövqeyiniz diqqət çəkir...**

– Hələ gənclik illərimdən siyasi sahəyə marağım olub. İnsan hüquqları sahəsi xüsusən diqqətimi çəkib. Bu, əslində ailədən gələn bir tərbiyə idi. Biz uşaqlıqdan bu tərbiyəni almı-şıq. Rəhmətlik anam həmişə deyər-di ki, oğlum din naminə, nə olursa olsun, köməyə ehtiyacı olana kömək et, yardım lazım olanın dadına ye-tiş. Dinin mahiyyəti, fəlsəfəsi budur. Təəsüf ki, indi dinin bir çox məqam-larında siyasələşdirilmə cəhdlərinin şahidi olur-uq. Bu isə yolverilməzdir. Bax, bu, bizim xatirimizdə qalan cid-di nəsihətlərdən biridir.

Mənim 6 yaşım olanda atam rəhmətə getdi. Bizim böyük məhə-bətimiz, eşqimiz, Azərbaycan anamızdan gəlirdi. Sonradan təəssüf ki, mən onu uzun illər görə bil-mədim. Sonuncu dəfə 20 il öncə gedə bilmişdim İrana. Şah zamanı çıxdım, sonradan Xomeyni gəldi və hər şeyi siz bilirsiniz, nələr baş verdi.

İnsanların həm şah zamanında, həm də teokratik hakimiyyətdə milli identifikasiyası basqılar gördü. Milli kimlik bir millət üçün vacib faktordur. Dil, milli dəyərlərin üzərinə getmək bir həmin milləti assimilyasiya et-mək deməkdir. Bu baxımdan, İranda bu siyasətin izlərini aşkar görmək mümkündür. Hər şeydən öncə, İranda Azərbaycan səfirliyinə edilən hü-cumdan da sarsıldığımı ifadə etmək istəyirəm. İran dövləti bunu araşdır-malıdır. Bu terrorun istintaq nəticəle-ri elan olunmalıdır. Diplomatik kor-pusa hücum qəbuldilməzdir.

– **Mövzu Vətən müharibəsinə gəlib çıxışkən bu barədə də si-zin fikirlərinizi, Azərbaycanın bu-günkü durumu barədə qənaətinizi bilmək istədik...**

– Bəli, 3 il əvvəl Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan Ordusu böyük qələ-bə əldə edərək, tarix yazdı. Şəhid-

lərimizin ruhu şad olsun ki, onlar bizim, Türk millətinin başını uca et-dilər. Çox böyük qələbə bəxş etdilər bizə. Bu tarixi qələbə idi.

Amma mən bütün hallarda istər-dim ki, Azərbaycan Ermənistanın və digər bəzi qonşu dövlətlərin şiltaqlıq və qışqandlıqlarına çox da əhəmi-yət verməsin. Diqqətinə geostateji planlarına yönəlsin. İndi Zəngəzur dəhlizi məsələsi gündəmdədir. Bu yol açılmalıdır. Türk dünyası iqtisa-di cəhətdən birləşməlidir. Üstəlik, 3 aydır ki, Laçın–Xankəndi yolunda ekofaallarımızın aksiyaları davam edir. Bu, özü də ciddi məsələdir. Orada bildiyimiz qədərli erməni separatçı qüvvələri istədiklərini edə bilmirlər. Bu çox mühüm nailiyyətdir. İndi ermənilər seçim etməlidirlər: Qalmaq istəyirsinizsə, Azərbaycan

dövləti sizin üçün hər cür şərait yaratmağa hazırdır. Yox, əgər siz yenə də dava-dava deyirsinizsə, onda hələ görecəkləriniz qabaqda-dır. Azərbaycanın bu gün siyasa-tı elədir ki, tam zərger dəqiqliyi ilə aparılır. Və haqlıdır. İran da bunu görməlidir, Azərbaycanın haqlı oldu-ğunu nəzərə almalıdır. Ermənilərə bel bağlamamalıdır.

– **Xaricdə Azərbaycana qarşı total qara “piyar” hücumu mü-şahidə oluru. Ölkəmin region-da güclənməsi bir sıra qüvvələri narahat edir. Erməni lobbisi boş dayanmır...**

– Bu gün Azərbaycan türk xalqları arasında xüsusi nüfuza sahibdir. Artıq erməni işğalçılarına qarşı ciddi diplomatik həmlələr etmək lazımdır. Dünyada erməniləri ifşa etsək, yanı-mıza xarici mütəxəssislər toplusa-q, onların bütün sektorlarda süqutu-na nail ola bilərik. Həm turizmini, həm digər sahələrini zəiflədə bilərik. Bundestağın, Avropa Parlamentinin önündə “siyasi oruc tutub”, Xocalı faciəsi, əsirlər haqda məlumat vermək dünya mediasının da diqqətini çəker.

İllərdir işğalçı siyasətlərinə bax-mayaraq Azərbaycanca qarşı qara “piyar” aparmaqdan çəkinmirlər. Bu gün Avropada erməni lobbisinin təhriki ilə Azərbaycanca qarşı anti kampaniyaların izlərini həmişə gö-rürük, hiss edirik. Mən 2015-ci ildə “Rhein-Zeitung” qəzetində Alman-yanın Reynland-Pfalts federal tor-pağı parlamentinin deputatı olaraq Qərb mətbuatının və bəzi siyasi qüvvələrin apardığı anti-Azərbay-can fəaliyyətini tənqid edən məqalə yazdım. “Qərbin Azərbaycanca mü-nasibətdə adi hal almış birtərəfli mövqeyi” başlıqlı məqalədə Qərbin anti-Azərbaycan fəaliyyətini Yaxın Şərq və ya Ukraynaya münasibətdə buraxdığı səhvlərin təkrarlanması kimi qiymətləndirdim.

O vaxt yazmışdım ki, Azər-baycan geosiyasi baxımdan çox mürəkkəb və həssas bir regionda “təhlükəsizlik lövbəri”dir. Bununla belə, Azərbaycanın Qərb tərəfindən layiqli və məntiqli dəstək almadığı-nı vurğulamışdım. Qərb bilməlidir ki, Azərbaycan regionda nümunə-vi dünyəvi müsəlman ölkəsidir. Bu ölkədə qadınlar diskriminasiya edilmir. Cinayətlərin göstəricisi çox aşağıdır. İnternetdə tam informasiya azadlığı hökm sürür. Ölkəyə giriş və çıxışa hər hansı məhdudiyyət yox-dur. Azərbaycan ərazisində 40 xristi-an dini icması, 30 xristian kilsəsi, 6 sinaqoq və 5 yəhudi məktəbi fəa-liyyət göstərir. Multikultural dəyərlər, baxışlar hökm sürür. Qərbin strateji institutları bunları dəyərləndirməlidir.

**Müsaibəni apardı:
Anar TURAN,
“Xalq qəzeti”**

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı

№ 85

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi adlandırılması ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin bəzi qərarlarında dəyişiklik edilməsi haqqında

“Azərbaycan Respublikasında elm və təhsil sahəsində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı bəzi tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 28 iyul tarixli 1769 nömrəli Fərmanının 6.5-ci bəndinin icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərar**a alır:

1. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2014-cü il 1 may tarixli 118 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2014, № 5, maddə 547; 2015, № 8, maddə 974, № 11, maddə 1417; 2016, № 4, maddə 795, № 5, maddə 955, № 6, maddə 1192, № 9, maddə 1582, № 11, maddə 1938, № 12, maddə 2239; 2017, № 3, maddələr 473, 509, № 9, maddələr 1731, 1764; 2018, № 2, maddə 348, № 5, maddə 1117, № 6, maddələr 1359, 1361, № 9, maddələr 1911, 1931, № 11, maddə 2457; 2019, № 2, maddə 331, № 4, maddə 773, № 5, maddə 948; 2020, № 4, maddə 489; 2021, № 2, maddə 194; 2022, № 8, maddə 982; Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2023-cü il 2 fevral tarixli 31 nömrəli və 6 fevral tarixli 39 nömrəli qərarları) ilə təsdiq edilmiş 1 nömrəli əlavə – “Elektron hökumət” portalına qoşulmalı olan informasiya sistemlərinin və ehtiyatlarının Siyahısı”nın 8-ci hissəsində “Təhsil” sözü “Elm və Təhsil” sözləri ilə əvəz edilins.

2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2016-cı il 12 dekabr tarixli 498 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 12, maddə 2217; 2018, № 4, maddə 814, № 12 (II kitab), maddə 2746; 2019, № 4, maddə 763, № 6, maddə 1141; 2020, № 2, maddələr 196, 216, № 5, maddə 650, № 11, maddə 1407; 2021, № 3, maddə 269; 2022, № 10, maddə 1221) ilə təsdiq edilmiş “Ümumi təhsil pilləsində təhsilalanların yekun attestasiyasının aparılması Qaydaları”nın 1.4-cü bəndinin ikinci cümləsində, 1.5-ci və 2.1-ci bəndlərində “Təhsil” sözü “Elm və Təhsil” sözləri ilə əvəz edilins.

3. “Görkəmli şəxsiyyətlərin, xalq, vətən, dövlət qarşısında xidmətləri olan şəxslərin və şəhidlərin xatirəsinin əbədiləşdirilməsi üzrə Komissiyanın yaradılması haqqında” Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2019-cu il 1 aprel tarixli 137 nömrəli Qərarının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2019, № 4, maddə 734, № 8, maddə 1459; 2022, № 2, maddə 187; Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2022-ci il 2 dekabr tarixli 429 nömrəli Qərarı) 1-ci hissəsində “təhsil” sözü “elm və təhsil” sözləri ilə əvəz edilins.

4. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2019-cu il 16 aprel tarixli 172 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2019, № 4, maddə 765; 2020, № 11, maddə 1378; 2022, № 2, maddə 184, № 3, maddə 254, № 8, maddə 994) ilə təsdiq edilmiş “Bakı Dövlət Universitetinin Nizamnaməsi”nin 1.1-ci, 1.3-cü (ikinci halda), 1.4-cü, 3.5-ci, 3.6-cı (ikinci halda), 4.5-ci, 4.6-cı, 4.7-ci (hər iki halda), 4.11-ci, 4.13-cü (hər üç halda), 5.5-ci, 5.6-cı, 5.11-ci, 5.13-cü, 6.1-6.3-cü bəndlərində, 3.2.1-ci, 4.12.4-4.12.6-cı və 4.12.13-cü yarımbəndlərində “Təhsil” sözü “Elm və Təhsil” sözləri ilə əvəz edilins.

5. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2019-cu il 20 may tarixli 230 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2019, № 5, maddə 964; 2020, № 9, maddə 1226) ilə təsdiq edilmiş “Orta ixtisas təhsili müəssisələrinə bakalavrların, ali təhsil müəssisələrinin bakalavriat səviyyəsinə (əsas (baza ali) tibb təhsilinə) müvafiq ixtisaslar üzrə sərbəlləşdirilməsi qəbulu, habelə bakalavriat (baza ali tibb təhsilini) başa vurmayan şəxslərin orta ixtisas təhsili müəssisələrinə köçürülməsi Qaydaları”nın 2.4-cü bəndində “Təhsil” sözü “Elm və Təhsil” sözləri ilə əvəz edilins.

6. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2019-cu il 22 avqust tarixli 365 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2019, № 8, maddə 1470; 2020, № 11, maddə 1378; 2022, № 2, maddə 182, № 3, maddə 254, № 8, maddə 994) ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin Nizamnaməsi”nin 1.1-ci, 1.3-cü (ikinci halda), 1.4-cü, 3.5-ci, 3.6-cı (ikinci halda), 4.5-ci, 4.6-cı, 4.7-ci (hər iki halda), 4.11-ci, 4.13-cü (hər üç halda), 5.5-ci, 5.6-cı, 5.11-ci, 5.13-cü, 6.1-6.3-cü bəndlərində, 3.2.1-ci, 4.12.4-4.12.6-cı və 4.12.13-cü yarımbəndlərində “Təhsil” sözü “Elm və Təhsil” sözləri ilə əvəz edilins.

7. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2019-cu il 10 sentyabr tarixli 401 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2019, № 9, maddə 1555; 2020, № 11, maddə 1378; 2022, № 2, maddə 182, № 3, maddə 254, № 8, maddə 994) ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Dillər Universitetinin Nizamnaməsi”nin 1.1-ci, 1.3-cü (ikinci halda), 1.4-cü, 3.5-ci, 3.6-cı (ikinci halda), 4.5-ci, 4.6-cı, 4.7-ci (hər iki halda), 4.11-ci, 4.13-cü (hər üç halda), 5.5-ci, 5.6-cı, 5.11-ci, 5.13-cü, 6.1-6.3-cü bəndlərində, 3.2.1-ci, 4.12.4-4.12.6-cı və 4.12.13-cü yarımbəndlərində “Təhsil” sözü “Elm və Təhsil” sözləri ilə əvəz edilins.

Bakı şəhəri, 17 mart 2023-cü il

ci, 4.12.4-4.12.6-cı və 4.12.13-cü yarımbəndlərində “Təhsil” sözü “Elm və Təhsil” sözləri ilə əvəz edilins.

8. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2019-cu il 19 sentyabr tarixli 415 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2019, № 9, maddə 1569; 2021, № 7, maddə 873) ilə təsdiq edilmiş “Məşğul şəxslər barədə məlumatların əldə olunması, reyestrə daxil edilməsi, reyestrin aparılması və ondan istifadə Qaydası”nın 2.1.5-ci yarımbəndində “Təhsil” sözü “Elm və Təhsil” sözləri ilə əvəz edilins.

9. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2020-ci il 24 fevral tarixli 66 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2020, № 2, maddə 213) ilə təsdiq edilmiş “Ümumi təhsil müəssisələrində tədris ilinin müddəti”nin 2.7-ci bəndində “Təhsil” sözü “Elm və Təhsil” sözləri ilə əvəz edilins.

10. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2020-ci il 30 aprel tarixli 155 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2020, № 4, maddə 501; 2022, № 4, maddə 412, № 10, maddə 1221) ilə təsdiq edilmiş “Dövlət ümumi təhsil müəssisələrində (ümumi təhsil üzrə təhsilverənlərə münasibətdə digər dövlət təhsil müəssisələrində) işləyən təhsilverənlərin sertifikatlaşdırma Qaydası”nın 2.1-ci bəndində “Təhsil” sözü “Elm və Təhsil” sözləri ilə, 2.3-cü və 2.4-cü (birinci cümlədə) bəndlərində “Təhsil” sözü “elm və təhsil” sözləri ilə əvəz edilins.

11. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2020-ci il 30 aprel tarixli 156 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2020, № 4, maddə 502; 2022, № 6, maddə 674) ilə təsdiq edilmiş “Pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olma Qaydası”nın 2.4-cü bəndində və 3.3-cü bəndinin birinci cümləsində “Təhsil” sözü “Elm və Təhsil” sözləri ilə əvəz edilins.

12. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2020-ci il 30 aprel tarixli 157 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2020, № 4, maddə 503) ilə təsdiq edilmiş “Təhsil müəssisələrində psixoloji xidmətin təşkili Qaydaları”nın 1.2-ci bəndində (ikinci halda) “Təhsil” sözü “Elm və Təhsil” sözləri ilə əvəz edilins.

13. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2020-ci il 5 avqust tarixli 279 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2020, № 8, maddə 1097; 2021, № 11, maddə 1296) ilə təsdiq edilmiş “Vətəndaşların peşə təhsili üzrə qeyri-formal və informal təhsil formaları vasitəsilə əldə etdikləri bilik, bacarıq, sərəfət və təcrübənin qiymətləndirilməsi və tanınması məqsədilə imtahanın keçirilməsi və onlara peşə ixtisasını təsdiq edən sənədin verilməsi Qaydası”nın 1.2-ci və 1.4-cü bəndlərində “Təhsil” sözü “Elm və Təhsil” sözləri ilə əvəz edilins.

14. “Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin tabeliyində Peşə Təhsilinin İnkişafı Fondunun yaradılması haqqında” Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2020-ci il 18 avqust tarixli 299 nömrəli Qərarında (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2020, № 8, maddə 1116; 2022, № 5, maddə 548, № 8, maddə 994) aşağıdakı dəyişikliklər edilins:

14.1. 4.2-ci bənddə və 5-ci hissədə “Təhsil” sözü “Elm və Təhsil” sözləri ilə əvəz edilins;

14.2. həmin Qərarla təsdiq edilmiş “Peşə Təhsilinin İnkişafı Fondunun Nizamnaməsi” üzrə:

14.2.1. 1.1-ci bənddə “Təhsil” sözü “Elm və Təhsil” sözləri ilə əvəz edilins;

14.2.2. 1.3-cü bənddə “təhsil” sözü “elm və təhsil” sözləri ilə əvəz edilins;

14.2.3. 4.3-cü bənddə “Təhsil” sözü “elm və təhsil” sözləri ilə əvəz edilins.

15. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2020-ci il 16 oktyabr tarixli 398 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2020, № 10, maddə 1286; 2021, № 11, maddə 1259; 2022, № 3, maddə 269) ilə təsdiq edilmiş “Ödənişsiz psixoloji yardımın göstərilməsi Qaydası və Şərtləri”nin 4.5.1-ci yarımbəndində “Təhsil” sözü “Elm və Təhsil” sözləri ilə əvəz edilins.

16. “Bakı Mühəndislik Universitetinin Nizamnaməsinin təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2022-ci il 6 iyun tarixli 223 nömrəli Qaydası (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2022, № 6, maddə 664, № 8, maddə 994) aşağıdakı dəyişikliklər edilins:

16.1. 2-ci hissədə “Təhsil” sözü “Elm və Təhsil” sözləri ilə əvəz edilins;

16.2. həmin Qərarla təsdiq edilmiş – “Bakı Mühəndislik Universitetinin Nizamnaməsi”-nin 1.1-ci, 1.3-cü (ikinci halda), 1.4-cü, 3.5-ci, 3.6-cı (ikinci halda), 4.4-cü, 4.5-ci, 4.6-cı (hər iki halda), 4.9-cü, 4.11-ci (hər üç halda), 5.5-ci, 5.6-cı, 5.11-ci, 6.1-6.3-cü bəndlərində, 3.2.1-ci, 4.10.4-cü, 4.10.5-ci, 4.10.7-ci və 4.10.14-cü yarımbəndlərində “Təhsil” sözü “Elm və Təhsil” sözləri ilə əvəz edilins.

**Əli ƏSƏDOV,
Azərbaycan Respublikasının
Baş naziri**

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı

№ 86

“Yerləşmə vasitələrində yerləşmə xidmətindən istifadə edən şəxslərin elektron qeydiyyatının aparılması qaydası”nın təsdiq edilməsi barədə

“Turizm haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2021-ci il 27 dekabr tarixli 448-VIQ nömrəli Qanununun təbiiqatı barədə” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 18 fevral tarixli 1601 nömrəli Fərmanının 1.3-cü bəndinin icrasını təmin etmək məqsədilə

Bakı şəhəri, 17 mart 2023-cü il

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərar**a alır:

“Yerləşmə vasitələrində yerləşmə xidmətinə istifadə edən şəxslərin elektron qeydiyyatının aparılması qaydası” təsdiq edilsin (əlavə olunur).

**Əli ƏSƏDOV,
Azərbaycan Respublikasının
Baş naziri**

Qeyd: Qərara edilməş əlavənin tam mətni ilə www.nk.gov.az və www.xalqqazeti.az saytlarında tanış ola bilərsiniz.

Milli bayramlar hər bir mədəniyyətin, cəmiyyətin ayrılmaz tərkib hissəsidir. Bu bayramlar cəmiyyəti birləşdirmək, fərdləri bir-birinə bağlamaq kimi funksiyalardan əlavə, fəlsəfi, dini və siyasi mənalara da daşıyır. Belə bayramlar, həmçinin insanların gündəlik, adi yekrəng həyatına fərh, sevinc hissləri qatmaqla onlarda gələcəyə inam və nikbin münasibət yaradır. Bir sıra Yaxın və Orta Şərq xalqlarında olduğu kimi, bizdə də ən önəmli milli bayram Novruzdur.

Novruz təqvim və mövsüm bayramı olduğuna görə həmişə ilin eyni günündə – 20 (21) mart tarixində bayram edilir. Bu bayramın başlıca məqsədi insanlarla təbiət arasında harmoniya yaratmaq, cəmiyyətin həyat və fəaliyyətini təbiət qanunlarına uyğunlaşdırmaq və bununla da insanlara firavanlıq, rifah və xoşbəxtlik gətirməkdir. Eyni zamanda, Novruz insanları müqəddəs təbiətlə əlaqələndirmək üçün nəzərdə

Daranın bütün səylərinə baxmayaraq, özlərinin qədim Mitra dininə sadıq qalaraq, Zərdüştin təlimini qəbul etməmişlər. Zərdüştilik dini İranda, təqribən, min il sonra – Sasanilər dövründə yayılmaqda olan xristian dininə qarşı mübarizə vasitəsi kimi qəbul edilmiş və bu zaman Mitra dininin ayinləri də Zərdüştin dininə qarışdırılaraq, “Avesta” adlanan kitab halına salınmışdır.

qoruyucu mələklər və insanların ölmüş qohumlarının ruhları yərə yaxınlaşmağa başlayırlar. Novruz ərəfəsində evlərin, həyat-bacaların təmizlənməsi, yeni paltarlar alınması və s. də məhz bu “qonaqların” qarşılanması üçündür. Axır çərşənbə axşamı isə hətta kasıb adamlar belə öz qohumlarının ruhları və mələklərin şərəfinə bacardıqları səviyyədə bol süfrə açmalıdırlar.

Həmin gün küsənlər barışmalı, hamı yaxşı sözlər danışmalı, mehriban olmalıdırlar ki, ruhlar və mələklər onlardan razı qalsınlar. Eləcə də ölmüş qohumların qəbri ziyarət edilməli, onların ruhuna ehsan verilməlidir. Ruqlar və mələklər “gəlib çıxandan” sonra onların şərəfinə qonaqlıq başlayır. Ruqlar öz paylarını almaq üçün qapı və ba-

calardan torba sallayırlar. Ev sahibləri isə bu torbalara ən yaxşı yeməklərdən qoymalıdırlar.

Axır çərşənbə axşamının səhəri isə insanlar onlara köməyə gəlmiş ruqlar və mələklərin yardımı ilə şərq qüvvələrlə mübarizəyə başlayırlar, yəni, bu mübarizəni təcəssüm etdirən mərasimlər keçirirlər. Bizdə bu mərasimlərdən ən çox tanınanı Keçələ Kosa arasındakı tamaşadır. Burada keçəl təbiəti keçələşdirmiş qışın, Kosa isə xeyir-bərəkət rəmzi olan keçinin və baharın simvolıdır. Bu mübarizədə Kosa Keçələ, yəni, bahar qışa qalib gəlir.

Beləliklə, bu mübarizə Novruz gününə qədər davam etdirmiş, Novruz günü isə (20 və ya 21 mart) xeyir qüvvələri şərq qüvvələrinə qalib gələrək, öz qələbələrini bayram etməyə başlayırmışlar. Zərdüştilikdə od ünsürü də məhz bu gün qeyd edilirdi. Bu isə mahiyyətə qışın yola salınıb, baharın qarşılanması anlamına gəlir, çünki həmin gün Günəşin ekvator xəttinin cənubundan Şimal yarımkürəsinə keçməsi nəticəsində gecə ilə gündüz bərabərləşir və onun səhəri gündən etibarən isə gündüzlər uzanmağa başlayır.

Novruz axşamı süfrəyə qədim ənənənin mahiyyətinə daha çox uyğun olan məmulatlar qoyulur: səmanın (göy qübbəsinin) şərəfinə boyanmış yumurta, su ünsürünü simvolizə edən şərab (isləmdən sonra – şənbət), Yeri (torpağı) simvolizə edən külçələr, bitkiləri bildiren səməni, heyvan ünsürünü bildiren ət və süd məhsulları, insanların təmsil edən iştirakçılar, odun (atəşin) təcəssümü kimi isə şam və ya çıraq. Bu deyilənlər elə indi də bizim Novruz süfrəmizin ayrılmaz atributlarıdır. Orta əsr müəlliflərinin də qeyd etdikləri kimi, hələ qədim zamanlardan Novruz ənənələri ən dolğun və düzgün şəkildə məhz Azərbaycanda saxlanılmışdır.

Öcdadlara hörmət, Novruz günlərində onların qəbirələrinin ziyarət edilməsi, ruqlarının şərəfinə ziyafət düzəldilməsi, evlərin, həyətlərin təmizlənməsi, kasıb adamlara maddi yardım göstərilməsi kimi əməllər insanların mənaəvi cəhətdən də saflaşmasına xidmət edir.

Kamil HÜSEYNOĞLU,
filologiya elmləri doktoru,
professor

Cənub bölgəsində yaz ovqatlı tədbirlər

Lənkəran

“Cənub mirvarisi” adlanan şəhərdə kütləvi bayram ovqatı ilk olaraq ağacəkmə kampaniyası zamanı duyulub. Şəhər rəhbərliyinin və Regional Ədliyyə İdarəsinin birgə təşkilatçılığı ilə baş tutan kampaniyada 100 sərv ağacı əkilib.

Silsilə tədbirlər davam edib. Heydər Əliyev Mərkəzində uşaqlar üçün “Novruz çələngi” adlı şənlik təşkil olunub. Sergi-satış yarmarkasında peşə təmayüllü siniflərin şagirdlərinin əl işləri təqdim olunub. Tədbirdə Novruzun atributları olan Kosa və Keçəlin çıxışları, peşə təmayüllü siniflərin təqdim etdiyi rəqs, şeir və səhnəciklər çox bayram əhvali-ruhiyyəsi yaradıb. Toplanan vəsait ənənəyə uyğun olaraq, uşaq evlərinə sərf ediləcək.

Lənkəran Dövlət Dram Teatrında “Gəl baharım, gəl yazım” adlı Novruz tamaşası göstərilib. “Bahar ətirli Novruzum” adlı möhtəşəm konsert proqramı və festival isə Lənkəran şəhər Mədəniyyət Mərkəzində təşkil olunub. Sakinlərin əlilliklə iştirak etdikləri tədbir çərçivəsində, həmçinin sənətkarlıq, folklor, yaradıcılıq və diyarşünaslıq nümunələri nümayiş olunub.

Rayonun bütün mədəniyyət müəssisələrinin, ümumtəhsil məktəblərinin kollektivləri də maraqlı bayram tədbirləri keçiriblər.

Masallı

“Gənclər Evi”nin qarşısında milli ruhumuzu və yaddaşımızı bütün zənginliyi ilə özündə əks etdirən maraqlı Novruz şənliyi keçirilib. Masallı rayon Gənclər və İdman İdarəsinin rəisi Səbiq Cahangirov, Masallı Regional Mədəniyyət İdarəsinin rəisi Bəxtiyar Qılıncov və başqaları iştirakçılara Novruz bayramı münasibətilə təbriklərini çatdırıblar. Novruz personajları Kosa ilə Keçəlin çıxışları, uşaq bağçalarının balaca sakinləri tərəfindən təqdim olunan səhnəciklər, səsləndirilən şeirlər, yumurta döyüşləri, Yusif Əzizlinin təqdimatında “Xudayar təsnifi”, Azərbaycanı tərənnüm edən mahnılar şənliyə xüsusi rəng qatıb. Sonda Masallı rayon Qadın Resurs Mərkəzinin üzvləri tərəfindən eko-çantaların üzərinə rəngli boyalarla şəkillər çəkilərək iştirakçılara hədiyyə edilib.

Xalqımızın xeyirxahlıq, mehribanlıq və qonaqpərvərlik kimi gözəl hisslərini tərənnüm edən Novruz bayramı münasibətilə Masallı rayon Heydər Əliyev Mərkəzində keçirilən tədbirdə isə milli adət-ənənələrin gələcək nəsillərə ötürülməsinin və milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunub saxlanması üçün vacibliyi diqqətə çatdırılıb.

Lerik

Şəhərdəki Heydər Əliyev meydanında Novruz bayramı münasibəti ilə ümumrayon tədbiri və konsert proqramı keçirilib. Bayramsayağı bəzədilmiş meydana minlərlə leriqli toplaşmış.

Öncə tədbir iştirakçıları baharın gelişini tərənnüm edən, al-əlvan bəzədilmiş güşələrdə Novruz atributları, ulu babalarımızdan bugünkü nəslə yadı-

gar qalan qədim el sənətləri, əl işləri və xalq sənətkarlığı nümunələri ilə tanış olublar. Milli idman növlərinin nümayiş-i, Cənub mətbəxinə aid olan təamlar və şirniyyatlar, Kosa və Keçəlin məzhəkələri sakinlər tərəfindən maraqla qarşılanıb.

Şəhid atası Rəbbil Heydərov və ağsaqqal Hidayət Bəşirov bayram tonqalını alovlandırıblar. Tədbirdə çıxış edənlər müqəddəs bayram münasibətilə rayon sakinlərini və çoxsaylı qonaqları təbrik edib, hər bir ailəyə bol ruzi, xoşbəxtlik və səadət arzulayıblar. Respublikanın tanınmış incəsənət ustalarının çıxışı bayramı daha da röv-nəqləndirib.

Cəlilabad

Rayon İcra Hakimiyyəti və Masallı Regional Mədəniyyət İdarəsinin Cəlilabad rayonu üzrə nümayəndəliyinin birgə təşkilatçılığı ilə Heydər Əliyev Seyrəngahında keçirilən ümumrayon şənliyində tonqal ətrafına ictimaiyyətin çoxsaylı nümayəndələri toplaşmışdır.

Bayram tədbirində rayon rəsmiləri, hüquq-mühafizə orqanlarının, idarə, müəssisə və təşkilatların rəhbərləri, şəhid ailələri, qazilər də iştirak etdirdilər. Əvvəlcə xalqımızın qədim ənənələrini, dəyərlərini, mətbəxinə, məişətini əks etdirən pavilyonlara baxılıb, həmçinin məktəbəqədər və orta ümumtəhsil müəssisələri özəfaliyyət dərəcələrinin, rəqs və mahnı qruplarının folklor nümunələri və idmançıların nümunəvi çıxışları təqdim olunub.

Tədbir rayonun incəsənət ustaları və mədəniyyət kollektivlərinin iştirakı ilə geniş proqramlı bayram konserti ilə sona çatıb.

Neftçala

Rayon icra hakimiyyətinin təşkilatçılığı və Biləsuvar Regional Mədəniyyət İdarəsinin dəstəyi ilə Neftçala rayonunda müsəlman dünyasının hər il böyük sevinc və təntənə ilə qeyd etdiyi, qədim tarixi keçmişə malik Novruz bayramı geniş qeyd olunub.

İcra hakimiyyətinin rəhbərliyi və qonaqlar öncə məktəblərin Novruz bayramına həsr etdikləri rəsm əsərlərinə və adət-ənənələrimizi özündə əks etdirən sərgiyə baxış keçiriblər.

Tədbirdə Novruz şənliklərinin ölkəmizdə daim böyük coşğu ilə keçirildiyi vurğulanıb. Minnətdarlıqla xatırlanıb ki, Novruzun ölkəmizdə dövlət səviyyəsində qeyd olunması Azərbaycan xalqının ümummilli lideri, ulu öndər Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Prezident İlham Əliyev hər zaman bu adət-ənənələrin davam etdirilməsinə xüsusi diqqət göstərərək, bayramın özəllikləri haqqında tədbir iştirakçılarına geniş məlumat verilib. Şənlik mədəniyyət kollektivlərinin hazırladıqları kompozisiyalar və müxtəlif musiqilərlə davam edib.

ƏLİ ƏLİYEV,
“Xalq qəzeti”

Təbiətdən cəmiyyətə xoşbəxtlik körpüsü salan bayram

tutulan bütöv bir fəlsəfi təlimlə, inanc və pərəstiş mərasimləri ilə müşayiət olunur. Burada qüdrətli təbiətin qanunauyğunluqları, onun daim dəyişən və yeniləşən mövsümlərinin sirləri insanlara xüsusi bir sistem əsasında aşılınır. Təbiət ilahiləşdirilir, ona canlı bir qüvvə kimi baxılır və insanlara ona sitayiş formaları izah edilir.

Zərdüştiliyin yaranış əfsanəsinə əsasən Ahura Məzda dünyanı yeddi ünsürdən ibarət yaratmışdır: əvvəlcə bütün digər ünsürləri öz əhatəsinə alan və yumurta qabığı formasında olan səməni, sonra qabığın aşağı hissəsini selduran suyu, sonra suyun üzərindəki yastı yeri, yerin üzərində isə bir bitkini, bir buğanı və Kiya Mərtan adlı bir

Buna görə də Novruzun dəyəri, gözəlliyi və fəlsəfəsi ümumbəşəri səciyyə daşıyır. Təsədüfi deyil ki, 2010-cu ildə BMT Baş Assambleyası bu bayramı 21 Mart Beynəlxalq Novruz Günü kimi elan etmişdir.

Novruz ənənələri ilkin olaraq qədim sak tayfaları arasında yaranmışdır. Mənşəcə sak olan Zərdüştdə öz həmtayfalarının dini inanclarında islahatlar aparmaq məqsədilə onlara yeni mənalər verərək, öz təliminə daxil etmişdir. Həmyerliləri Zərdüştü əcdadların etiqadına müxalif çıxmış bir adam kimi Baykalyanı ərəzilərdən qovduqdan sonra o, indiki Əfqanıstan ərazisinə gəlmiş və Həxəmənişi dövlətinin buradakı canişini Viştaspa (I Daranın atası) onun təlimini qəbul etmişdir.

Elə həmin zaman (e.ə VI əsrdə) Zərdüştin yaxın köməkçilərindən olan Cəmaspa (sonrakı rəvayətlərdə – Cəmsid) zərdüştiliyi təbliğ etmək məqsədilə Midiyaya gəlmiş və əvvəlki dinləri I Dara tərəfindən qadağan edilmiş Azərbaycan muğları Zərdüştin təlimini qəbul etmişlər. Farslar isə

insanı, nəhayət, Günəşin simasında görünən odu (atəşi). Bu ünsürlərdən ibarət olan dünya əvvəllər sabit halda səmanın ortasında dayanırdı. Öz yaratdıqlarını Əhrimənin gələcək hücumlarından qorumaq üçün Ahura Məzda yeddi “ölməz mələk” (“aməša spentə”) yaradıb ki, onlardan hər biri bir ünsürün qoruyucusu olsun.

Zərdüştilik təliminin əsasında xeyirlə şərin əbədi mübarizəsi dayanır. Bu mübarizə sonda xeyir qüvvələrin qələbəsi ilə nəticələnməlidir. Ancaq hələlik gah xeyir qüvvələri, gah da şərq qüvvələri üstün gəlirlər. Bu təlimdə iki fəslə bölünür və belə hesab edilir ki, yayda xeyir, qışda isə şərq qüvvələri üstünlük təşkil edirlər. Məhz bu səbəbdən də qışda insanlar, heyvanlar və bütün təbiət soyuq, xəstəlik və aclıqdan əziyyət çəkirlər.

Qışın ortalarında şərq qüvvələri o qədər güclənirlər ki, insanlar qoruyucu mələkləri köməyə çağırmağa məcbur olurlar. Hər çərşənbə günü onlar mərasimlər keçirərək, qoruyucu mələklərdən birinə müraciət etməyə başlayırlar. Nəhayət, axır çərşənbə axşamı

Daşkənddə Novruz şənliyi

Özbəkistandakı Heydər Əliyev adına Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzində (AMM) Novruz bayramı münasibətilə tədbir keçirilib.

Tədbirdə Azərbaycanın Özbəkistandakı səfirliyinin, Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzinin əməkdaşları, Özbəkistanın elm, mədəniyyət, incəsənət xadimləri, Daşkənddəki ali məktəblərin müəllim və tələbələri, diasporumuzun üzvləri, jurnalistlər iştirak ediblər.

Mədəniyyət Mərkəzinin foyesində təşkil olunan “Bahar nəfəsi Novruz” adlı sərgidə Novruz bayramı, Azərbaycanın əsrarəngiz təbiətini əks etdirən foto-lar, habelə ulu öndər Heydər Əliyevin həyat və fəaliyyəti, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin apardığı iqtisadi islahatlar haqqında nəşrlər və suvenir-lər nümayiş etdirilib. İştirakçılar Novruz bayramı xonçalarına, şirniyyatlara, şəkərbura və paxlavaya qonaq ediliblər.

Tədbir iştirakçıları bayram münasibətilə təbrik edən Azərbaycanın Özbəkistandakı səfiri Hüseyn Quliyev Novruzun Azərbaycan, Özbəkistanda, eləcə də Türk dünyası ölkələrində qeyd olunması haqda məlumat verib, dilimiz, dinimiz, soykökümüz, mədəniyyətimiz, adət-ənənələrimiz kimi dəyərlə-

rimizin eyniliyindən söhbət açıb.

“Özbəkistan–Azərbaycan” Dostluq Cəmiyyətinin icraçı direktoru, professor Erkin Nuriddinov, qardaş xalqların ortaq bayramı olan Novruz münasibətilə iştirakçılara təbrik edib, xalqlarımızın yaxın tarixə və mədəni köklərə sahib olduğunu vurğulayıb.

Sonra Azərbaycanda Novruz bayramının qeyd olunmasını əks etdirən film nümayiş etdirilib.

Tədbirin bədii hissəsində AMM-nin nəzdindəki Kövkəb Aliyeva adına “Azərbaycan qızları” rəqs ansamblının üzvləri milli rəqslərimizi, azərbaycanlı ifaçılar Vahid Əliyev və Fatimə İsgəndərova, beynəlxalq mükafatlar laureatı Sarvinöz Kamalova Azərbaycan və özbək mahnılarını ifa ediblər.

Qulu KƏNGƏRLİ

Daşkənd

Türkiyədən məktub

Böyük Türkünstan uğrunda türk milli ruhunun birliyi və zəfəri günü

Çanaqqala şəhidlərini anma gününün 108-ci ildönümü

Türkiyədə fəaliyyət göstərən Tarixdaş Millətlər və Cəmiyyətlər İctimai Birliyinin sədri Əhməd Baba “Xalq qəzeti”nə açıqlamasında bu tarixi günü belə dəyərləndirdi: “108 il öncə 7 tərəfdən hücumə məruz qalan ölkəmizi işğal, əsarət, dağılmaq təhlükəsindən qorumaq üçün, hətta, yeniyətmələrimiz belə Vətənimizin müdafiəsinə qalxıb. O səbəbdəndir ki, bütün şagirdləri şəhid olan Konya və İzmir liseyləri 1915-ci ildə bir nəfər də olsun məzun yetişdirə bilməyib. Vətənimizin belə bir ağır günlərində yenə də ilk dəstək özü erməni soyqırımlarına məruz qalan qardaş Azərbaycandan gəlib. Bu gün Çanaqqalada düşməne qarşı döyüşərək şəhid olan yüz minlər arasında Azərbaycan türkləri də var. Ona görə də biz 18 Martı Böyük Türkünstan uğrunda türk milli ruhunun birliyi və zəfəri günü kimi anırıq.

Onu da qeyd etmək istərdim ki, 2011-ci ildə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Tarix İnstitutunun keçmiş direktoru, Professor Yaqub Mahmudovla Tarixdaş Millətlər və Cəmiyyətlər İctimai Birliyi olaraq Qurtuluş müharibəsində bizimlə birlikdə könüllü vuruşmuş və şəhid olmuş azərbaycanlı qardaşlarımızın şəxsiyyətinin müəyyənləşdirilməsi və onların xatirəsinin əbədləşdirilməsi məqsədilə Çanaqqalada abidə ucaldılması barədə təklif irəli sürdük. Çanaqqala uğrunda Azərbaycan əsgərlərinin vuruşması ilə bağlı başda hörmətli Yaqub Mahmudov olmaqla, AMEA Tarix İnstitutunun əməkdaşı İradə Məmmədova və birliyimizin sədr müavini, professor Selma Yel, eləcə də digər vətənpərvər mütəxəssis-

lərimizin araşdırmaları ilə tarixi faktlar ortaya çıxarıldı.

2015-ci ildə Çanaqqala döyüşlərinin 100-cü ildönümü münasibətilə keçirilmiş tədbirdə iştirak edən Prezident İlham Əliyev bu döyüşlərdə şəhid olmuş azərbaycanlıların xatirəsinin Çanaqqala Şəhidliyi Kompleksində əbədləşdirilməsinə dair müvafiq dövlət qurumlarına göstəriş verdi. Bu gün Çanaqqalada həmin kompleksin açılışıdır. Bu məsələyə göstərdiyi diqqətə görə qürur və minnətdarlıq hissi ilə cənab İlham Əliyevə və bu işdə zəhmətli olan hər kəsə təşəkkür edirəm.”

M.SULTANOVA,

Ankara

Çanaqqala Zəfəri Gəncədə təntənə ilə anıldı

Gəncədə şəhər icra hakimiyyətinin dəstəyi və Türkiyənin Gəncədəki Baş Konsulluğunun təşkilatçılığı ilə 18 Mart – Çanaqqala Zəfərinin və şəhidlərinin anım gününün 108-ci, İstiqlal Marşının yaranmasının 102-ci ildönümlərinə həsr olunmuş tədbir keçirilib.

Qafqaz İslam Ordusu şəhidlərinin xatirəsinə ucaldılan abidənin önünə gül-çiçək dəstələri düzülüb və Çanaqqala şəhidlərinin ruhunu bir dəqiqəlik sükutla yad edilib, Azərbaycan və Türkiyə Dövlət himnləri səsləndirilib, şəhidlərin ruhuna dualar oxunub.

Anım mərasimində çıxış edən Türkiyənin Gəncədəki baş konsulu Recep Öztop Vətən uğrunda canından keçən türk və Azərbaycan şəhidlərini yad edib, qazanılan zəfərlərin əbədi olmasını diləyib. O qeyd edib ki, Azərbaycanın Vətən müharibəsindəki haqlı Qələbəsi qardaş Türkiyədə də böyük coşqu ilə qarşılanıb. Müharibənin başladığı ilk gündən Türkiyə qardaş Azərbaycana bütün imkanları ilə öz mənəvi dəstəyini göstərmiş, Bununla yanaşı, konsul qardaş Azərbaycanı dəstəyini daim hiss etdiklərini söyləyib. Belə ki, fevralın 6-da Türkiyədə baş vermiş dəhşətli zəlzələdən sonra qardaş ölkəyə ilk dəstək Azərbaycandan olub. Azərbaycan xalqının da hər bir sahədə əlindən gələni əsirgəmədiyini bildiren konsul bu çətin günlərdə göstərilən dəstəyə görə öz təşəkkürünü bildirib. Eyni zamanda konsul Çanaqqala Zəfərindən ilhamlanaraq İstiqlal marşını

qələmə alan dahi şair Mehmet Akif Ərsöyü hörmət və sevgi ilə yada salıb. Gəncə ŞİH-in başçısı Nəziyə Bayramov çıxışında Çanaqqala Şəhidlərinin göstərdiyi qəhrəmanlıqlardan söz açıb. Bildirib ki, Çanaqqala döyüşündə 3 minə yaxın azərbaycanlı iştirak edib və qardaş ölkənin müstəqilliyi uğrunda canlarından keçib. Qeyd edib ki, iki dövlət bəynəlxalq aləmdə hər zaman bir-birinin haqlı mövqeyinin fəal dəstəkçisi kimi çıxış edir. Çanaqqala Zəfərinin yüksək səviyyədə anılması həmin tarixi proseslərdə əsl qardaşlıq nümunəsi göstərmiş, böyük qurtuluş savaşında könüllü iştirak etmiş və Anadolu torpaqlarında şəhid olmuş Azərbaycan oğullarının da xatirəsinə ehtiramın bir ifadəsidir.

Çıxışlardan sonra Gəncə Uşaq evinin balaca sakinləri tərəfindən Çanaqqala zəfərinə həsr olunmuş şeirlər səsləndirilib. Həmin gün Çanaqqala Zəfərinin 108-ci ildönümü ilə bağlı Heydər Əliyev Park-Kompleksinin ərazisində ağacəkmə aksiyası keçirilib.

H.QASIMOV,

“Xalq qəzeti”nin bölgə müxbiri

“Heydər Əliyev İli” Qəbələdə silsilə tədbirlərlə davam etdirilir

Bu istiqamətdə hazırlanmış tədbirlər planına əsasən keçirilən “Heydər Əliyev və azərbaycançılıq məfkurəsi” adlı konfrans da yaddaşlara məhz ulu öndərin adına və xidmətlərinə layiq məqamlarla yazıldı.

Tədbir iştirakçıları öncə ulu öndərin rayon mərkəzindəki abidəsi önünə gül dəstələri düzərək, dahi şəxsiyyətin xatirəsinə böyük hörmət və ehtiramlarını bildirdilər. Rayon icra hakimiyyəti, hüquq-mühafizə orqanları, idarə müəssisə və təşkilat rəhbərlərinin və nümayəndələrinin, ziyalıların, aqsaqqalların, elm xadimlərinin iştirakı ilə keçirilən konfransda Azərbaycanın Dövlət Himni səsləndirildi, ulu öndərin və torpaqlarımızın işğaldan azad olunması uğrunda mübarizələrdə şəhidlik zirvəsinə yüksəlmiş hərbiçilərimizin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edildi.

Rayon icra hakimiyyətinin başçısı Səbuhi Abdullayev ümummilli liderin

ötən əsrin sonlarında dövlətçiliyini bərpa edən, azadlığa qovuşan Azərbaycan xalqının milli inkişaf yolunun və ideologiyasının formalaşmasındakı və müstəqilliyimizin əbədləşdirilməsindəki rolundan söz açdı.

Konfransda Qəbələ ictimaiyyətini təmsil edən elm xadimləri və ziyalılar adından Lənkəran Dövlət Universitetinin rektoru, professor Natiq İbrahimov, “Xalq qəzeti”nin şöbə müdiri, Əməkdar jurnalist İltifad Mirzəbəyli və Alban-Udi xristian icmasının sədri Robert Mobil bütün ruhu, qanı, canı ilə ən böyük azərbaycanlı olan ümummilli lider Heydər Əliyevin cəmiyyətin bütövləşməsi üçün azərbaycançılıq ideologiyasının, milli həmrəyliyin aparıcı

amilə çevrilməsi istiqamətində mühüm işlər gördüyünü, azərbaycançılığın tarixən formalaşmış ayrı-ayrı komponentlərini vahid sistem və konsepsiya halına gətirərək, onu dövlət idarəçiliyinin elmi-nəzəri əsasına çevirdiyini qeyd etdilər.

Rayon təhsil ictimaiyyətinə və gəncləri təmsil edən natiqlər qeyd etdilər ki, ulu öndər Heydər Əliyev azərbaycançılığı milli ideologiyaya çevirməklə cəmiyyətin həmrəylik və bütövlüyünə, mənəvi birliyinə nail olmuşdur. Natiqlər Heydər Əliyevin Vətən və xalq qarşısındakı misilsiz xidmətlərindən, təhsilə və gənclərə göstərdiyi diqqət və qayğıdan danışıdılar.

İlqar HƏSƏNOV,

“Xalq qəzeti”nin bölgə müxbiri

Foto Səhərab Umiyevindir,
“Qəbələ” qəzeti

Parlament xəbərləri

Hüquq fakültəsinə 75 nəfər qəbul olunur, 100 nəfər bitirir

Milli Məclisin deputatı Musa Qasımlı parlamentdə “Ali təhsil haqqında” qanun layihəsi ilə bağlı keçirilən ictimai dinləmədə çıxışı zamanı bəzi universitetlərdəki özbaşınalığı tənqid edib: “Harada görünüb ki, bir universitetin, məsələn, hüquq fakültəsinə 75 nəfər qəbul olunsun, amma 100 nəfər bitirsin? Biz necə edək ki, universitetlərə qəbul hamı üçün əlçatan olsun və keyfiyyətli kadrlar hazırlansın? Dünyanın heç bir yerində belə şey yoxdur. Biz kimi aldadırıq? İrəli getmək üçün təhsilimizi sağlamlaşdırmalıyıq”.

İcazəsiz tikilmiş evlər sənədləşdirilməlidir

Milli Məclisin plenar iclasında Nazirlər Kabinetinin 2022-ci ildəki fəaliyyətinə dair hesabatın müzakirəsi zamanı Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri Musa Quliyev deyib: “Müvafiq icazə olmadan tikilən fərdi yaşayış evlərinin sənədləşdirilməsi vacibdir. Belə evlərin sayı, təxminən, 500 mindən çoxdur. Neçə illərdir ki, bu məsələ Milli Məclisdə qaldırılır, hökumət qərarlar qəbul edir. Hətta cənab Prezidentin bu barədə tapşırığı var. Ancaq problem hələ də öz həllini tapmayıb. Bu da ciddi narazılıq yaradır”.

AMEA-nın cəmiyyətdə nüfuzu zəifləyib

“Çox təəssüf ki, son illər AMEA-nın cəmiyyətdə nüfuzu xeyli aşağı düşüb. Bu fikri Milli Məclisin Səhiyyə komitəsinin sədri Əhliman Əmiraslanov bildirib. O deyib ki, bunun səbəbi elm sahəsində böyük uğurlar əldə etməyən insanların bu və ya digər strukturlara cəlb olunmasıdır: “Ümid edirəm ki, görülcək işlər AMEA-nın nüfuzunun qaytarılmasına öz müsbət təsirini göstərəcək. Bir iradım da elmi-tədqiqat institutlarının təbiiçiliyinin dəyişdirilməsidir. Hesab edirəm ki, bu dəyişiklik onların fəaliyyətinə, yüksək ixtisaslı kadrların işinə mənfi təsir etməməlidir”.

Yeni gələn rəhbər köhnələrlə üzlülüşür

Deputat Siyavuş Novruzov parlamentin iclasında hökumətin hesabatının müzakirəsi zamanı deyib ki, həm yerli, həm də mərkəzi icra hakimiyyətlərində hansısa dəyişiklik olanda, ilk növbədə, kadr islahatına başlanılır: “ Hansısa qurumda uzun müddət işləyən, kifayət qədər təcrübəli insanları vəzifəyə gələn

kimi işdən çıxarırlar. Bunun səbəbi odur ki, həmin yerə yeni rəhbər gəlib. İşdən çıxarılan adam nə ölkəsinə xəyanət edib, nə rüsvətخورluqla məşğuldur. İl-lərini bir işə sərf edən gözləyir ki, onu işində irəli çəkəcəklər, ancaq yeni gələn rəhbər onu işdən çıxarır. Kadrların qorunması işi vacibdir”.

Küçələrə şəhidlərin adı verilsin

Deputat Qənirə Paşayeva hökumətin hesabatının müzakirəsi zamanı deyib ki, şəhidlərimizin adları əbədləşdirilməli, onların adları yaşadıqları küçələrə verilməlidir: “Təəssüf ki, Bakıda və respublikamızın ayrı-ayrı rayonlarında doğulmuş bir sıra şəhidlərin adları hələ də əbədləşdirilməyib. Bunun üçün imkanlar, boş küçələr çoxdur. Elə küçə adları var ki, nəyi ifadə etdiyini, ümumiyyətlə, anlamaq olmur. Məsələn, şəhidimizin Binəqədiddə yaşadığı küçənin adı “İzvidnoy” adlanır. Bu nə deməkdir?! Heç kim başa düşmür. Bunun kimi bir çox adlar var – “Xutor”, “Sallaqxana”, “Vorovski” və s. saymaqla bitməz. Bu məsələyə

baxılmalı, küçələrə şəhidlərimizin adları verilməli, əbədləşdirilməlidir”.

Müəllim və həkimlər 70 yaşadək işləyə bilərlər

Komitə sədri Əhliman Əmiraslanov bildirib ki, rayonlarda xeyli vakant yerlər var. Bunu nəzərə alaraq həkim və müəllimlərin işçi kimi saxlanılması üçün təqaüd yaş həddinin 70 ilə qədər artırılması məqsəduyğun olardı.

Həkim və müəllimlərin işçi kimi saxlanılmasında 65 yaş həddi ilə bağlı məsələyə yenidən baxılması vacibdir.

Dərmanların qiyməti aşağı salınmalıdır

Komitə sədri Musa Quliyev: “Vətəndaşların dərman təminatına əlçatanlığının yaxşılaşdırılması, dərmanların qiymətinin aşağı salınması və keyfiyyətinin yüksəldilməsi istiqamətində təcili tədbirlər görülməlidir”.

Hazırladı:

Əliqismət BƏDƏLOV, “Xalq qəzeti”

HEYDƏR ƏLİYEV – 100

Ulu öndərin xatirəsinə yubiley aksiyaları

Ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illik yubileyi münasibətilə Qax Rayon İcra Hakimiyyəti və Yeni Azərbaycan Partiyası rayon təşkilatının birgə təşkilatçılığı ilə ağacəkmə aksiyası keçirilib.

“Heydər Əliyev İli” çərçivəsində təşkil edilən aksiya zamanı Qax–Şəki magistral avtomobil yolunun kənarında 170

cəmiyyətdə təbiətə qayğıını təbliğ etmək ənənələrini davam etdirmək, ağac əkilməsinə və yaşıllıqların çoxaldılma-

Ağacəkmə tədbirlərinin keçirilməsində məqsəd yaşıllıqların artırılmasına, ətraf mühitin sağlamlaşdırılmasına hər zaman böyük önəm vermiş ulu öndər Heydər Əliyevin əziz xatirəsinə yad etmək, onun təbiətə, yaşıllıqlara qayğı ənənələrini davam etdirməkdir.

ədəd ipək akasiyası və sərv ağacı əkilib. Aksiyada rayon icra hakimiyyətinin, YAP rayon təşkilatının, hüquq-mühafizə orqanlarının rəhbər və əməkdaşları, ayrı-ayrı əmək kollektivlərinin nümayəndələri, könüllülər iştirak ediblər.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin dəstəyi ilə Müşfiqabad qəsəbəsində təşkil edilmiş aksiyada da yüzlərlə ağac əkilib.

Baharın gəlişi, təbiətin oyanması mövsümündə keçirilən bu aksiyanın məqsədi də məhz ulu öndərin ekoloji vəziyyətinin sağlamlaşdırılması,

sını təşviq edərək ətraf mühitin qorunmasına töhfə verməkdir.

Dövlət Statistika Komitəsinin və Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə ulu öndər Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi ilə əlaqədar ağacəkmə aksiyası keçirilib.

Dövlət Statistika Komitəsinin və Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin əməkdaşlarının, eyni zamanda, könüllülərin iştirakı ilə ağacəkmə zamanı Müşfiqabad qəsəbəsində Abşeron yarımadasının torpaq-iqlim şəraitinə uyğun Eldar şamı və zeytun ağacları əkilib.

“Xalq qəzeti”

Şuşa şəhərinə ilk turist səfəri

Dünən Azərbaycan xalqı üçün tarixi əhəmiyyəti və mədəni-mənəvi dəyəri yüksək olan, mədəniyyət paytaxtı Şuşa şəhərinə ilk turizm məqsədli səfər təşkil olunub.

40 nəfərdən ibarət olan ilk heyəti səfər zamanı Füzuli Beynəlxalq Hava Limanı, Anım Gününə Beynəlxalq Respublikası vətəndaşlarının mədəniyyət paytaxtına təhlükəsiz turizm səfərlərinin

təşkilini, habelə işğaldan azad olunmuş ərazilərdə iqtisadi fəallığın artırılmasını hədəfləyir. 2 və 3 günlük turlar həftədə bir dəfə olmaqla icra ediləcək. Növbəti mərhələdə turların sayının tələbə əsasən artırılması nəzərdə tutulur.

“Xalq qəzeti”

Ermənistan ATƏT-də Azərbaycanla bağlı bəyanatın qəbuluna mane olub

Ermənistan ATƏT-də Azərbaycanın İranda səfirliyinə terror hücumunu pisləyən qətnamənin qəbuluna mane olub.

Xəbər verildiyi kimi, 57 ölkənin üzv olduğu İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı (İƏT) Xarici İşlər Nazirləri Şurasının Mavritaniya-da keçirilmiş 49-cu sessiyası zamanı dünən qəbul edilmiş 5 qətnamədən biri “Tehrandakı Azərbaycan Respublikasının səfirliyinə qarşı hücum” adlı qətnamə idi. Qətnamədə 2023-cü il yanvarın 27-də Azərbaycan Respublikasının Tehrandakı səfirliyinə qarşı ölümle nəticələnən silahlı hücum qəti şəkildə pislənir, İran hökuməti baş vermiş hücumu hərtərəfli araşdırmağa, hücumu törəndələri cinayət məsuliyyətinə cəlb etməyə və Diplomatik Əlaqələr haqqında 1961-ci il Vyana Konvensiyasına uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının İran İslam Respublikasının ərazisində olan diplomatik nümayəndəliklərinin müha-

fizəsini təmin etməyə çağırılır.

Ermənistan tərəfi İranın sifarişli eyni məzmunlu bəyanatın ATƏT-də qəbul edilməsinə mane olub.

Təəssüf ki, iki aya yaxın müddətdə davam edən müzakirələrə Ermənistan tərəfi hər vaxtla maneə törədib və səfirliyə xain hücumu pisləyən, terror qurbanlarının ailələrinə başsağlığı dileklərinin çatdırıldığı və ədalətin təmin olunması məqsədilə hərtərəfli istintaq aparılmasının vacibliyinin vurğulandığı bəyanatın qəbuluna imkan verməyib.

Bu, bir daha göstərir ki, Ermənistan İranın ATƏT-də əsas təmsilçisi olmaqla yanaşı, sülhdə və əmin-amanlıqda maraqlı olmayan tərəfdir.

AZƏRTAC

MEDİA könüllüləri ilə görüş

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyində MEDİA könüllüləri ilə görüş keçirilib.

Medianın İnkişafı Agentliyinin icraçı direktoru Əhməd İsmayilov könüllülərlə söhbət zamanı ölkədə gənclərin inkişafı istiqamətində görülən işlərdən, könüllülük hərəkətinin müxtəlif sahələrə verdiyi töhfələrdən və yaratdığı müsbət nəticələrdən, media sahəsində kadr potensialının artırılmasından, gənclərin müasir media mühitinin tələblərinə uyğun bilik və bacarıqlara yiyələnməsinin əhəmiyyətindən danışdı. O, gənclər arasında media savadlılığının artırılması üçün maarifləndirmə işlərinin genişləndirilməsinin vacibliyini vurğulayıb və bu sahədə Agentlik tərəfindən həyata keçirilən tədbirlərdən danışdı.

Görüşün davamında agentliyin bölmə rəhbərlərinin iştirakı ilə maraq doğuran məsələlər müzakirə edildi.

“Xalq qəzeti”

İranda etirazların yeni dalğası başlayıb

İranda xalqın hakimiyyət əleyhinə etiraz aksiyaları davam edir. Son günlərdə Sistan və Bəlucistan əyalətinin Zahidan şəhərində etiraz aksiyaları yenidən güclənib. Məlumatı Gunaz.TV yayıb.

Məlumatla görə, artıq bir neçə aydır ki, əyalətdə cümə namazından sonra aksiya keçirmək ənənə halını alıb. Etirazçılar hökumət əleyhinə şüarlar səsləndirərək, şəhərin mərkəzi küçələrində yürüş ediblər. “Səltənət, vilayət, yüz illik cinayət” şüarını səsləndirən etnik bəluclar sabiq Pəhləvi və hazırkı molla hakimiyyətlərinin ölkədə yaşayan xalqlara qarşı eyni mövqedə olduqlarını bildiriblər.

Martın 16-dan 17-nə keçən gecə Təbrizin mərkəzi küçələrindən birində də gecə aksiyası keçirilib, yerüstü piyada keçidindən Güney Azərbaycanın müstəqilliyi ilə bağlı şüarlar yazılmış banner asılıb. Banerdə “Güney Azərbaycanın müstəqilliyi yalnız “Azadlıq, Ədalət, Milli Hökumət” şüarı ilə gerçəkləşəcək” yazılıb.

“Azadlıq, Ədalət, Milli Hökumət” deyişi son aylarda Güney Azərbaycanda ən çox işlədilən şüara çevrilib və artıq İranda yaşayan başqa qeyri-fars xalqlar tərəfindən də səsləndirilir. Qeyd edək ki, son günlərdə eyni məzmunlu bannerlər Urmu və Ərdəbil şəhərlərində də asılıb.

Ölkədə müxtəlif səbəblərlə bağlı edam edilənlərin sayının artması da ciddi narahatlıqla izlənilir. Dünən İran İnsan Haqları Təşkilatı bu il ərzində ölkədə icra edilmiş edamlar haqqında hesabat yayıb. Sənəddə 2023-cü ilin iki ay yarımını ərzində 138 məhkumun edam edildiyi bildirilib. Təşkilat ölkədə edamların çoxalmasından narahatlığını ifadə edib.

Hesabda qeyd olunur: “Narkotiklərlə bağlı edamlar ötən ilə nisbətə kəskin artıb. Bu, onu göstərir ki, narkomaniyaya qarşı mübarizə haqqında qanun edamların azalmasına təsir göstərməyib”.

Ölkədə hüquq-mühafizə təşkilatlarının, eləcə də SEPAH-in etirazçılara qarşı qəddar rəftarı da ciddi narazılıq doğurmaqdadır. Martın 16-da İran müxalifətinin bir neçə nümayəndəsinin Haaqada

Niderlandın Baş naziri Mark Rütte ilə görüşü də bununla bağlı olub. Baş nazir Hollandiyanın SEPAH-ın Avropa İttifaqının terror təşkilatları siyahısına salınması üçün qəti addımlar atacağını deyib. Rütte yaxın günlərdə İran müxalifətinin nümayəndələri ilə geniş görüş keçirəcəyini də söyləyib.

Dünən yayılmış başqa bir xəbərə görə, Tehran rejimi Fars əyalətinin Eqlid bölgəsində yaşayan Qaşqay türklərini güc yolu ilə ata-baba yurdlarından köçürməyə çalışır. Hökumətin hərbi və hüquq-mühafizə qüvvələri xəbərdarlıq etmədən hücumla keçərək qaşqayların Dehnu kəndindəki yaylaq evlərini dağıdıblar. Yerli sakinlər bildiriblər ki, ərazi Səfixanlı nəslindən olan ailələrin və Qaşqay türklərindən olan uyğur cəbanlarının yaylaq bölgəsidir. Qaşqay türkləri iki aydan sonra qayıdarkən artıq evlərinin olmadığını göracəklər: “Onlarla ev tamamilə dağılıb, bizə külli miqdarda ev vurublar, o evlərdə olan çoxlu əşyalarımızı tamamilə məhv ediblər və əlimizdə heç nə qalmayıb”.

Qeyd edək ki, son vaxtlar Qaşqay türklərinin yaşadığı bölgədən köçmələri üçün onlara sistemli təzyiqlər göstərilir. Son bir il ərzində İsfahanın Şəmirom bölgəsində də qaşqaylara məxsus yaşayış yerləri dağıdılıb və onlara bölgəni tərk etməklə xəbərdarlıq edilib.

İranın cənub və mərkəzi bölgələrində yaşayan Qaşqay türklərinin sayı təxminən 3 milyon nəfərdir. Kohgiluyə, Bəyirəhməd, İsfahan, Fars və Buşəhr əyalətlərində də Qaşqay türkləri yaşayırlar və bu torpaqlar “Qaşqay yurdu” adı ilə tanınır. Onlar yüksək dağlıq ərazilərdə yaşayırlar, daha çox maldarlıq və toxuculuqla məşğul olurlar.

Paşa ƏMİRANOV,
“Xalq qəzeti”

Ölkəmizdə Novruza verilmiş “pasport”un 56 yaşı tamam olur

“Xalqımız o illərdə belə təntənələrin acı idi”

...Həmin günlərdə İkinci Dünya müharibəsinin başa çatmasından 22 il ötürdü. Yeni, insanların maddi aclığı artq geridə qalmışdı. Ancaq mənəvi aclıq gündən-günə artırdı. Çünki sovet rejimi rus olmayan xalqların milli-mənəvi dəyər və düşüncələrini, sözün həqiqi mənasında, həm buxovda, həm də boyunduruqda saxlayırdı. Belə bir zamanda Novruz kimi milli bayrama pasport verilməsinin nə qədər çətin və riskli olduğunu söyləməyə ehtiyac yoxdur. Elə həmin fədakarlığı hansı soydaşımızın etdiyini xatırlatmağa da zərurət hiss edilmir. Çünki hamı həmin tarixçəni yaxşı bilir.

... Ötən əsrin son iki onilliyində (hələ müəllim işlədiyim illərdə) İncəsənət İnstitutunun məzunu olduğuma görə “Bakı” qəzetində mənə iki rubrikanı davam etdirmək etibar olunmuşdu: “Şəhərimizin mədəniyyət ocaqlarında” və “Arxivlərdə yaşanan ömürlər”. Birinci rubrikanın materialları üçün paytaxtın ən ucqar kənd və qəsəbələrini gəzməli olsam da, ikinci rubrikanın materiallarını hazır şəkildə mənə verirdilər.

Belə ki, hələ tələbəlik illərindən tanıdığım ədəbiyyatşünas, publisist, mətəşünas, Azərbaycan Yazıçılar, Teatr Xadimləri və Jurnalistlər birliqlərinin üzvü, Dövlət Ədəbiyyat və İncəsənət Arxivinin direktor müavini – sonralar direktoru olan Maarif Teymurov arxivdən götürdüyü “xoruz səsi” eşitməmiş tarixi sənədlərin surətini mənə verirdi və həmin materialları qəzet məqaləsinə çevirərək ikimizin imzası ilə “Bakı” qəzetinə təqdim edirdim. Yeri gəlmişkən, həmin rubrikada Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründə oxumaq üçün xaricə göndərilmiş gənclərin əksəriyyətinin sonrakı acı taleyi barədə də yazmışdıq.

Maarif müəllim bəlkə də hər görüşümüzdə Şixəli Qurbanov haqqında danışır və əlavə edirdi ki, onun milli-mənəvi dəyərlərimizə verdiyi önəmin, göstərdiyi xidmətin layiqincə qiymətləndirilməsi hər birimizin borcudur.

Mərhum dostum danışırdı ki, 1967-ci ildə Azərbaycanda Novruzun yüksək səviyyədə qeyd olunması Moskva çox böyük həyəcanla qarşılanmışdı. Kreml rəsmiləri Şixəli Qurbanovu Mərkəzi Komitəyə çağıraraq izahat tələb etmişdilər. O da 22 vərəqdən ibarət izahat yazmış və yazdıqlarının həqiqət olduğunu təsdiqləmək üçün tanınmış şərqşünas İosif Braginskidən

kömək istəmişdi. Novruzun dinlə heç bir əlaqəsi olmadığını sübut edən həmin izahat əvvəlcə “Pravda”, sonra isə – 1977-ci il mayın 20-də “Ədəbiyyat və incəsənət” qəzetlərində dərc edilmişdi. Arxivçi dostum xatırladırdı ki, məqalə – daha doğrusu, izahat qəzetdə dərc edildikdən sonra Şixəli Qurbanov deyibmiş: “Novruz pasport aldı”.

...Bu sətirləri qələmə almaq üçün Prezident kitabxanasında bəzi materiallara da baxdım. Orada Maarif Teymurovun da bəzi fikirlərinə rast gəldim. Məsələn, bir məqalədə oxudum:

“Həmin vaxt tələbə olduğumu deyən Maarif Teymurov 1967-ci ilin Novruz bayramını belə xatırlayır: “İndi də həmin hadisəni xatırlayıram. İri tonqal qalanmışdı. Bahar qız – Səfure İbrahimova bu obrazı gözəl canlandırıb bilmişdi. Yadımdadır, məsul dövlət işçiləri olaraq Şixəli Qurbanov və Vəli Məmmədov tədbirə necə böyük sevincle tamaşa edirdilər. Tədbir martın 20-də

başlandı. Camaat axın-axın gəlirdi. Hamı üçün bu, sanki təzə bir hadisə idi. Xalq neçə onillərdən bəri qadağan olunmuş bayramın belə bir səviyyədə keçirilməsindən hədsiz sevinirdi. Həmin günün axşamından səhərə kimi adamlar küçələrdən yığılmadılar. Od Suraxanı Atəşgahından gətirilmişdi. O zaman çalınan musiqiləri xatırladıqca,

hələ də sanki qulaqlarımda səslənir. Xalqımız o illərdə belə təntənələrin acı idi.

Novruz bayramı mövzusunda ənənəvi meydan tamaşalarına hamı böyük maraqla baxırdı. Aktyorlar Fərəc Nağıyev və Əliimran Dəmirov Şirvanski Kosa və Keçəl obrazlarını yaratmışdılar... O zaman Bakıda bu tədbirin keçirilməsi az sonra Orta Asiyadakı sovet respublikalarında da Novruz bayramının keçirilməsinə səbəb oldu. Həmin tədbirlə bağlı geyimlərin eskizləri də maraq doğurur. Kosaanın papağı ilə bağlı eskiz forması da diqqəti çəkir. Sovet dövründə bizimkiler Novruzunu yaşatmaq üçün ona Bahar və Yaz bayramı kimi adlar uydurmağa məcbur olublar. Bu, sadəcə olaraq, ilin təzələnməsidir, milli mədəniyyətimizdə Yeni il bayramıdır”.

İttifaq MİRZƏBƏYLİ,
“Xalq qəzeti”

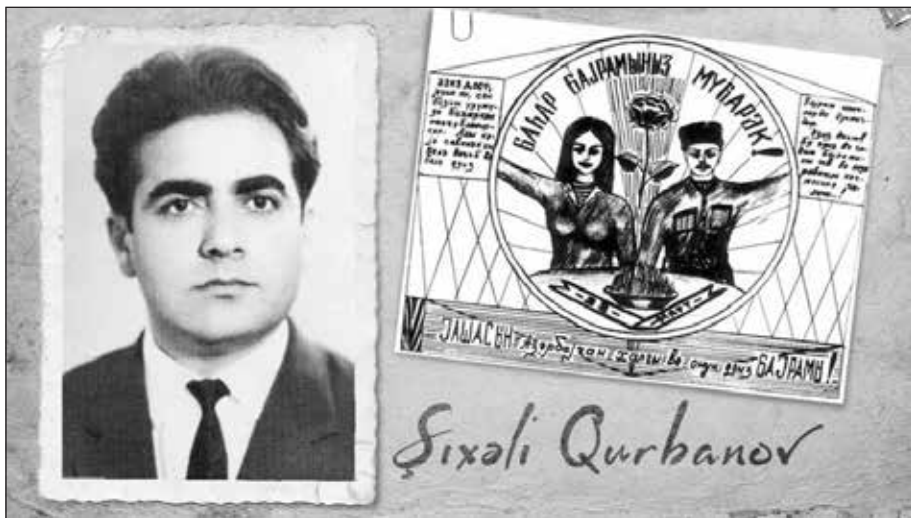
Yaddaşlarda yenidən göyərən Novruz...

Şamlar, bayram şamları, Bu bayram axşamları Məni də yandıradı Səni yandıran əllər!

Bu sətirləri Şixəli Qurbanov 1965-ci il mart ayının 21-də, yəni, Novruz bayramı günü qələmə alıb. Həmin anlarda, görəsən, hansı hissləri keçirib bu yurd-sevər şair, ədəbiyyatşünas və ictimai-siyasi xadim? Bunu bilmək indi bizim üçün heç də asan deyil. Amma o məlumdur ki, çox yox, cəmi 2 ildən sonra məhz Şixəli Qurbanovun əsl fədakarlığı, vətəndaşlıq qeyrəti sayəsində Azərbaycan xalqı qədim sevimli, qadağan edilşə də, unudulmayan Novruzunu sovet dövründə ilk dəfə rəsmi qaydada, elliklə bayram etdi.

1967-ci ilin yazqabağı günlərində bu bayrama Bakının elm-mədəniyyət, incəsənət ocaqlarının işçiləri, ali təhsil müəssisələrinin bədii özfəaliyyət kollektivləri rəngarəng tədbirlərlə qabaqcadan ciddi hazırlaşmışdılar. Əsas şənliklər martın 21-də axşam saatlarında paytaxtın “Qız qalası” ətrafında oldu. Öncədən elan edildiyindən həmin əraziyə, yaxın ətrafdakı küçə və prospektlərə hər cür nəqliyyat vasitələrinin girişi dayandırılmışdı. Buna baxmayaraq, axşama yaxın oralarda adam əlindən dəbərmək mümkün deyildi. “Qız qalası” qarşısındakı meydan və döngələrə də, dənizkənarı

parkda yüz minlərlə insan cəmlənmişdi. Bu əzəmətdənmi, ya nədənsə dəlisov Xəzər kirimişdi, ahəstə-ahəstə yırğalanırdı. Toplaşmış insan dənizi isə sevincdən, fərəhdən coşur, getdikcə gurlaşır, dalğalanırdı. Hamı deyib-gülür, şənlenirdi.

Saat 20 radələrində zıqırovlu, qotazlı köhlənlər qoşulmuş, al-əlvan qumaşa, atlasa, zər-baftaya tutulmuş faytonda “Bahar qız” gəldi. Bayaz geyimli, ağı kəpənək timsallı “Bahar qız”ı Azərbaycan Dövlət Akademik Dram Tetrinin gənc aktrisası Səfure İbrahimova cəmləndirirdi. Onun gəlişiyə eyni vaxtda nəhəng tonqallar çatıldı, qalanın zirvəsində gur məşəllər şölələndirildi. İzdihamlı bayram – kütləvi rəqslər, çal-çağır, Novruz oyun və mərasimləri başladı. Adamlar sıralanıb əl-ələ tutdular, yallı getdilər. Əsrlər, qərinələr yola salmış, qox mərasimlərin şahidi olmuş Qız qalası belə əzəmət, təntənə, kütləvi bayram görməmişdi.

Adamlar sevincdən, fərəhdən kövrəlib qəhərlənirdi. Çünki uzun illər yasaq edilən Novruz bayramı həmin gün azadlığa çıxıb qol-qanad açmış, asudəliyə qovuşmuşdu. Bu “Bahar bayramı” özüylə yanaşı, tərəvət, yeniləşmə havası da yaratdı. Ürəklərdə qövr eləyən xalqımızın azadlıq, müstəqillik eşqi də novruzgüllü qar altından necə boy atıb çıxırsa, o sayaq zühur etdi, aşkar intişar tapdı.

Məlumatlı şəxslərin danışdığından belli olur ki, Şixəli Qurbanov Novruz bayramını buz kimi soyuq örtük altından çıxartmaq naminə yuxarı dairələrdə uzun müddət mübarizə aparmışdır. Oradakıları inandırma bilmişdi ki, bu bayramın

dinlə, xurafatla heç bir bağlılığı yoxdur. Hətta ələcsizliqından ona “Bahar bayramı” adı verilməsinə də razı olmuşdu. Bu səbəbdən 1967-ci ildə şənliklər, gəzintilər, çal-çağırlar “Bahar bayramı” adı ilə keçirilsə də, bütöbün Novruzun özü idi. Xalq, el-bəlar, şəhər-kəndlər onu elə əsl Novruz bayramı kimi xüsusi təntənə və qədim mərasimlərlə keçirdi. Məhz Şixəli Qurbanovun görə görünməyən məşəqqətləri, çarpışmaları, səyi, cəsareti və təşkilatçılığı sayəsində xalqın bu çoxəsrlik sevimli bayramı əsərətdən qurtuldu, “həbs”dən azad oldu, Güneşə doğru boylanmağa, yenidən çiçəklənməyə başladı.

Şixəli Qurbanovun qəfil ölümündən sonra onun başladığı işi Azərbaycan KP Bakı Şəhər Komitəsinin katibi Vəli Məmmədov davam etdirmək istədi. Lakin əvvəlki ehtişamla mümkün olmadı. Çünki Novruz bayramının qarşısına yenidən “kötük atıldı”. Hətta Vəli Məmmədovu incitmək arzusunə da düşdülər. Onun “qanının arasına” “Pravda” qəzeti girdi. SSRİ-nin bir nömrəli qəzeti özünün foto müxbirinin 1967-ci ildə Bakıda keçirilmiş tarixi Novruz bayramı günlərində lentə aldığı 2-3 foto şəkli 1968-ci ilin mart ayının ortalarında “Bakı Novruz bayramı keçirir” qeydləriylə dərc etmişdi. Buna görə Vəli Məmmədovun əleyhdarları ondan əl çəkildilər. Başqa cür mümkün deyildi – Moskvada bəyənilsə, Bakıda ona irad tutmaq olmazdı!

Rafiq HƏSƏNOV,
“Xalq qəzeti”nin veteranı

Nəriman Həsənzadə, Xalq şairi: Bahar gözəllik və məhəbbət bayramıdır

Novruz bayramı xalqımızın ən ülvü, müqəddəs bayramlarından biridir. İlin yaz fəslinə təsadüf edən bu əziz bayramda təbiət gözəlrimiz önündə oyanır, nazlı bir gözəl kimi cıləvənir. Hara baxırsan, gül-güllü, büləbül-büləbüllü səsləyir.

Baharda ağaclar gül-çiçək açır, güllərin ətri, rayihəsi ətrafa saçılır. Ən başlıcası, insanların üzləri güllür, qəlbələri sevinir. Bu bayram biz şairlərin də ən çox sevdiyimiz bir bayramdır. Fikrimcə, bu gün elə bir şair, elə söz adamı tapılmaz ki, Novruzun şərəfinə söz qoşmasın.

Azərbaycanın hər bir guşəsində bu bayramı böyük həvəslə qeyd edirlər. Xalqımıza sevinc, bayram çox yaraşır. 2020-ci ilin payızında Azərbaycanın igid əsgər və zabitləri Ali Baş Komandan İlham Əliyevin liderliylə doğma torpaqlarımızı yağı düşməndən azad ediblər. Artıq üçüncü Novruzdur ki, biz onu qalib xalq kimi qarşılayırıq.

Arzum budur ki, xalqımız hər zaman xoşbəxt, insanlarımız ruzili, dövlətimiz güclü olsun! Eşq olsun Azərbaycana!

Kəlağayı əlvan, qıyqacı...

Köhnə Əhmədliyədəki “Kəlağayı muzeyi”nə getmək istədiyimi eşidən həmkarım İlqar Həsənov mənə bir əhvalat danışdı və reportajma əlavə edə biləcəyimi söylədi.

İlqar müəllim dedi ki, 44 günlük Vətən müharibəsində könüllü olaraq cəbhəyə – hərbiçilərimizə köməyə getmiş zaqatalalı tibb bacısı Fatimə Şixəmirova neçə-neçə əsgərin yarasını sarıyıb, təxliyəsinə kömək edib. Əsgərlərimizlə Xocavənd rayonunun Böyük Tağlar kəndinə girəndə bir erməni həyətində palçıqə bulaşmış tünd mavi kəlağayı götürüb. Eynilə nənəsinin anasına bağışladığı kəlağayıya oxşayan örpəyi “qanımət” götürüb. Nəfər ermənilərin 30 il əvvəl qamarlayıb sahib çıxmaq istədikləri həmin kəlağayını indi Fatimə xanım davanın əziz yadigarı kimi saxlayır, başına örtməkdən qürur duyur.

Xanımlarımız milli varlıq nişanəsi olan hər şeyə, bax, belə dəyər verir. Gözəllik, ismət, həya simvolu sayılan kəlağayı da bu qəbildəndir. Hətta göydən od yağın müharibə meydanında da hərbi libaslı qızlar ona biganə qala bilmirlər.

Bəzi regionlarımızda bu baş örtüyü “çarqat” adlanır. Təbriz, Ərdəbil, Gəncə, Şamaxı, Şəki, Naxçıvan şəhərlərində, İsmayılının qədim Basqal kəndində hələ yüz illərdən üzübəri bu tip gözəl ipək örpəklər hazırlanıb. 2014-cü il noyabrın 26-da Heydər Əliyev Fondunun rəhbəri Mehriban Əliyevanın xidmətləri sayəsində Azərbaycan kəlağayısı UNESCO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrs üzrə Reprezentativ Siyahısına daxil edilib. Beləcə, göz-könül oxşayan bu baş örtüyü xalqımıza məxsus milli-mənəvi dəyər kimi beynəlxalq səviyyədə təsdiqlənib. Sonra Mehriban xanımın dəstəyi ilə Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi tərəfindən məxsusi “Kəlağayı faylı” hazırlanıb. Onu da deyək ki, 26 noyabr Azərbaycan Kəlağayısı Günü kimi qeyd edilir.

...“Kəlağayı muzeyi”ndəyəm. Əslində, bura onun yaradılmasının təşəbbüskarı, “Mirvarid Dilbazi Poeziya Məclisi”nin sədri, saz-söz sənətinə bağlı şair Güllü Eldar Tomarlının evidir. Muzeyin ekspozisiyası 40 kvadratmetrik zal-otağı bəzəyir. Ekspozisiyada çox qədim kəlağayılar, 200-ə qədər əntiq əşya yer alıb. Bir qisim qədim kəlağayı isə yer olmadığı üçün müvəqqəti olaraq ATV kanalında saxlanılır və bayram verilişlərində studiyaların bəzəyinə çevrilir.

Cilvəli, işvəli kəlağayılardan göz çəkmək olmur. Naxışları – baxışları adamı sehirləyir. Sanki, dil açıb danışır, min mənə daşıyır bu əlvan, zərif naxışlar. Şərq motivləri əsasında basma üsulu ilə bəzənib haşiyələnən, gözəlliyi aşkıyan edən ipək kəlağayıların dünyaca şöhrətli olması fərəh doğurur.

Güllü xanım və anası Güllüstan nənə kəlağayıların özəlliklərindən maraqlı söhbətlər edirlər. Sən demə, kəlağayını armud, qoz, cır alma ağacından hazırlanmış, üzəri böyük ustalıqla oyulmuş nəbəti və həndəsi təsvirlərdən ibarət qəliblərlə naxışlayırlar. “Günəş”, “Səmayi-şəms”, “Haşiyyə”, “Şax”, “Buta”, “Mədhil”, “Xarıbüllül”, “Heyratı”, “Xətayi”, “Kəpənək”, “Çobanyastığı”, “Çiyələk” və “Aypara” naxışlar daha məşhurdur.

“Şah buta”, “Saya buta”, “Xırda buta” çeşnili, “Heyratı”, “Soğanı”, “İstiotu”, “Al-buxarı”, “Abi”, “Yeləni” adlı bu möcüzəli örtüklər sənət nümunələri kimi sərgiləndə, yarmarkalarda həmişə göz oxşayıb. Ölkəmizə gələn əcnəbiləri “Bəstə-nigar”, “Gəlinlik”, “Qızıllı”, “Mixəyi”, “Noxudu”, “Yaşıl-qara”, “Zeytun”, “Bənövşəyi”, “Ağ-zəmin-zanbağı”, “Ağzəmin-qızıllı” kəlağayılar daha çox heyratə salır.

Güllü Eldar Tomarlı ayrı-ayrı soydaşlarımızın da muzeyə təmənnasız kəlağayı bağışladığını razılıqla bildirir. Ardınca klassiklərimizin portretləri ilə bəzədilmiş nümunələri göstərib deyir ki, yeddi arxa döənəndən üzü bəri kəlağayı sənətini yaşadan Mürşüd Talıbovun əli işlədir.

Ötən il “Mirvarid Dilbazi Poeziya Məclisi” İctimai Birliyi “Azərbaycan kəlağayısı – min illərin yadigarı” adlı kitab nəşr etdirib və eyni zamanda, Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyinin vəsəti ilə həmin adda sənədli film ekranlaşdırılıb. Bakıdakı “Pasaj-1901” sərgi salonunda iki gün, Gədəbəyde Milli Yaylaq Festivalında isə üç gün ərzində muzeyin qədimi kəlağayıları səyriçiləri heyran qoyub. Ötən il Azərbaycan Kəlağayısı Günü ərəfəsində isə bu qeyri-adi muzeyin açılış mərasimi keçirilib. Tədbirdə Özbəkistandan gəlmiş 15 nəfər tanınmış elm adamı da həvəslə iştirak edib. Qonaqlar muzeyə özbək milli qadın baş örtüyünü və üstü xüsusi bəzəklə işlənmiş cilalı qab bağışlayıblar. Güllü xanım isə onların hərəsinə bir gözəl kəlağayı ərməğan edib.

Müsaibəhim kəlağayıya el-o-ba rəğbətinə həm də onun çətin zəhmətlə ərşəyə gəlməsi ilə əlaqələndirir: “Dədə-baba ustadlarını dediyinə görə, kəlağayını ərşəyə gətirmək, evə təzə gələn gəlinin nazını çəkməkdən ağırdır”.

Muzeydə bir saz da var. Sanki, kəlağayıların gözəlliyindən hayıl-mayıl olubmuş kimi, boynunu burub baxır. Xalq sənətimizin təəssübkeşi Güllü xanım sazi yaxşı çala bilmədiyini desə də, mənim təkidimlə möcüzəli musiqi alətinə götürüb sinəsinə sıxır. Aşıq Ələsgərdən oxuyur: “Kəlağayı əlvan, qıyqacı – üstündən basa telləri”. Onun özünün də bu mövzuda şeirləri var, amma dilin gətirmir, “Dədə Ələsgərin ruhundan ayıb olar” deyir...

Azərbaycanda kəlağayıya rəğbət nə qədər fərəhlirsə, muzeyin Köhnə Əhmədliyədə çalın-carpaz yolları olan bir həyət evində məskunlaşması bir o qədər təəssüf doğurur. Əlbəttə, belə bir muzeyə paytaxtın mərkəzində, lap əla Azərbaycan Tarixi, Milli Xalça və ya İncəsənət muzeylərinin birində yer ayrılsa, mədəni irsin təbliği baxımından daha məqsəduyğun olar. Bir də ki, nəyə görə Bakıda, Naxçıvanda və yaxud əla Basqal qəsəbəsində “Kəlağayı festivalı” keçirilməsin, kəlağayı satılan xüsusi mağazalar açılmasın? Düşünməyə dəyər.

Əli NƏCƏFXANLI,
“Xalq qəzeti”

Məhəmmədhusəyn ŞƏHRİYAR

Heydərbabaya salam

(Novruz lövhələri)

Heydərbaba, ildırımlar şaxanda,
Sellər, sular şaqıldayıb axanda,
Qızlar ona saf bağlayıb baxanda,
Salam olsun şövkətüzə, elüzə,
Mənim də bir adım gəlsin dilüzə.

Heydərbaba, kəhləklərin uçanda,
Kol dibindən dovşan qalsıb qaçanda,
Baxçaların çiçəklənib açanda,
Bizdən də bir mümkün olsa yad elə,
Açılmayan ürəkləri şad elə.

Bayram yeli çardaxları yıxanda,
Novruzgülü, qar çiçəyi çıxanda,
Ağ buludlar köynəklərin sıxanda,
Bizdən də bir yad eləyən sağ olsun,
Dərdlərimiz qoy dikəlsin, dağ olsun.

Bayram idi gecəquşu oxurdu,
Adaxlı qız, bəy corabın toxurdu,
Hər kəs şalın bir bacadan soxurdu,
Ay na gözəl qaydadı şal sallamaq,
Bəy şalına bayramlığın bağlamaq.

Şal istədim mən də, evdə ağladım,
Bir şal alıb tez belimə bağladım,
Qulamgilə qaçdım, şalı salladım,
Fatma xala mənə corab bağladı,
Xan nənəmi yada salıb ağladı.

Bayram olub, qızıl palçıq əzərlər,
Naxış vurub otaqları bəzərlər,
Taxçalarda düzmələri düzərlər,
Qız-gəlinin fındıqçası, hənəsi,
Həvəslənər anası, qaynanası.

Bakıcının sözü, sovu, kağızı,
İnəklərin bulamastı, ağzı,
Çərşənbənin girdəkəni, mövizi,
Qızlar deyər: "Atıl-matıl, çərşənbə,
Ayna təkin bəxtim açıl, çərşənbə".

Yumurtanı göycək, güllü boyadıq,
Çaqqırdırıb sinənləri soyadıq,
Oynamaqdan bircə məgər doyardıq?
Əli mənə yaşıl aşiq verərdi,
İrəzə mənə novruzgülü dərdədi.

Heydərbaba, Nənəqızın gözləri,
Rəxşəndənin şirin-şirin sözləri,
Türkü dedim, oxusunlar özləri,
Bilsinlər ki, adam gedər, ad qalar,
Yaxşı-pisdən ağırda bir dad qalar.

Heydərbaba, dünya yalan dünyadı,
Süleymandan, Nuhdan qalan dünyadı,
Oğul doğan, dərdə salan dünyadı,
Hər kimsəyə hər na verib alıbdı,
Əflatundan bir quru ad qalıbdı.

Xalqımızın bütövlüyünü
qoruyan və yaşadan bayram

Sorağı minilliklərdən gələn Novruz təöreni Azərbaycan xalqının ən əziz milli bayramı olduğuna görə varlığınıza qənim kəsilən hakim dairələr zaman-zaman onu həyatımızdan çıxarmağa, unutdurmağa çalışıblar. Bu bayram Vətənimizin hər iki tayında eyni duyğu-düşüncələrlə qeyd edildiyinə görə xalqımızın bütövlüyünü, milli varlığına bağlılığını təcəssim etdirmiş, buna görə də düşmənlər dairələrin ciddi təhdidinə səbəb olmuşdur.

Sovet dövründə kommunist hakimiyyəti yurdumuzun quzeyində bu bayramı qadağan etmiş, onun gizlin keçirilməsini bacardığı qədər əngəlləmişdi. Azərbaycan müstəqillik qazanandan sonra Novruz milli bayram kimi dövlət səviyyəsində qeyd edilir. Bu, xalqımızın tarixi nailiyyətləri sırasında öyüncü bir hadisədir.

İranda isə İslam Respublikası qurulandan sonra molla rejimi islamaqədərki digər ayın və mərasimlərin kimi Novruz

UNESCO-nun bəşəri irs siyahısında yer alması üçün əsas olmuşdur. Lakin molla rejimi Novruz bayramına, çərşənbələrə qadağa qoyur, farsların adət-ənənələrinin geniş yayılmasına şərait yaradır. Hakimi fars ideoloqları çalışırlar ki, qondarma mədəniyyət yaratsın, onun vasitəsilə digər xalqları eridib yox etsin.

Niyə Novruz bayramı fars mənşə-

və torpaq. Qışın sonunda təbiətin tədricən qış yuxusundan oyanması bu dörd ünsürlə bağlıdır. Su çərşənbəsi, od çərşənbəsi, yel çərşənbəsi və torpaq çərşənbəsi də bu oyanışı göstərir. Çərşənbə günü türklərdə uğurlu sayılır. Novruz çərşənbələrinin hər birində icra olunan ayrı-ayrı mərasimlər yüz illərlə yaranıb, bu günə çatmışdır. Farsların həyatında isə bu çərşənbələrdəki iqlimə və onunla bağlı mərasimlərə rast gəlmək mümkün deyil.

Beləliklə, Novruz bayramının yaranması, təkamülü və yayılması, əski türk xalqlarına məxsus tarixdir. Türk ellərində iki böyük bayram – Novruz yazda, Şualan isə payızda, məhsul yığıldandan sonra qeyd olunurdu. Bu bayramlar qonşu xalqlar arasında da geniş yayılmışdı. Farslar da həm Novruz, həm də bizim Şualan bayramını türklərdən götürüb mənimsəməyə başlamışlar. Halbuki, həm Novruz, həm də Şualan bayramı, əslində, yaranışından biz azərbaycanlılara aiddir. Azərbaycan xalqının fars şovinizmindən istəyi ondan ibarətdir ki, bu mədəniyyət oğurluğundan əl çəksin. Azərbaycanlıların adət-ənənələrinə, dilinə, torpağına, mədəniyyətinə təcavüzə və müsadirəsinə son qoysun.

Min illərdir ki, xalqımız 4 çərşənbəni qeyd edir, sonra Novruz bayramının ölkəyə gəlməsini şənliliklə qarşılayır. İnsanlar təzə paltarlar geyirlər. Rəqslər, musiqilər, şənliklər bayramı tərəvətləndirir. Bu bayramda küsülülər barışıq. Təbiət kimi cəmiyyətdə də soyuqluq istiliyə çevrilir. Doğmalar görüşə can atırlar, bir-birinə hədiyyə verirlər. Novruz ümumxalq şənlik təöreni kimi xalqımızı yaşamağa, çalışmağa ruhlandırır. Bütün bunlar xalqı bir daha yaxınlaşdırıb bütövləşdirir.

Otay-butayın kökü minilliklərdən gələn, daim yaşadılan, ortağ təntənə ilə qeyd edilən Novruz bayramı ilə yenidən qol-boyunuq. Bu əziz bayram münasibətilə Azərbaycanın quzeyində, güneyində yaşayan, sorağı dünyanın hər yerindən gələn xalqımızı ürəkdən təbrik edirik, onlara cənsağlığı, uzun ömür, sülh, əmin-amanlıq, bərəkət arzulayırıq.

Abdulla Əmir Həşimi CAVANŞİR, Güney feali

İsveç

Ev təmizləmək

Güneydə "ev təmizləmək" sözü daha çox Novruzun gəlməsi münasibətilə yumaq, təmizləmək, yeni əşya almaq, xalça və paltarları təmir etmək mənasında işlədilir.

Ev təmizləmək bayramdan bir ay əvvəl başlayır və Novruz qarşılamaq ayınlarından hesab olunur. Evtəmizləmədə bütün əşyalar təmizlənilir, təmir olunur və yenidən öz yerinə qoyulur.

Səməni cücərtmək

Səməni cücərtmək qədim zamanlardan ailələrdə adətdir. Qədimdən el-obalarda Novruzdan 25 gün əvvəl şəhər meydanında çiçək palçıqdan 12 sütun düzəldilir və hər bir sütunda buğda, arpa, düyü, lobya, noxud, kuncüt və mərci əkirdilər.

Bayramda cücərtmələri qoparıb hər yana səpirdilər. İndinin özündə də bütün

Bir çox bayram görüşlərində isə bütün ailə üzvləri iştirak edirlər. Novruzdakı bayram görüşləri 2 həftə davam edir. Bundan əlavə, güneylilər Novruz tətilində tarixi şəhərlərə, turist və istirahət mərkəzlərinə, səfəli yerlərə, şəxsi villalara, Xəzər sahilində şəhərlərə, həmçinin qonşu ölkələrə və dünyanın müxtəlif məntəqələrinə səfər etməyi xoşlayırlar.

Mərhumlara ehtiram

Novruz bayramlaşmalarında bir adət də var: vəfat etmiş insanların evinə gedirlər. Yaslı ailələr, adətən, məsciddə keçirilən üç, yeddi, qırx mərasimindən əlavə, Novruzun il günündə əzizlərinin ölümündən 11 ay belə keçməsinə baxmayaraq evdə oturlar.

Bu gün qohum ailələr qara matəm paltarını aynələrindən soyunurlar. Görüşənlər məclis sahibinə başsağlığı vermir, əksinə onlara şadlıq arzu edirlər.

Güneydə Novruz
adətləri və inancları

aillələr Novruzdan bir həftə - on gün öncə boşqab və kuzələrdə buğda, mərci, lobya və sair əkilir və il təhvil olan zaman onları süfrəyə qoyurlar. Bu yaşılıqları çölə əkin-biçinə gedəndə özləri ilə aparıb axar suya atırlar.

Axır çərşənbə

Axır çərşənbədə müxtəlif quru meyvələrdən, o cümlədən badam, xurma, iydə, əncir, kişmiş və şirniyyatlardan ibarət "Acıl" hazırlanır.

Rəngarəng şamlar yandırmaqla bütün ailə bir yere toplaşır, quru meyvə və şirnilərdən yeyə-yeyə baba-nənələrin nəğillərinə qulaq asırlar. Şam yandırılması işıqlıq və aydınlıq rəmzi sayılır. Şamlar bütün otaqlarda, həтта mətbəx və hamamda belə yandırılır. Yeni evin hər bir guşəsinə işıq saçmalıdır.

Yeddi süfrə

Yeddi süfrəni tənzim etmək qədim inanclardan biridir. Bayram gecəsi bütün ailə üzvləri süfrə ətrafında toplaşırlar.

Süfrədə 7 cücməsiş ərzaq növü olur ki, bunlar bitki və əkinçilik məhsullarının bolluğuna nişanədir. Alma, səməni, iydə, sumaq, sarımsaq, sirkə, səməni və eləcə də Quranı-Kərim, güzgü, şam, süd, narıncı yumurta, qırmızı balıq, çörək, gül, gülbül və sikkə "Yeddi süfrə"nin nemətləridir. Bu süfrələr bir çox ailələrdə sonrakı günlərdə də qalır.

Novruz yeməkləri

Yeməklər xüsusi məhsul və iqlim şəraitini nəzərə almaqla hər yerin ən yaxşı və az tapılan məhsullarından hazırlanır.

Bayramda varlılar da, kasıblar da zəngin süfrə açırırlar. Balıqlı səbziplov və ərşətplov kimi yeməklərə Novruzda üstünlük verilir. Plov Güneyn mətbəx mədəniyyətində üstün yemək sayılır.

Novruz bayramlaşması

Novruz ayınlarından biri də bayram görüşləridir. Novruz günü öncə nəsilədi yaşlıların, sonra isə ictimai və elmi şəxslərin görüşünə getmək adətdir.

Xatəminin türklüyü
islamlaşdırmaq xülyası

İrana hər yaz gələndə, Güneyn el-obalarına Novruz bayramı qədəm qoyanda mollalar ciddi əndişələnirlər. Onlar sıraya düzülərək bu bayramın "islamlaşdırılması" yarışına başlayırlar.

Budəfəki novruzqabağı məsləhət-məşvərdədə İran Ekspertlər Məclisinin üzvü, Tehranın cümə imamı və Əli Xameneinin yaxınlarından olan Əhməd Xatəmi ölkədə Novruz bayramının keçirilməsi ilə bağlı ikibaşlı təklif verib. O, bayramın "islamlaşdırılması" xülyasını bu sözlərlə ifadə edib: "Biz bayramın keçirilməsinə qarşı deyilik, sadəcə, ənənəvi Novruz bayramı yerinə islami Novruz bayramının keçirilməsinin tərəfdarıyıq".

Ümumiyyətlə, Əli Xamenei bundan əvvəl də bir neçə dəfə oxşar təkliflər səsləndirib. O, ənənəvi tədbirlər əvəzinə,

Novruz hədiyyəsi

Novruz münasibətilə hədiyyə və bayramlıq vermək qədim adətlərdəndir. Tarix kitabları islamdan əvvəl və sonrakı dövrlərdə rəiyyətin şahlara və hakimlərə, hakimlərin vəzirlərə, mirzələrə, xidmətçi və şairlərə, ailə başçısına kiçiklərə, xüsusilə də uşaqlara hədiyyələrindən xəbər verirlər.

Bayram günü ailədə cavanlara və uşaqlara hədiyyə, imkansızlara, iş yerində olan xidmətçilərə, süpürgəçilərə və poçtalyonlara pay vermək bir növ onların zəhmətlərinin əvəzi və xidmət gözləmək pozulmaz adətdir.

Təzə paltar geymə

Novruz adətlərindən olan təzə paltar geyinmək geniş yayılıb. Yeni il təhvil üçün təzə paltar almaq varlı və kasıb özünə məşğul edir.

Hələ keçmişdən kasıblara, işçilərə, xüsusilə də uşaqlara təzə paltar almaq vacib adət olub. Padşah və əmirlərin də Novruz bayramında öz xidmətçilərinə təzə paltar geyindirməsi və xələt verməsi də adətlərdən sayılıb. Bu barədə şair və tarixçilər öz əsərlərində çox yazıblar.

İl təhvil

Novruz bayramında il təhvil olan zaman hamı süfrə başında oturaraq bu duanı oxuyur:

"Ey qəlbərin dəyişməsinə və gözələrin hərəkətinə idarə edən Allah! Ey gecəni gündüzlə ard-arda əvəzləyən Allah! Ey vaxtları və əhvalı dəyişdirən Allah! Bizim halımızı yaxşılığa doğru dəyiş!".

Novruzun son günü

Novruzun 13-cü günü təbiətdə qeyd edilir.

Novruz şənliklərinin sonuncusu sayılan bu gündə bütün insanlar ailələri ilə təbiətin qoynuna, dağ ətəklərinə və çöllərə gedərək, o günü şəhərdən gün batanaqədər orada keçirirlər.

Hazırladı: T.RÜSTƏMLİ, "Xalq qəzeti"

bayramına da xor baxmış, qadağalar qoymuşdur. Lakin quzeydə olduğu kimi, güneydə də xalqımız öz sevimli bayramını qoruyub yaşadır. Güneylilər Novruz bayramını və çərşənbələri qeyd etməyi mübarizə bayrağına çevirmişlər.

Molla rejimi Pəhləvi şahlığının siyasətinin davamçısı olaraq, Novruz bayramının qeyd olunmasının qarşısını ala bilməmişdir. Bu halda fars rejimi Novruz bayramını mənimsəmək yolu ilə özünü küləşdirməyə çalışmışdır. Guya, bu bayram binadan farslarındır və indi də onlara məxsusdur. Bu saxtakarlıqdan istifadə edib, Azərbaycan türklərinin öz adət-ənənəsindən qoparmağa səy göstərmişlər. Həqiqətdə isə Novruz bayramı Azərbaycan xalqının mədəniyyətinin bir parçası olaraq, min illərlə onun yaşadığı coğrafiyada yaranmış və inkişaf edib bu günə çatmışdır.

Novruz bayramını qadağalarla, mənimsəmələrlə əlimizdən almaq olmaz. Lakin onun bəşəri xüsusiyyətləri başqa xalqlar üçün də maraqlı ola bilər. Bu bayramın sivil, humanist dəyərləri onun

li ola bilməz? Bu bayram əski türklərin həyatında yaranıb-formalaşmış, sonrakı dövrlərdə farsların da arasında yayılıb. Novruz bayramı bir ay öncədən çərşənbələrdən başlanır. Bu isə qışı ağır keçən bir xalqın həyat fəlsəfəsinin ifadəsidir. Novruz, farsların iddia etdiyi kimi, yeni il, təqvim bayramı deyil, əslində, türklərin yaşadığı coğrafiyada qışın yazıya çevrilməsi prosesini əks etdirən təbiət bayramıdır.

Bundan əlavə, Novruz qoruyub yaşadan da farslar deyil, türklər olmuşlar. Şəhriyarın "Heydərbaba"ı məhz Pəhləvi rejiminin türkləri assimilyasiya siyasətinə qarşı milli mübarizə əhval-ruhiyyəsini əks etdirirdi. Poemada Novruz bayramının sevgi ilə tərənnüm edilməsi də Azərbaycanın adət-ənənələrinə şah rejiminin basqısına qarşı bədii etiraz idi. Ona görə də həmin dövrdə "Heydərbabəyaya salam" mənəzüməsi güney azərbaycanlılarının fars şovinizminə qarşı mübarizə dastanına çevrildi.

Türklərin inanclarına əsasən, yaranış 4 ünsürdən ibarətdir: su, od, hava

Məşhəd və Qum şəhərinə səfərlərin təşkilini məsləhət görüb. Təbrizdən aldığı məlumatla görə, Əhməd Xatəminin xülyasına cavab olaraq, güneylilər bu il Novruz bayramını əski qaydada və ikiqat artıq təntənə ilə qeyd etməyə hazırlaşıblar.

Rəhman GƏNCƏLİ

Milli oyunlar – Novruzun əsas atributları

Xalqımızın mədəni irsində ta qədimdən əhəmiyyətli yer tutan milli oyunlarımız Novruz şənliklərinə xüsusi rəng qatardı. Bu müqəddəs bayramın atributlarını bərpa etmək üçün milli oyunların dirçəldilməsi də xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

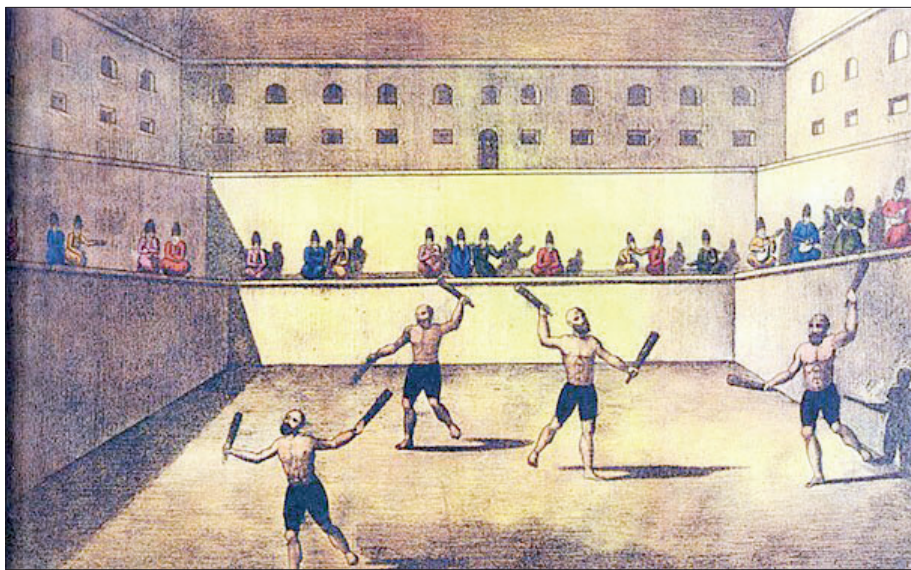

“Mil”, “Cıdır”, “Baharbənd”, “Qurşaqtutma”, “Qılıncoynatma”, “Papaq”, “Güc sınağı”, “Sürpapaq”, “Piyalə və ox”, “Çövkən” və s. oyunları yüz illər boyu insanlar yaşadıblar.

Bunların arasında elə oyunlar var ki, daha çox bahar fəslində keçirilmiş. Bunlardan biri “Baharbənd” oyunudur. Əsasən, Qarabağda meşə ilə əhatə olunmuş “bənd” adlı dağətəyi düzənlikdə keçirilmiş. Oyunçu atı yorğa və yaxud çaparaq sürür, atın çaparağında çuxasını, arxalığını, çarıqlarını, kəmər və xəncərini bir-bir çıxarıb yerə atır. Müəyyən məsafədən sonra atı cəld geri döndərərək yenə həmin gətirdiyi yolu qaydır. Atın cilovunu yığmadan növbə ilə atdığı əşyaları yerə qaldıraraq geyilən geyinir, bağlananı bağlayır. Bu əməliyyatı tez yerinə yetirən atlı qalib sayılır. Bəndlərdə at çapmaq çətin və təhlükəli olduğundan bu oyun mahir at sürənlərin meydana çıxmasına kömək edirmiş.

Novruz şənliklərini bəzəyən daha bir atüstü oyun “Çövkən” adlanır. İki dəstədə mübarizə aparan iştirakçılardan iki tərəfdə qoyulan dirəklərdən ibarət rəqib qapılarından topu keçirmək tələb olunur. Oyunda iştirak edən hər komandanın tərkibi 7 nəfərdən ibarətdir. Oyun iki hissədən ibarət olub, 30 dəqiqə davam edir. İştirakçılardan yaş həddinin tələb olunmaması “Çövkən”in özəlliklərindən biridir. Cəld, fiziki cəhətdən sağlam olan, eləcə də mahir at miniciləri onunla məşğul ola bilər. Oyun zamanı iştirakçılar papaq, gen şalvar, çuxa, yüngülboğazlı formalar geyinir, eyni uzunluqda olan çomaqdan istifadə edirlər.

“Cıdır oyunu”nda isə iştirakçıların papağı, xüsusi hazırlanmış dəyənəyi olmalıdır. Oyunu keçirmək üçün dəyənəyi dirək, ağac kütüyü, saplı balta və düz yer seçilir. Dəyənəyi ən geridə qalan oyunçu papağını dirəyin üstünə qoyur və ya balta sapından asır. Ən uzağa düşən dəyənəyin qaldığı yerdə bir cızıq çəkilir və həmin cızıqdan oyunçular dəyənəklərini papağa atırlar.

Əvvəlcə papaq sahibi dəyənəyi atır. Əgər oyunçu öz papağını vurarsa, papağını geriye götürür və oyun əvvəlki qayda ilə yenidən başlanır. Başqa oyunçular papağı vura bilməyəndə oyundan çıxırlar. Cıdırı ayaq üstə, yəni, dəyənəyi heç bir yere vurmada da oynayırlar. Belə halda hər dəfə yenidən cızıq çəkilir. Çünki dəyənəyi belə atanda çox uzağa gedir və papağı vurmaq çətinləşir. Cıdır oyunu nizə atmaq, ov vurmaq və vuruş məşqini xatırladır.

Novruz bayramında oynanılan “Mil” oyunu da çox maraqlıdır. Pəhləvanlar əllərinə mil alıb başlarının üstünə qaldırmışlar. Bu zaman çalınan dumbulun ritminə əsasən, milləri hərleyərmişlər. Mahir mil oynadanlar var imiş ki, milli ayağının altından da atıb-tutarmışlar. Pəhləvanlar oyunun sonunda qurşaq tutar, gülüşərmişlər.

Azərbaycanda ən geniş yayılmış meydan oyunlarından biri də “Zorxana” olub. Qədim dövrlərin qüdrəti onun pəhləvanlarının sayı və şöhrəti ilə ölçülürdü. Azərbaycan da çox qədimlərdən öz pəhləvanları ilə şöhrət qazanmışdı. Novruz şənliklərində “Zorxana” oyunlarına böyük maraq var imiş.

“Qurşaqtutma” yarışa da tamaşaçılar tərəfindən böyük maraqla qarşılanıb. Pəhləvanlar qoşa zurnanın zil

səsi, zərb alətlərinin gur sədası altında meydana girir, igidləri güləşə çağırırlar:

**Mənəm nərlərin nəri,
Ay oğlan.
Mənəm ərərin əri,
Ay oğlan.
Əl qolunu çatdadaram,
Ay oğlan.
Bağrını partladaram,
Ay oğlan.**

“Cəngi” sədaları altında yarış başlanmazdan qabaq pəhləvanlar ənənəvi salamlaşar, özlərini təqdim edərmişlər. Onlar bəldən aşağı müxtəlif fəndlər işlədib bir-birinin qurşağından yapışır, biri digərini yıxmağa çalışırmış.

“Qılıncoynatma” oyununda rəqibin əlindən qılınca düşənə qədər oyun davam edir. Bu oyun bəzən at üstündə də keçirilir. Bu oyundan qalib çıxana Novruz hədiyyəsi verilmiş.

“Sürpapaq” oyununda da mahir at miniciləri olan güclü, həm də cəld olanla iştirak edərmişlər. Oyunçular top-pa-

paq uğrunda mübarizə apararaq sonunda onu qapı dairəsindən keçirərmişlər. İştirakçıların atdan cəmi üç dəfə düşməsinə icazə verilməmiş.

“Piyalə və ox” da atüstü idman növləri arasında maraq kəsb edənlərdəndir. Xüsusi dirəyin üzərindəki piyaləni oxla vurmaq oyunun əsas tələbidir. Oyun iştirakçılardan böyük dəqiqliklə yanaşı, həm də cəldlik tələb edir. Belə ki, sürətlə hərəkət atlı piyaləni dəqiq nişan almaq üçün həm də sərrast olmalı idi.

Novruz şənliklərində açıq havada keçirilən tarixi çox qədim olan və məşhur oyunların hansına nəzər salsaq, görürük ki, meydanlarımız hünər meydanı olub, ən güclülərin müəyyən olunması üçün çox maraqlı oyunlar təşkil edilib, igidlik, cəsurluq təənnümü olunub. Novruzun əsas atributlarından olan, el şənliklərinin daha rəngarəng keçirilməsi üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən bu oyunlar, həm də milli-mənəvi dəyərlərimizin bir parçasıdır. Onların bərpa edilərək dirçəldilməsi, inkişaf etdirilərək kütləviləşdirilməsi yeni nəslin öz gələcəyini milli köklər üzərində qurmalara üçün daha möhkəm zəmin yaradacaq.

L. QURBANOVA

Elimizə Novruz gəlir...

Günəş ilq nəfəsini ana yurdumuzun torpağı üzərinə saçaraq onu qış yuxusundan oyadır. Kol dibindən boylanın bənövşələr, novruzgülləri, nərgizlər baharın müjdəçisi kimi könülləri oxşayır. Onların xoş rayihələri ətrafa yayılaraq könülmüzə zövq verir, qəlbimizi isidir.

Yazın gelişi ilə sanki insanlar da dəyişiblər, daha gülrüz, istiqanlı olublar. Şəhər sakinlərinin üzünə fərəh, təbəssüm qonub.

Yazın ilk qədəmləri xəbər verir ki, elimizə əziz bayramımız olan Novruz da gəlib. Bu səmimiyyət, xoş arzular bayramıdır.

Özündə milli adət-ənənələrimizi ehtiva edən Novruz mənim də çox

sevdidiyim bayramdır.

Düən bizim evdə də anam bənövşə bayram şirniyyatı bişirib, xonçaları bəzəyirdi. Yamyaşıl səmənilər də evimizi bəzəyirdi.

Anam mənə heç vaxt səməni cücərtməyə icazə verməyib. Deyir ki, səməni yetişdirməyin düşər-düşməzi var. Etiraf edirəm ki, hələ də bunun səbəbini öyrənməmişəm.

Səməni eyni zamanda bayramın ən ləziz təəmm-lərindən olan səməni halvasının hazırlanmasında

da istifadə olunur. Bu ləziz yeməkdən bayram sovgatı kimi qohum-əqrəbalara, qonum-qonşulara da pay verilir.

Bayramın şah yeməyi isə, şübhəsiz ki, üstü qaralı plovdur. Cənub bölgəsində bayram süfrəsi üçün ləvəngi plov hazırlanır ki, onun dadı bir başqadır.

Bayram gecəsi evində qazan asa bilməyən, ehtiyacı olanlara isə pay verilir. Axı bahar xoş istək, amal, paylaşımıdır.

Arzum odur ki, bu gözəl Azərbaycanımız, Vətənimiz hər zaman bahar tərəvəlli, bahar ovqatlı olsun, xalqımızın üzündən bahar gülüşü, bahar sevinci əskik olmasın.

**Leyla HADİ,
tələbə-jurnalist**

Səməd VURĞUN

**Bahar
(ixtisarla)**

*Bahar, istəklimsən başdan-binadan,
Ən gözəl qızın sən təbiətin.
Xoşbəxt yaranmışam xoşbəxt anadan,
Gözünün odusan şeirin, sənətin,
Ən gözəl qızın sən təbiətin.*

*Mənim də şair tək qanım qaynardır,
Yerdə arzularım gül açıq rəng-rəng.
Başında daima fikirlər vardır,
Başımın üstündə şimşək də çaxsın,
Daima döyünür sinəmdə ürək,
Yerdə arzularım gül açıq rəng-rəng.*

*Bahar, qoy suların guruhur axsın,
Sinəmin üstündən keçsin sellərin.
Başımın üstündə şimşək də çaxsın,
Qoy tufan qoparsın əsən yellərin.*

*Dən olub səpilək gəl səninlə mən,
Göylərə torpaqda sünbüllər kimi.
Ozqlar gülüb çəksin qoy atımdan,
Baharın zinatı al güllər kimi.*

*Qoşa çinar olub bitək yol üstə,
Göylərə boy ataq öz ölkəmizdə.
Yayın istisində Muğanda, Mildə,
Yolçular dincəlsin qoy kölgəmizdə.*

*Min il ömür sürək səninlə qoşa,
Bir canda döyünən iki ürək tək.
Min il nəfəs verək torpağa, daşa,
Nəsildən-nəsilə təzələşərk.*

P.S. Qeyd edək ki, dahi şairimiz Səməd Vurğunun özü də Novruz bayramı günlərində – martın 21-də anadan olub.

Fikrət QOCA

Bayram axşamlarında

*Yollar əlvan boyanar,
Evlərdə arzu yanar,
Gözlərə sevinc qonar,
Bayram axşamlarında...*

*Nəğmə olur dalğalar,
Qış dönüb olar bahar.
Göydən məhəbbət yağar
Bayram axşamlarında...*

*Hər tərəf işıq olur,
Başqa yaşillıq olur.
Göy yerə aşiq olur
Bayram axşamlarında....*

Əməyinə qiymət insana ruh və güc gətirir

Xəbər verildiyi kimi, “Respublika Xatirə Kitabı” redaksiyasının baş redaktoru Nəzakət Məmmədova ötən günlərdə dövlət başçısının sərəncamı ilə “Tərəqqi” medalı ilə təltif olunub. Həmkarımız yaradıcı əməyinə verilən yüksək qiymətlə bağlı bildirdi:

– “Respublika Xatirə Kitabı” redaksiyasına başçılıq etmək olduqca məsul və şəərəfli bir fəaliyyətdir. Torpaqlarımızın müdafiəsi uğrunda canından keçmiş Vətən övladlarının adlarının ölkəmizin şərəf tarixinə həkk edilməsi yeni nəsillərin vətənpərvərlik tərbiyəsi işində qiymətli bir mənbəyə çevrilir. Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Vətən müharibəsində qazanılan tarixi Zəfər Xatirə Kitabının yeni qızıl səhifələrini təşkil edir. Biz bu

işə yüksək peşəkarlıqla gerçəkləşdir-məyə çalışırıq.

Mənim dövlət təltifinə layiq görülməyim ölkə Prezidentinin redaksiya-mızın fəaliyyətinə verdiyi yüksək qiymətdir. Vətənə, xalqıma, dövlətimə sədaqətli xidmətimə görə “Tərəqqi” medalı ilə təltif edilməyimə görə möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevə dərin minnətdarlığımı bildirirəm. Dövlət başçısının bu qiyməti əlavə ruh və güc gəltirmək məni daha səmərəli çalış-mağa həvələndirir. Ordumuzun zabiti olan oğlum Ramil Səferlinin “Rəşadət” ordeni ilə təltif edilməsi isə məni iqlaq sevindirdi, bir ana kimi qürurlandırdı. Bir ailə ilə bağlı bu 2 təltif onu göstərir ki, ölkəmizdə Vətən naminə xidmət nəzərdən qaçmır, yüksək qiyməti alır.

Şəhid və itkin düşmüş vətəndaş-larımızın xatirəsinə əbədləşdirmək işini bundan sonra da layiqincə yerinə yetirəcəklərini söyləyən Nəzakət xanım açıqlamasını bu sözlərlə bitirdi: “Vətən müharibəsi şəhidlərinin xatirəsinə əbədləşdirmək üçün də redaksiyamız yorulmadan çalışır. Ulu öndərimiz Heydər Əliyevin təsis etdi-yi Respublika Xatirə Kitabı xalqımızın igid oğullarının adlarını və hünərini əbədləşdirməklə ictimai ünvanlarımızdan birinə çevirmişdir”.

**Hazırladı:
R.TAHİR, “Xalq qəzeti”**

Ombudsman Aparatının nümayəndələri “N” hərbi hissəsində olublar

Müdafiə Nazirliyi ilə Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkil (Ombudsman) Aparatı arasında imzalanan birgə tədbirlər planına əsasən, aparatın nümayəndələri “N” hərbi hissəsində olublar.

Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən bildirilib ki, nümayəndə heyəti şəxsi heyətin təminatı və məişət şəraiti ilə tanış olub, hərbi qulluqçularla görüşərək söhbət ediblər.

Görüşdə hərbi qulluqçuların hüquqlarının müdafiəsi, insan hüquqlarının qorunması vəziyyətinin öyrənilməsi və digər mövzularda fikir mübadiləsi aparılıb.

Aparatın nümayəndələri yaradılan şəraiti, şəxsi heyətlə vətənpərvərlik və təlim-tərbiyə sahəsində həyata keçirilən tədbirləri müsbət qiymətləndiriblər.

Sonda qonaqların iştirakı ilə hərbi hissənin ərazisində müxtəlif növ ağaclar əkilib, xatirə şəklində çəkdirilib.

**Qəzənfər QASIMOV,
“Xalq qəzeti”**

Hər bir xalqın öz milli bayramları, ənənəvi adət-ənənələri mövcuddur. Türk xalqlarının da ortaqları arasında biri, hər il gelişini səbirsizliklə, intizarla gözlədiyimiz, ruzi-bərəkət rəmzi olan Novruz bayramıdır. Çünki martın 21-i qışın sonu, yazın ilk günüdür. Bahar bayramı təbiətin oyanışından, yazın gelişindən xəbər verir.

Sovet dövründə bolşeviklər qədim zamanlardan bəri seve-sevə yaşatdığımız və hər il təntənə ilə qeyd etdiyimiz Novruz bayramına dini don geyindirib, rəsmi şəkildə keçirilməsinə qadağalar qoymuş-

Qızlar torbanı göydə tuturlar. **Pakizə** – Qoy, görüm içində nə var. Bunun ki, içi boşdur. Məsmə xala – Ay qızlar, onlar bayram payını almamış damdan düşməyəcəklər.

du. Buna baxmayaraq, hər bir obada, hər bir evdə bu bayram hər il çal-çağırla, müxtəlif şənliklərlə qeyd edilib. “Kos-kosa” oyunu minilliklərdən bəri yaşlıların da, uşaqların da dillər əzbəri olub:

Keçi – A kosa-kosa, gəlsənə, Gəlib salam versənə. Çömçəni doldursana, Kosanı yola salsana. **Keçəl** – A uyruğu, uyruğu, Saqqalı it quyuğu. Kosam bir oyun eylər, Quzunu qoyun oyun eylər...

Yaxşı yadımdadır. Keçən əsrin 60-cı illərinin ortalarında heç kəsin gözləmədiyi vaxt, Novruzla bağlı Bakıda bahar bayramının gelişini bildiren atributlarla rastlaşdıq. Çərşənbə axşamlarının birində iri və kiçik ərzaq mağazalarına, dükanlara daxil olarkən piştaxtaların üzərində belərinə qırmızı lent bağlanmış səmənilərin göz oxşadığını gördük. Məlum oldu ki, bu gözəl tədbiri ilk dəfə dövlət xadimi, alim, yazıçı Şıxəli Qurbanov təşkil etmişdir. Hətta, Novruz bayramı günü ilk Baharqız Qız qalasının yanında faytonda, camaatın arasında peyda oldu. Bu, Azərbaycanın Xalq artisti Səfərəli İbrahimova idi. Bundan sonra hər il Novruz bayramında müxtəlif aktrissələr əhali arasında Bahar qızı libasında görünürdülər.

Ədəbiyyatdan və təsviri sənətdən fərqli olaraq, kinematoqrafçılar bu el bayramına çox gec müraciət ediblər. Rejissor H. Seyidzadənin 1969-cu ildə quruluş verdiyi “Dəli Kür” filmində ilk dəfə bayram aşısı süfrəyə gəldi.

Xalqımıza xas olan bir sıra milli xüsusiyyətlər bu tarixi filmdə qəbəriç şəkildə təməşəçiyə çatdırılmışdır. Xüsusilə, Novruz bayramı məhz “Dəli Kür” filmində öz parlaq əksini tapmışdır. Filmə bahar bayramının necə keçirildiyi bir neçə epizodda təsvir olunmuşdur.

Birinci epizod

Kənd sakini Məmmədəli faytonda Qori Seminariyasının müəllimi Aleksey Çernyayevskini (Bakıda adına küçə də vardır) kəndə aparır. O, kəndə tez çatmaq üçün atları qovur. Bu vaxt onların arasında belə bir dialoqlar gedir:

Qonaq – Atlara yazığın gəlmir? Niyə qovursan?

Kəndli – Qonaq, bəlkə sən tələsmirsən. Ancaq mən özümü evə tez çatdırmalıyam. Bu gün bayram axşamıdır.

Qonaq – Hə, müsəlmanların təzə ili. **Kəndli** – Hə, hə, Novruz bayramıdır. Bu axşam gerek hamı uşaqlarını başına yığib şadıqlı eliyə.

Qonaq – Uşaqlar çoxdur? **Kəndli** – Kasıbın neyi də olmasa, uşaqdan bol olur. Bizim kəndə niyə gədirsən?

Qonaq – Bayrama... Bu dialoqda müəlliflər müxtəlif millətlərdən olan təməşəçilərə ölkəmizdə hər il keçirilən Novruz bayramı haqqında, adət-ənənəyə görə bayram axşamı ailə üzvlərinin mütləq evdə olmalarının vacibliyi barədə informasiya xarakterli məlumat verirlər. Digər tərəfdən, varlılar, kimi kasıblar da yazın gelişini səbirsizliklə gözləyir, hərə öz imkanı daxilində Bahar bayramını qeyd edir. Filmə buna işarə olunur.

İkinci epizod

Kənddə bayram əhval-ruhiyyəsi duyulur. Zurnaclar oynaq hava çalırlar. Kənd camaatı əllərində məşəllər bir-birini bayram münasibətilə təbrik edir. Fişənglər atılır, uşaqlar tonqalın üstündən tullanırlar.

Qızlar bir yerə toplaşib bayramı evdə qeyd edirlər. Oğlanlar evin bacasından onlara torba sallayırlar.

Bu epizoddakı dialoqlar da Novruz bayramı ilə bağlı bəzi məsələlərə aydınlıq getirir:

Şamxal – Görək bəxtimizə nə gələcək.

Qızlardan biri – Ey damdakılar, payını alın. Qızlar gülüşürlər. Oğlanlar bacadan torbanı çəkirlər. **Osman** – Nə yaman ağırdır. **Şamxal** – Bu nədir? **Osman** – Pişik. Uşaqlar gülüşürlər. Qızların yanına gəlirlər. **Məsmə xala** – Uşaqlar, süfrəni salın, xörəyi gətirəmə. Uşaqlar bardaş qurub süfrənin ətrafında əyləşirlər. **Məsmə xala** – Buyurun, balalarım,

Qonaq – Bayramın mübərək, oğlan. **Səttarxan** – Sağ ol, Rus. **Qonaq** – Döyüşdürək? **Səttarxan** – Döyüşdürək. Urus, bu toyuq bu yumurtanı doğub. Əgər udsan bu toyuğu və bu yumurtaları apararsan. Uduzsən, şapkanı alacağam ha. **Əhməd** – Onu neynirsən, başuva qoyacağımsan? **Səttarxan** – Eh, o başa qoymalı şapka deyil ki. Onun içinə qoz-fındıq yığmaq olar.

Qonaq – Özünü gözle. Hop, uduzdun. Deməli, deməli mənim şapkağın içinə qoz-fındıq yığa bilməyəcəksən... Əslində, Qori Seminariyasının müəllimi Aleksey Çernyayevski Azərbaycan kəndinə yumurta döyüşdürməyə gəlmişdi. Tarixdən bizə məlumdur ki, o, Azərbaycanda Qori Seminariyasında təhsil almaq üçün uşaq toplaqlaqla məşğul idi. Lakin Çernyayevski rus Əhmədlə birgə bu işi həyata keçirərkən olmanın maneələri ilə rastlaşır. Biz burada yaxın keçmişdə xalq içində məarifçiliyin necə çətinliklə yayılmasını və xurafata qarşı mübarizənin nə qədər ağır olmasını görürük.

Digər tərəfdən, xalqımız papağı namus və qeyrət simvolu kimi qəbul edib. Ona görə də uşaqlar Çernyayevskinin başındakı şapkanı papaq əvəzi qəbul etmirlər. Bu gün quzu derisindən tikilmiş belə papaqları başlarına qoyanların bəziləri danışqlarında və hərəkətlərində elə yanlışlıqlara yol verirlər ki, başlarındakı papağa hörmətsizlik etmiş olurlar. ... Lakin Qori Seminariyasını bitirib kəndə qayıdan, kənd uşaqlarının məariflənməsi kəşiyində duran gənc müəllimlərin də başında papaq yox, şapka görürük. Deməli, zaman keçdikcə, həyat inkişafa doğru gedir, xalqın milli-mədəni səviyyəsi illər ötdükcə, durmadan artır.

Filmə xalq mərasimi

“Yeddi oğul istərem” macəra filmi keçən əsrin 20-ci illərinin əvvəllərində Azərbaycan kəndinin ab-havasını, əhval-ruhiyyəsini göstərməklə yanaşı, bu-

Salatın bəy qızıdır. O, çox yaxşı başa düşür ki, atası onu savadlı olsa da, rus ləqəbi daşıyan, poçt işçisi Əhmədə əmə verməyəcək. Ona görə də Salatın rus Əhmədlə üz-üzə gəlmək istəmir, ancaq onu qələbə sevir. Bayram axşamı Əhməd üçün ayrı bir iş görə bilməsə də, bir

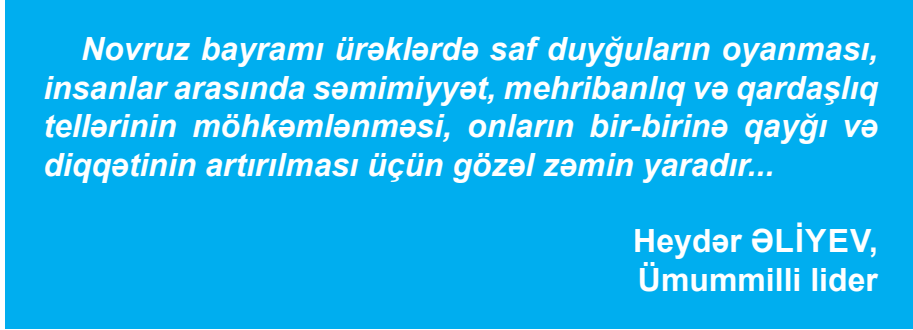
dəstə çiçəklə onun bayramını təbrik etməyi özünə borc bilir. Bu və ya digər epizodlarda müəlliflər o dövrdə qadınların hüquqsuzluğunu bir daha təməşəçilərin nəzərinə çatdırırlar.

Dördüncü epizod

Uşaqlar rus Əhmədin evinə gələndə Çernyayevskini görürlər. Onlar ev yiyəsinin və qonağın bayramlarını təbrik edib, heybələrini masanın üstünə boşaldırlar. Xalqımızın gözəl adətləri çoxdur. Bu adətlər babadan-oğula, oğuldan nəvə və nəticəyə, beləliklə, nəsilən-nəslə keçərək, bu gün də davam edir. Rus Əhməd tək yaşayır. Onun bayram süfrəsi açmağa imkanı yoxdur. Digər tərəfdən də uşaqlar xəbər tuturlar ki, ev yiyəsi tək deyil. Artıq onların tanış olduqları Çernyayevski də rus Əhmədin qonağıdır. Bax, ona görə də filmin müəllifləri azərbaycanlıların qonaqpərvərliyini təməşəçilərin diqqətinə çatdırmaq üçün bu səhnədən istifadə edirlər.

Bəşinci epizod

Qonaq – İli nə üstə təhvil oldu? **Məmmədəli** – Eh, ilan üstə. Uşaqlar yumurta döyüşdürürlər.

Novruz bayramı ürəklərdə saf duyğuların oyanması, insanlar arasında səmimiyyət, mehribanlıq və qardaşlıq tellərinin möhkəmlənməsi, onların bir-birinə qayğı və diqqətinin artırılması üçün gözəl zəmin yaradır...

Heydər ƏLİYEV,
Ümummilli lider

Müəlliflər bu filmə Bahar bayramı epizodunu salmaqla bir daha qeyd edirlər ki, Novruz adamların bəxtini, iqləbəlını aydınlaşdırən, ümid verən bir bayram kimi məişətimizə, həyatımıza daxil olmuşdur. İnsanlar bu əziz gündə əhd edir, arzu və istəklərini bildirirlər.

Filmin qəhrəmanı Şəfiqə də gözəl ailə qurmaq, xoşbəxt olmaq arzusu ilə yaşayır. Kənddə bayram axşamıdır. Uşaqlar od qalayıb üstündən tullanırlar. “Ağırlığım, uğurluğum burda qalsın”, – deyərək şənlenir, çalib oxuyurlar. Şəfiqə əlində nimçə evə gəlir. O, atası Əhməd kişiyə “Bayramın mübərək!” – deyir. Əhməd kişi süfrəyə əyləşərək cavab verir: “Səninlə belə, ha, qızım bu ili də belə yola salırıq”.

Şəfiqə – Ata, il nə üstə təhvil olur? **Əhməd** – Qoyun üstə. **Şəfiqə** – Yaxşı olacaq? **Əhməd** – Hə, onda boluqlu olur, əmin-amanlıqlu olur.

Arxa plandan qapının açılması eşidilir. Hər ikisi çevrilib qapıya baxır. Kimsə qapıdan torba asır.

Əhməd – Qonağımız gəlib, qızım, dur, yola sal.

Şəfiqə torbanı götürür və bayram payı qoyur.

Əhməd – Qızım, Novruz bayramında gözəl rəvayətlər var. Belə deyirlər ki, il təhvil olanda axar sular süd kimi ağırar. Bax, onu kim görse, cəmi diləkləri hasil olur.

“Qızıl uçurum”da məarifçilik funksiyasını daşıyan bu epizoddan fərqli olaraq, “Qara gölün cəngəvərləri” tarixi-inqilabi filmində əksini tapmış Novruz el şənliyindən tamamilə başqa məqsədlər üçün istifadə olunmuşdur.

1905-ci il. Fəhlə qəsəbəsində neftçi fəhlələr tətil edirlər. Fəhlə Qulu həbs edilir. Novruz bayramının gelişini il neftxuda belə bir fənd işlədir.

Neftxuda – Əziz bayram gəlir. İstəyirəm, Qulunu buraxım. Qoy, arvad-uşağınan görürsün. Sonra bir də keçirərək qarmağa. Dostlarıynan bir yerdə...

Sonrakı epizodda artıq fəhlə qəsəbə-

– səməninə komsomolçu yoldaşlarının yanına gətirir.

Cavanlar musiqi sədaları altında rəqs edir, qızlar əllərində səməni aparırlar. Balaca uşaqlar yumurta döyüşdürürlər. Kosa, Keçi və Keçəl mahnı oxuya-oxuya kəndin küçələri ilə gedir, uşaqlar oynaya-oynaya böyüklerle birgə oxuyurlar:

Kosa – Novruz, Novruz baharı, hey baharı, Bağcamızda gül olsun, ay gül olsun. Bal olmasın, neynək, yağ olsun, Evdəkilər sağ olsun, ay sağ olsun.

Keçi – Hə, arvadlar evə getsin, Kosanın payını gətirsin.

Kənddə Novruz bayramının qeyd olunması filmin dramaturji xətti ilə, bir tərəfdən kəndlilərin torpağı şumlamaları, digər tərəfdən yazın gelişini ilə üzvi şəkildə bağlanılır. Ən əsası isə Azərbaycan folkloru film vasitəsilə əyani şəkildə təbliğ olunur.

Filmə Bahar bayramı ilə bağlı çox vacib bir səhnə var. Cəlal və Humay çay kənarında oturub dərcləşirlər.

Humay – Dedim, səməni qoyub sənin qabağına çıxıram. Novruzun gelişini babamın xeyir-duasını alırıq. Götürüb gedərsən məni Peykənlidən, apararsan uzaqlara. Nə güllə səsi eşidərik, nə də ağlama. Amma neynim, fəlek qıymadı biza, muradımı gözümdə qoydu.

Cəlal – Hara getsək, nə güllə səsinə, nə də ağlamaqdan qaça bilərik.

Humay – Axı niyə? **Cəlal** – Çünki zamanə belədir, Humay, başa düş.

Bu səhnəyə baxanda düşünürsən ki, sovet hakimiyyətinin ilk günlərində yüzlərlə gənc oğlan və qız məhz Novruz bayramında min bir həsrət və intizarla gözlədikləri vüsəla yetə bilmədilər. Səbəb, Cəlalın dediyi kimi, onlar hara getsələr də, nə güllə səsinə, nə də ağlamaqdan qaça bilmədilər, irəlindən isə 30-cu illər gəlirdi...

Novruz həyatın davam etməsinə işarədir

Həyatda hər şeyə – məhəbbətə, insanlığa, səadətə var-dövlətə, qızıla, daş-qaşla qiymət verənlər uçuruma yuvarlanıb məhv olurlar. Bu həyatın yazılmamış qanunudur. Həm də “Qızıl uçurum” melodramının ideyasıdır.

Aydın KAZIMZADƏ,
Əməkdar incəsənət xadimi,
kinoşünas

Qızlar halaya gəlir...

Masallıda
dən ucalan
əks-sədə verir:

Novruz
sədalar

şənliyin-
dağlarda

Ay lo-lo, qızıl üzük laxladı,
Ay lo-lo, verdim anam saxladı...

Ortada nənələr, qızları və nəvələri rəqs edib oxuyurdular. Onlar məşhur "Halay" folklor xalq kollektivinin üzvləri idi. Heyranlıqla tamaşa etdik. Səs səse qoşulub xəyalları uzaq əsrlərə aparır, qədim el havalarına köklənən rəqslərlə ayrı bir aləm yaradırdılar. Bayram proqramına daxil olan digər çıxışların önəmini azaltmadan deyə bilərik ki, "Halay"-ın çıxışı xüsusilə ürayəyatan idi.

Cənub bölgəsinin hər tərəfində qədim xalq yaradıcılığının mayası qədirlənliklə qorunur. "Halay" da ki, Azərbaycanı dünyaya tanıdanlardandır desək, şişirtmə olmaz. Mahmudavarda yarım əsr bundan öncə Ümbülbanu Cəbiyyə "Halay"-ın ilk fidanı və yarıdıcısı olub. İlbəil ansambl genişləniş, dünyanı gəzib, tanınıb. "Qızıl buta", "Qızıl balta" beynəlxalq mükafatlarını alıb. "Halay"-ın

məşhur "Masallı toyu" kompozisiyasını seyrçilər, yəqin ki, yaxşı xatırlayalar.

Mahmudavarın yaşı 80-85 olan ağbırçakları vaxtilə doğma kollektivin üzvləri kimi folkloru təbliğ etmələrindən qürur duyurlar. Bir neçə il əvvələ qədər rayon mədəniyyət və turizm şöbəsinin müdiri olmuş Əməkdar mədəniyyət işçisi Lətifə Mövsümovanın da

"Halay"-ın üstündə zəhməti çox olub. Bu ünlü kollektivi təkcə Türkiyənin 15 şəhərində çıxış edib. Ansambl neçə-neçə beynəlxalq festivalda gözəl çıxışları ilə seyrçiləri və tələbkar münisifləri heyətdə qoyub. İraq, Macarıstan, Rusiya, Belarus və digər ölkələrdə milli mədəniyyətimizi layiqincə təmsil edib.

...Ötən əsrin əvvəllərində bəstəkar Müslüm Maqomayev Lənkəranda dərs dediği vaxt şagirdlərinə bayatı və nəğmələr topladılar, xor oxumağı öyrədənmiş. Dostlarından biri ondan soruşur:

– Müslüm müəllim, neçə ildir çəltik zəmilərində oxuyan qızlardan nəğmələr toplayırsan. Bəs, bu nəğmələr yığılıb qurtarmadı?

Müslüm Maqomayev cavab verir:
– Nə deryada balıq qurtarar, nə də Talışda nəğmə...

Tarixdən daha bir fakt: hələ 1930-cu ildə ilk dəfə Üzeyir Hacıbəyli cənub zonasının xalq mahnılarını toplayaraq, onların dördünün əsasında gözəl bir xor əsəri yaradıb.

Bu gün "Halay"a Masallı Mədəniyyət Mərkəzinin Mahmudavar Folklor Evinin direktoru Natəvan Əliyeva rəhbərlik edir. Natəvan xanım kollektivin banisi Ümbülbanu Cəbiyyənin nəvəsidir. Əlindən gələni edir ki, kollektiv ənənələri layiqincə yaşatsın. Mərkəzin direktoru Vəkil İsmayılov dedi ki, bu bayram günlərində "Halay" öz kəndlərində, Ərkivan qəsəbəsində, qonşu Biləsuvar, Cəlilabad və Neftçala rayonlarında çıxışlar edir və özünün "alov" dilimləri ilə ətrafında toplaşanların ürəyini isidir, gözünü işıqlandırır.

"Halay"-ın pərvazlandığı Mahmudavarda "Baba bulağı" Təbiət evi var. Əsl turizm məkanidir. Qızlar burada da rəngarəng mahnı və rəqs nömrələrini həvəslə təqdim edirlər. Şən səsləri ruh oxşayır:

**Dolayı gəl, dolayı, həsiri basma, dolan, gəl,
Süpürmüşəm sarayı, həsiri basma, dolan gəl...**

**Əli NƏCƏFXANLI,
"Xalq qəzeti"**

Rübabə Muradova – 90

Səsin Vətən nisgili

**Heydərbaba, yolum sənənən kəc oldu,
Omrum kecdi, gələmmədim, gec oldu,
Hec bilmədim gözəllərin nec oldu,
Bilməz idim döngələr var, dönüm var,
İtginlik var, ayrılıq var, ölüm var.**

Böyük Şəhriyar bu misraları elə bil ki, onun üçün yazmışdı. "Heydərbaba"-nı elə oxudu ki, nələsi həsrətin özünü belə dağıladı...Ürək yağışından doğan həzin səsin nisgili mahnının qanadlarında can verdi...eşidənləri oda saldı. Qübarlı könüllər dilə gəldi, "Rübabə Muradovadır oxuyan", – deyib köks ötürdülər. Hamı bildirdi ki, Cənub həsrətidir onu belə oda salan.

Yaşasaydı, martın 21-də 90 yaşını qeyd edəcəkdi. Dostları, tanıqları, sənət yoldaşları onun bitib-tükənməyən Vətən sevgisindən kədərlə danışirlar.

Xalq artisti Flora Kərimova ilə söhbətimiz də bu kədərli notlar üzərində quruldu: "Qonşu idik. Bizdən yuxarı mərtəbədə yaşayırdı. Simasında qərribə bir kədər, gözündə qəm var idi. Qəlbinin nisgili, elə bil, səsinə hopmuşdu. Çox səmimi və üreyitemiz idi. Balkonda saatlarla tək oturub ətrafı seyr etməyi xoşlayardı".

Flora xanım böyük sənətkarın yaradıcılığından danışdı, ifaçılıq tərzinə toxundu. Rübabə Muradovanın həddindən artıq həssas və diqqətli olduğunu, bəzi rollarının ondan sonra digərləri tərəfindən ifasına tənqidi yanaşdığını qeyd etdi.

"Bəs, sizin Leyli obrazını canlandıрмаğınızla münasibəti necə oldu?", – sualına "Bir dəfə də olsun tənqid eşitmədim. Digərlərinə iradlarını bildirir, tənqid etsə də, mənim ifamla bağlı bir dəfə də olsun irad eşitmədim".

Tamamilə bənərsiz və güclü səsi olan istedadlı sənətkarı anarkən "Leyli və Məcnun"-da Leyli, "Əsli və Kərəm"-də Əsli, "Şah İsmayıl"-da Ərəbzəngi, "Aşıq Qərib"-də Şahsənəm və s. rollarını xatırlayıyıq. Onun şah ifalarından olan "Humayun" muğamı, həmçinin "Çahargah", "Zəminxara", ustalıqla oxuduğu xalq mahnılarını yada salırıq.

Sənətdə bəxti gətirən, milyonlarla pərəstişkarının qəlbinə öz ifaları ilə ovsunlamağı bacaran ustad sənətkar şəxsi həyatında "qan" ağlayırdı. Böyüyüb boya-başa çatdığı Ərdəbilin xiffətini çəkirdi, Vətən həsrəti ürayində yara bağlamışdı.

Flora Kərimova "Rübabə ölümə qorxmurdu, Ərdəbili görmədən öləcəyindən qorxurdu", – deyir.

"Bir müddət idi ki, xəstə yatırdı. Ona baş çəkəndə rənginin heç də yaxşı olmadığını gördüm. İxtisasca həkiməm deyə, başa düşdüm ki, artıq vəziyyəti yaxşı deyil. Rübabə elə sağlam olduğu vaxtlarda da Vətən həsrətinə dilə gətirəndə kövrəlirdi. Amma yataqda, ölüm ayağında "Heç nə istəmirəm. Tək arzum Ərdəbili görməkdir", – deyib höknürməsi yurd xiffətinin ürəyinin dərinliklərində yuva saldığını göstərirdi", – deyə Flora xanım əlavə edir.

Xalq artisti Rübabə Muradova 1983-cü ilin avqustun 28-də 50 yaşında həyatı tərk edərkən böyük sənətini gələcək nəsillərə miras qoydu. Ağır yük kimi ürayində daşdığı Vətən sevdasını isə özü ilə apardı...

Leyla AZAD

Novruz bölgələri dolaşır

GƏDƏBƏY

Rayon icra hakimiyyətinin təşkilatçılığı ilə Heydər Əliyev Parkında keçirilən Novruz bayramı tədbiri şəhər sakinlərinin və ətraf kəndlərdən gələnlərin böyük marağına səbəb olmuşdur. Ən diqqətçəkən məqam milli adət-ənənələrimizi özündə ehtiva edən sərgilərin, o cümlədən yerli məhsulların nümayiş etdirilməsi, idman yarışlarının keçirilməsi, rəngarəng konsert proqramları, qazilərin də qoşulduğu rəqslər və digər maraqlı təmaşalar olmuşdur.

Rayon icra hakimiyyətinin başçısı Orxan Mürsəlov Novruz bayramı münasibətlə sakinləri təbrik etmiş, xoş arzularını çatdırmış, xalqımızın tarixi adət-ənənələrindən, ümummilli liderimizin milli-mənəvi dəyərlərimizə verdiyi önəmdən danışmışdır. Məhz ulu öndər Heydər Əliyevin hakimiyyəti dövründə bu bayram dövlət səviyyəsində yüksək əhval-ruhiyyədə qeyd

edilməklə yanaşı, dünya azərbaycanlılarının milli bayramına çevrilmişdir.

Novruz bayramını milli birlik bayramı adlandıran dahi lider öz arzularını belə ifadə etmişdir: "Gün o gün olacaq ki, Novruz bayramını bir dəfə Şuşada, o biri ili Laçında, o biri ili Kəlbəcərdə, Ağdamda, Füzulidə, Cəbrayıldə, Zəngilanda, Qubadlıda keçirəcəyik. Əminəm ki, belə də olacaqdır. Mən buna inanıram və bu inamla yaşayıram, bu inamla işləyirəm və bu inamla da Azərbaycan xalqına rəhbərlik edəirəm."

Rayon rəhbəri qeyd etmişdir ki, cənab Prezident, müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev tərəfindən doğma Qarabağımızda, Şuşanın Cıdır düzündə 28 illik həsrətdən sonra bayram tonqalının yandırılması ulu öndərin arzularının təntənəsi idi.

QAZAX

Düşmənlə 168 kilometr sərhəddə yerləşən Qazax rayonu

torpaqlarımızın azadlığı uğrunda döyüşlərdə 344 nəfər şəhid verib.

Hər bayram və əziz günlərdə olduğu kimi, bu dəfə də şəhid ailələri unudulmayıb, rayon icra hakimiyyəti tərəfindən "Qazax" sadiq evində onlar üçün Novruz süfrəsi açılıb.

Tədbirdə rayon icra hakimiyyətinin, hüquq-mühafizə orqanlarının rəhbərləri, rayon icra hakimiyyəti aparatının işçiləri, ictimaiyyət nümayəndələri, Milli Məclisin deputatı, şəhid ailələri iştirak ediblər.

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin Qazax bölgə qazisi, Qazax "Cümə" məscidinin imamı İlham Süleymanov torpaqlarımızın azadlığı uğrunda canlarından keçərək Şəhidlik zirvəsinə ucalan Vətən oğullarının ruqlarına yasin oxuyub, qəhrəmanlarımızın əziz xatirəsi ehtiramla anılıb.

Rayon icra hakimiyyətinin başçısı Rəcəb Babasov bayram tədbirində çıxış edərək şəhid ailələrini Novruz bayramı münasibətlə təbrik edib, onlara ən xoş arzularını bildirərək bol ruzi və bərəkət arzulayıb.

AĞSTAF

Ağstafa şəhərinin Heydər Əliyev adına mədəniyyət və istirahət parkında nümayiş etdirilən eksponatlar, rəsm, el işlərindən ibarət sərgilər, xalqımızın qədim mətbəxinə, məişətinə həsr olunan guşələr böyük həvəslə izlənilib. Yerli mədəniyyət və incəsənət nümayəndələrinin təqdimatında

sibətlə təbrik edib, onlara ən xoş arzularını bildirərək bol ruzi və bərəkət arzulayıb.

Ağstafa şəhərinin Heydər Əliyev adına mədəniyyət və istirahət parkında nümayiş etdirilən eksponatlar, rəsm, el işlərindən ibarət sərgilər, xalqımızın qədim mətbəxinə, məişətinə həsr olunan guşələr böyük həvəslə izlənilib. Yerli mədəniyyət və incəsənət nümayəndələrinin təqdimatında

milli rəqs, aşıq sənəti və digər folklor nümunələri, həmçinin idman klublarının nümunəvi çıxışları da böyük marağa səbəb olub. RİH başçısı bayram çıxışında bolluq, bərəkət rəmzi olan Novruz bayramı münasibətlə hər kəsi təbrik edərək deyib ki, baharın Azərbaycan torpağına builki gəlişinin ümummilli lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi ilə üst-üstə düşməsi hər bir azərbaycanlının qəlbində böyük qürur hissi və xüsusi bayram əhval-ruhiyyəsi

milli rəqs, aşıq sənəti və digər folklor nümunələri, həmçinin idman klublarının nümunəvi çıxışları da böyük marağa səbəb olub.

RİH başçısı bayram çıxışında bolluq, bərəkət rəmzi olan Novruz bayramı münasibətlə hər kəsi təbrik edərək deyib ki, baharın Azərbaycan torpağına builki gəlişinin ümummilli lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi ilə üst-üstə düşməsi hər bir azərbaycanlının qəlbində böyük qürur hissi və xüsusi bayram əhval-ruhiyyəsi

alovlandırır. Prezident, müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə 44 günlük Vətən müharibəsində Şanlı Ordumuzun qazandığı tarixi Zəfər Vətənimizin ərazi bütövlüyü naminə canlarından keçmiş şəhidlərimizin ruhu-nə şad, doğma yurd yerlərimizi azad etdi. Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın misilsiz xidmətləri sayəsində UNESCO-nun qeyri-maddi mədəni irs siyahısına daxil edilmiş Novruz bayramını ərazi bütövlüyünü təmin etmiş qalib dövlət və məğrur xalq kimi artıq üçüncü ildir ki, qeyd edirik.

TOVUZ

Tovuzun Heydər Əliyev meydanında Novruz bayramı münasibətlə ümumrayon şənliyi keçirilmişdir.

Meydanın mərkəzində quraşdırılmış rəmzi tonqal qalanması, idmançıların iştirakı ilə tamaşalar nümayiş etdirilmiş, milli oyunlar, Novruz adət-ənənələri, milli xörəklər, şirniyyatlardan ibarət

"Novruz" sərgisi iştirakçılara təqdim olunmuşdur.

Tovuz Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı, hüquq-mühafizə orqanlarının rəhbərləri və ictimaiyyət nümayəndələri meydana sərgilənən Novruz adət-ənənələri ilə tanış olmuş, şəhid ailələrini, qaziləri və sakinləri bayram münasibətlə təbrik etmişlər.

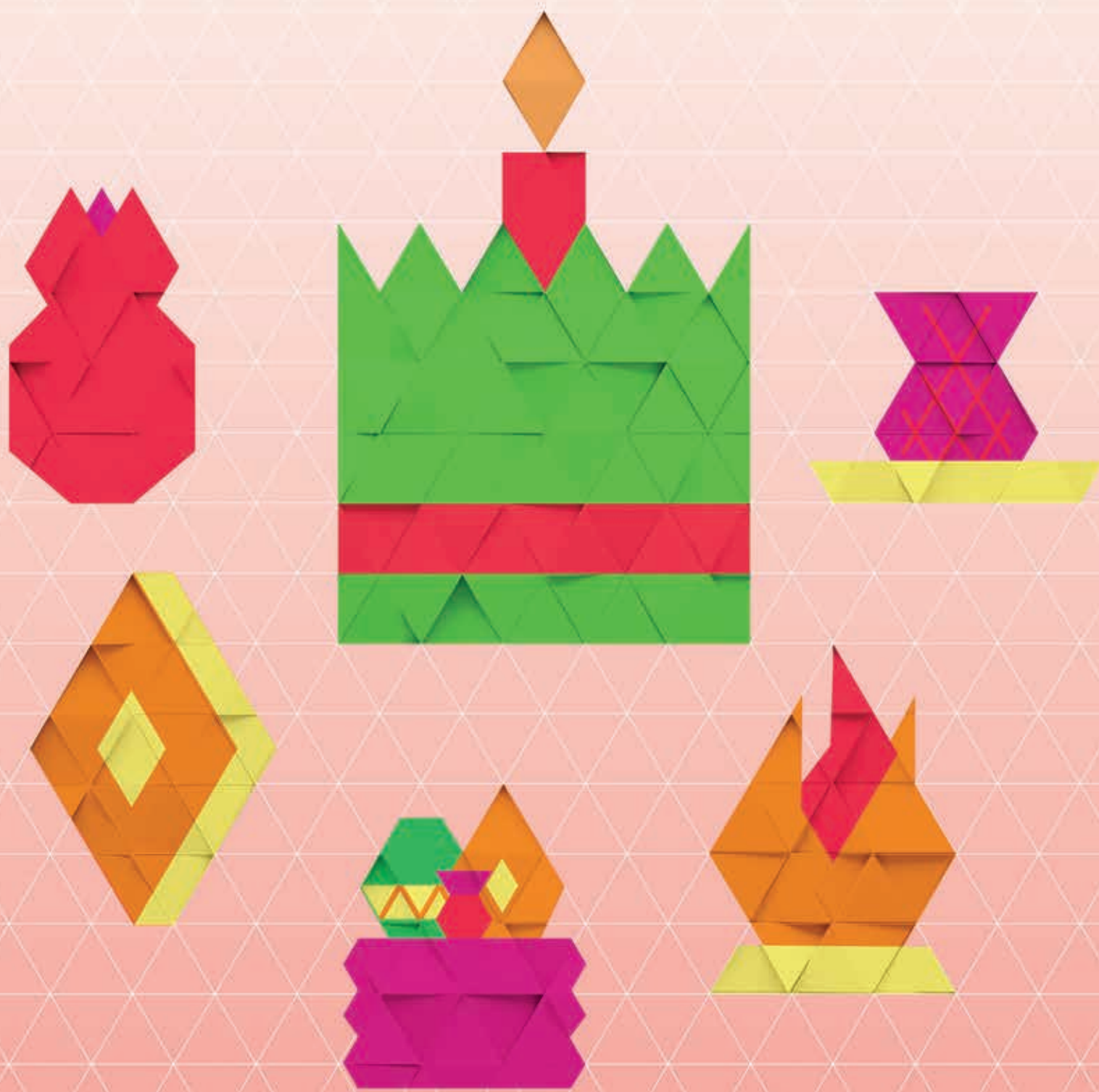
Tədbirdə RİH başçısı çıxış edərək tovuqları və qonaqları bayram münasibətlə təbrik etmiş, ölkəmizdə milli-mənəvi dəyərlərin, adət-ənənələrin qorunub saxlanması və daha da inkişaf etdirilməsində ümummilli lider Heydər Əliyevin və onun layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyevin xidmətlərini xüsusilə vurğulamışdır.

Bayram şənliyi rayon mədəniyyət mərkəzinin bədii özfaaliyyət kollektivinin təqdimatında geniş konsert proqramı ilə davam etdirilmişdir.

**Hamlet QASIMOV,
"Xalq qəzeti"-nin
bölgə müxbiri**

Novruz canlılıq, tərəvət və fərqlilik bayramıdır. Bayramın özü ilə gətirdiyi bu gözəlliklər il boyu sizinlə olsun. Novruzunuz mübarək!

Gülməyin, inanın ciddi sözümdür. Çünki Qazaxın Yuxarı Salahlı kəndində hər il martın 21-də keçirilən Novruz şənliyinin tarixi Braziliyanın adıçəkilən şəhərində baş tutan ənənəvi karnavaldan daha qədimdir. Sadəcə biz uzun illər sovetlər birliyinin sərt rejimində yaşadığımızdan Yuxarı Salahlıya diqqət ayırmaq, bu bayramın kütləvililiyini artırmaq, nəinki respublikamızın hər yerindən, hətta dünyanın müxtəlif ölkələrindən qonaqlar dəvət etmək imkanımız olmayıb. Olubsa da, imkan verməyiblər. Braziliyalılar ilk karnavallarını 1840-cı ildə keçirdiklərini iddia edirlər. Olsun, etiraz etmirik. Amma əslində onların bu bayramı 20-ci əsrin 30-cu illərindən sonra başlayıb. Bəs Yuxarı Salahlıda nə vaxt? Bu kənddə doğulub boya-başa çatan Molla Pənah Vəqif hələ XVIII əsrdə özünün bir qəşməsində deyirdi:

*Yenə bayram oldu xublar evində,
Sanasan, açılıb təzə gül bu gün.
Bənəfşə züfləri alsan ələ,
Şənə tək gəzərsən telbətəl bu gün.*

“Bu gün” deyəndə aydındır ki, burada söhbət Novruz bayramından, martın 21-dən gedir.

...Yuxarı Salahlı kəndinə gəlmişəm. Bayrama hələ üç gün qalır. Amma 4 min nəfərdən çox sakini olan kənd artıq bayram libasındadır. Cavanlar bir yere toplaşmış, həmin günün ssenarisini mütakirə edirlər. Lap balacalar indidən tonqal tədarükü görür, taxta, ağac parçalarını hər bir evin qarşısında toplayırlar.Əllərdə müxtəlif maskalar, qərribə geyimlər də gözü dəyir. Bir-birinə göstərir, məsləhətləşirlər. Ara-sıra qara zurnanın, sazın səsi eşidilir, meşq edirlər. Kimse “Ay qız, tap görüm, mən kiməm” şeirini döndənə ucadan təkrarlayır. Maraqlı göstərdiyimizi hiss edən rayon icra hakimiyyətinin Yuxarı Salahlı üzrə nümayəndəsi Nəsim Şəmsiyev deyir ki, qız paltarları geyinib sevdii qızın evinə gedəcək oğlandır. Düzdür, bir ara bizi tənqid etdiklər ki, kişi niyə qız paltarları geyinir? Amma bu, bir bayram

Novruzunu belə qarşılayarlar!

*Gün gələcək, Yuxarı Salahlı çal-çağırı
Rio-de-Janeyro karnavalını geridə qoyacaq*

zarafatıdır, həm də oğlanın əlinə fürsət düşür ki, çoxdan gözəlti elədiyi qızgile gedib ona yaxından baxa bilsin. Bundan başqa, cavanlar magistral yolun kənarına çıxır, rəqs edir, hətta maraqlı göstərən sürücüləri də dəvət edirlər.

İncə Dərəsinə gedən yolun kənarındakı çayxanaya yaxınlaşıırıq. İçəridə də çox adam var, bayırda da. İki-bir, üç-bir yığışıb söhbətləşirlər. Mövzu isə yalnız Novruz bayramı, həmin gün günortadan sonra başlanacaq karnavaldır. Maraqlıdır ki, ağsaqqallar gənclərdən də çox bu şənliyə maraqlı göstərirlər. Hətta məsləhət verir, həmin gün nə geyinəcəklərini, hansı rəqsləri ifa edəcəklərini, oxuyacaqları mahnıların adlarını soruşurlar.

– A bala, bura gəl, – deyə yaşlı kişi kənardə dayanıb nə barədəsə qızğın söhbətəşən cavanlardan birinə el edir. O da yüyürüb ağsaqqalın qarşısında əmrə muntəzir kimi dayanır.

– De görüm, maskalarınız hazırdımı və kimlərin evinə gəlməyi nəzərdə tutmusunuz?

Ağsaqqalın ucadan dediyi sözləri eşitsəm də, oğlanın bir qədər astadan danışığını başa düşə bilmirəm. Qeyri-ixtiyari onlara yaxınlaşıırıq. Osman Mustafayevdir, 69 yaşı var, düz 32 il kənd sovetinin sədri, icra nümayəndəsi işləyib.

Yaxından tanış olub hal-əhval tutduqdan sonra zarafatla dediyim “Siz də karnavalda iştirak edirsiniz?” – sualıma gülümsəyərək cavab verdi:

– Bilirsiniz, bu elə ənənəvi, həm də kütləvi bir tədbirdir ki, burada hər iş nəzarət, diqqət olmalıdır. Təsəvvür edirsinizmi, martın 21-dən sonra kənddə nə qədər ev var, hamısının darvazası açıq olacaq. Cavanlar dəstə-dəstə çalıb oynaya-oynaya bu evlərə gedəcəklər, müxtəlif səhnələşdirilmiş tamaşalar göstərəcəklər, hədiyyə verib, hədiyyə alacaqlar. Gecə saat 3-ə, 4-ə kimi davam edən şənliklər görək davasız-şavasız keçsin. İnsafən, bizim cavanların hamısı ağıllıdır, zərərli verdislərdən uzaqdırlar.

– Yeni deyirsiniz, onların arasında bayram günü heç spirtli içki qəbul edən olmur?

Sualımdan sanki diksinir, “Siz nə danışırsınız, – deyir. – 5–6 il qabaq hiss etmişdik ki, bir nəfər gözümüzdə yaxşı deydim. Cavanlar onu necə tənbəh etmişdilər, kənddən o gedəndir, qayıtmır.

Qonşuluqdakı Səməd Vurğun Poeziya evinin qarşısına da xeyli adam toplaşmış. Kimsə astadan çalınan sazın müşayiətilə şeir deyir, özü də Səməd Vurğundan.

*Bahar nə xoş gəlir, ruha dad verir,
Xeyala, duyğuya qol-qanad verir.
Var olsun şerimiz, şairlərimiz!
Hər güle, çiçəyə təzə ad verir.*

Xoş təsadüfə baxın ki, həmin gün, martın 21-i bu kənddə doğulub boya-başa çatan, Yuxarı Salahlının böyük oğlu, poeziyamızın Günəşi sayılan Səməd Vurğunun ad gününə təsadüf edir. Nəsim Şəmsiyev deyir ki, martın 21-də burada həmişə əsl poeziya bayramı olur.

Kəndin icra nümayəndəsinin sözlünə qüvvət, torpağındandir, suyundandır, ya nədəndirsə, Yuxarı Salahlıda, az qala, hər

Gəncədə “Xarıbülbül” ətirli Novruz bayramı”

Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin təşkilatçılığı ilə şəhərin Heydər Əliyev Meydanında keçirilən “Xarıbülbül” ətirli Novruz bayramı” bura toplaşan minlərlə şəhər sakininin və qonaqların böyük sevincinə səbəb olub.

Tədbirdə Gəncə ŞİH-in rəhbərləri, Türkiyənin və Gürcüstanın Gəncədəki baş konsulları, ictimaiyyət nümayəndələri, şəhid ailələri, qazilər iştirak ediblər.

Merasim iştirakçıların əvvəlcə elimizin qədim adəti üzrə əllərində şərbət olan milli geyimli qızlar qarşılayıblar. Daha sonra onlar incəsənət, sənətkarlıq və yaradıcılıq sərğilərinə baxıblar.

Ümumşəhər tədbirində körpələr evi–uşaq bağçaları kollektivlərinin, pəhləvanların, idmançıların güləş, taekvando, bədii gimnastika və şahmat üzrə nümunəvi çıxışları izlənilib. Gəncə

Uşaq evinin, uşaq incəsənət məktəbinin, “Xəməs” nağaraçılar ansamblının çıxışları maraqla qarşılanıb.

Gəncə Dövlət Dram Teatrı kollektivinin Üzeyir Hacıbəylinin “O olmasın, bu olsun” operettasının motivləri əsasında hazırladığı “Bazar meydanı” tamaşası xoş təsir bağışlayıb.

Dədə Qorqud və Bahar qızı iştirakçıları salamlayaraq, onlara xeyir-dua verib, xoş arzularını bildiriblər, Gəncə Dövlət Kukla Teatrı kuklalarının, həmçinin Novruzun atributları olan Keçəl və Kosaanın maraqlı çıxışları izlənilib, yumurta döyüşdürülüb.

Daha sonra Novruz Bayramına həsr olunan musiqili proqram başlanıb. Əvvəlcə ulu öndər Heydər Əliyevin və Azərbaycanın müstəqilliyi, suverenliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda canlarından keçən şəhidlərimizin əziz xatirəsi birdəqiqətlik sükutla yad edilib.

Konsert proqramında Gəncə Dövlət Filarmoniyası solistlərinin milli ruhda təqdim etdikləri mahnılar və “Xəməs” mahnı və rəqs ansamblının rəqs nömrələri alqışlarla qarşılanıb.

Tədbirin yekununda “Cəngi” musiqisinin sədaları altında cəngavərlər möhtəşəm Novruz tonqalını alovlandırıblar.

Ümumşəhər tədbirindən sonra iştirakçılar Gəncə Uşaq evinin sakinləri ilə birlikdə bayram süfrəsi ətrafında nahar edib, onları Novruz bayramı münasibətilə təbrik edərək, xoş arzularını bildiriblər.

H.ZEYNALOĞLU,
“Xalq qəzeti”nin bölgə müxbiri

Üç nəfərdən biri şeir yazır, hər beş nəfərdən biri peşəkarlıqla saz çalır, oxuyur...

On gün qabaq elə bu mart günlərinin birində 73 yaşı tamam olan, Səməd Vurğun naslinin nümayəndələrindən biri – Məhəmməd Vəkilovla söhbət edirdim. Deyir ki, Yuxarı Salahlının Novruz bayramını keçirmək ənənəsi geniş təbliğ olunmalı, yayılmalıdır. Həmin gün Yuxarı Salahlı bütövlüklə səhnələşdirilmiş məkana çevrilir, şeirin, sözün, sənətin qibləgahı olur. Biz bununla fəxr edirik.

...Hələ sovet rejiminin adət-ənənələrində qadağalar qoyduğu dövrlərdə belə, öz keçmişinə sadıq qalan kənd sakinləri Novruz müstəqillik dövründə daha canlı, daha maraqlı keçirirlər. Bu bayramı izləmək, onun iştirakçısı olmaq üçün qonşu rayonlardan, hətta Gürcüstan, paytaxt Bakıdan da bura gələnlər olur. Kəndin hər tərəfində alovlanan bayram tonqalları Yuxarı Salahlıni gecədən xeyli keçəndəək nura qorq edir, hər yer işıqlı olur. Salahlı karnavalı görənləri həm təəccübləndirir, həm də heyətləndirir.

Kəndin digər yaşlı sakini, kənd ağsaqqalları şurasının sədri, 71 yaşlı Abdulla Məmmədov deyir ki, bu kənd karnavalının, əslində, bir neçə əsrlik tarixi var. Əvvəllər dəri materialdan müxtəlif geyim elementləri və maskalar hazırlanıb və bayram axşamı gənclər onları geyinirdilər. Amma indi parik və digər aksesuarlar tapmaq xeyli asan olduğundan heç dəriyə ehtiyac qalmır.

Onu da qeyd edərk ki, səhər təzədən qapı-qapı dolaşan kənd sakinləri ötən Novruz bayramından bu günədək rəhmətə gedən adamların ailəsinə başsağlığı verib, bir növ onların dərdlərinə şərik olduqlarını göstərir, yasdən çıxarırlar. Ev sahibləri isə ayaqüstü onlara baş çəkən, dərdini bölüşən həmkəndlilərinə şirənlik paylayırlar.

...Yuxarı Salahlıdan ayrılıram. Artıq şər qarışıb. Amma adamlar hələ də evlərinə çəkilməyiblər. Hansısa müğənninin oxuduğu mahnının sözləri qulaqlarımda əks-səda verir:

*Səməni düzülüb indi yan-yana,
Xoş ətir yayılır, bu şirin cana.
Bahar xoş gəlibdir Azərbaycana,
Novruz bayramınız mübarək olsun!*

Hamlet QASIMOV,
“Xalq qəzeti”nin bölgə müxbiri,

Qazax rayonu

BEYNƏLXALQ HƏYAT

Türkiyə Finlandiyaya “yaşıl işıq” yandırdı

Finlandiya Ankaranın təhlükəsizlik sahəsində narahatlıqları ilə bağlı səmimi və konkret addımlar atıb. İsveçdən fərqli olaraq, Finlandiyada terrorçulara dəstək aksiyalarının olmaması NATO üzvlüyünə ərizələrə ayrılıqda baxılması barədə qərar qəbul edilməsinə səbəb olub. Bunu Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan deyib. Məlumatı “Anadolu” verib.

Ərdoğan Finlandiya Prezidenti Sauli Niinistö ilə danışıqlardan sonra NATO-nun Baş katibi Yens Stoltenberqə zəng edib və NATO-ya üzvlük prosesi ilə bağlı Finlandiyanın İsveçdən müsbət şəkildə fərqləndiyini, onunla bağlı qərarın parlamentə gəndirildiyini ifadə edib. O qeyd edib ki, İsveçlə bağlı prosesin necə gedəcəyi bu ölkənin atacağı konkret addımlarla bağlı olacaq.

Stoltenberq Türkiyənin Finlandiyanın NATO-ya üzvlüyünün ratifikasiyası ilə bağlı qərarını alqışladığını bildirib.

Bu gün Qazaxıstanda seçkilər günüdür

Martın 19-u Qazaxıstan Parlamentinə növbədənənar seçkilər keçirilir. Dünənsə ölkədə seçkiöncəsi sükut günü olub. Qanuna əsasən, seçki ilə bağlı hər hansı təbliğat aparılması martın 18-dək icazəli olub. Məlumatı Qazaxıstan KİV-ə istinadən “Anadolu” yayıb.

Seçkidə ölkədəki yeddi siyasi partiya iştirak edir. Bunlar AMANAT, “Aylı” xalq-demokratik vətənpərvər Partiyası, Respublika Partiyası, Qazaxıstan Xalq Partiyası, “Baytak” Partiyası, “Ak yol” demokratik Partiyası və Ümummilli Sosial-Demokrat Partiyasıdır. Parlamentə deputatların 70 faizi partiya siyahısı, 30 faizi isə birməndəli dairələrdən seçilir.

Slovakiya Ukraynaya MiQ-29 verəcək

Slovakiyanın müdafiə naziri vəzifəsini icra edən Yaroslav Nad Kiyevə MiQ-29 qırıcı təyərəsi və “Kub” zenit-raket kompleksinin verilməsi ilə bağlı hökumətlərarası sazişi imzalayıb. Bu ölkənin prezidenti və parlament sədri də qərarla razıdır. Məlumatı “Izvestiya.ru” verib.

Bundan əvvəl Polşa da Ukraynaya MiQ-29 təyərələrinin verəcəyini bildirib. ABŞ-ın Dövlət katibi Entoni Blinken bu addımları dəstəkləyərək deyib ki, Kiyevə hansı silahların verilməsi barədə qərarı müttəfiqlərin özləri qəbul edirlər.

Ukraynanın şərqində isə müxtəlif istiqamətlərdə Rusiya qüvvələrinin hücumları davam edir. Əsas hədəf yenə də Baxmutdur. Şəhər uğrunda döyüşlər səngimir. Zaporijye istiqamətində də zərbələr endirilir. Məlumatı UNIAN verib.

Paşa ƏMİRANOV, “Xalq qəzeti”

BCM Rusiya liderinin həbsinə qərar verib

Haaqa Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsi (BCM) Rusiya Prezidenti Vladimir Putinin həbsi üçün order verib. Rusiya lideri ukraynalı uşaqları deportasiya etməkdə ittiham olunur.

BCM soyqırımını, müharibə cinayətləri, insanlığa qarşı cinayətlər və təcavüz cinayətlərinə görə məsuliyyət daşıyanları təqib etmək səlahiyyətinə malik ilk daimi beynəlxalq məhkəmədir. 1998-ci ildə qəbul edilmiş Roma Nizamnaməsi əsasında yaradılan məhkəmə 2002-ci il iyulun 1-də rəsmi olaraq fəaliyyətə başlayıb. BCM-ni Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsi ilə qarışdırmaq olmaz. O, BMT-nin rəsmi strukturlarına daxil deyil.

Rusiya BCM-i tanıdır və onun təsis sənədi olan Roma Statutunu imzalamayıb. Rəsmi Moskva bəyan edir ki, məhkəmənin qərarlarının hüquqi baxımdan heç bir mənası yoxdur. Rusiya Roma Statutunu ratifikasiya etməyib və ona görə heç bir öhdəlik daşımır.

Xatırladaq ki, Azərbaycan Roma Statutuna qoşulmayıb.

Səbuhi MƏMMƏDOV,
“Xalq qəzeti”

OXUCULARIN NƏZƏRİNƏ!
“Xalq qəzeti”

2023-cü il üçün abunə yazılışı kampaniyasını davam etdirir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri və mətbuat yayımı ilə məşğul olan firmalar tərəfindən aparılır.

Qəzetə abunə yazılmaq üçün aşağıda göstərilən mətbuat yayımı qurumlarına müraciət etmək olar.

1. “Azərpoçt” MMC (012)-598-49-55, (051)-225-02-13.
2. “Qaya” firması (012)-566-77-80, (050)-214-40-53.
3. “Azərmetbuat yayımı” ASC (012)-440-16-26.
4. “SƏMA-M” MMC (012)-594-02-52, (050)-333-69-69.
5. “ZİYA” LTD (012)-497-76-96, (050)-306-77-44.
6. “PRESSINFORM” MMC (012)-598-49-52, (050)-456-08-35.

1 illik – 124.80 (yüz iyirmi dörd manat səksən qəpik) manat.

Hörmətli abunəçilər!

6 aylıq – 62.40 (altmış iki manat qırx qəpik) manat.

Abunə yazılışı ilə əlaqədar hər hansı bir problemlə rastlaşsanız (012)-498-85-29 nömrəli telefonla əlaqə saxlaya bilərsiniz.

Hörmətli oxucular!
ABUNƏ YAZILMAĞA TƏLƏSİN!

“Xalq qəzeti”nin reklam və elan xidməti: 493-82-21

Novruzgülü – nərgizgülü

Bənövşə, novruzgülü kimi nərgizgülü də bahar bayramının – Novruzun müjdəçisi sayılır.

Floranın quşqonmaz çiçəklilər dəstəsinin nərgizkimilər fəsiləsinə aid nərgizgülü (lat. Narcissus) fərqli güldür. Qarın bağrını dəlib yavaş-yavaş yuxarı boylanan nərgizgülü latınca hərfi mənada süd çiçəyi deməkdir.

Azərbaycanın, istisnasız olaraq, bütün bölgələrində yetişən, xoş ətirli, şux görünüşlü nərgizgülünün Şimal ölkələrində qırxa yaxın növü var. Ana vətəni Avropa olan bu bitkiyə daha çox İspaniya və Portuqaliyada rast gəlinir. Arıların köməyiylə tozlanır.

Xalq arasında, guya, vaxtsız-vədəsiz çiçəklədiyi hesab olunan bu gül haqqında sayısız-heşabsız əfsanə doladır. Həmin əfsanələrin birində deyilir ki, Adəm

və Həvva Allah tərəfindən cənnətdən qovulduqda Yerdə qış fəslə olub. Soyuqdan üşüyən və ağlayan Həvvanın halına qarın altındakı bitkilər çox acıyırlar. Və onlardan bir neçəsi, o cümlədən nərgizgülü Həvvaya təskinlik verməkdən ötrü tez çiçək açıb yerin üzünə çıxır. Bunu gören Həvvanın doğrudan da qəlbi sevinir, həm də Tanrı tərəfindən günahının bağışlanacağına ümidi artır.

Bəli, qədim dövrlərdən qardələn-nərgizgülü yeni günün, isinin torpağın, eyni zamanda ümidin rəmzi sayılır. Qardələn haqqında polyak, rumin, alman xalqlarının da gözəl əfsanələri, rəvayətləri var. Göytürk türkcəsində isə qardələne “Karluğaç” deyilir.

Narcissus Türkiyənin Egey bölgəsində istixana şəraitində yetişdirilir. Yarpaqları, çiçək sapları bir-birinə bənzərsə də, ləçəkləri bayaz, sarı, narıncı, çəhrayı rənglərdə olan növlərinə daha çox rast gəlinir.

Hazırladı:
İ.HƏSƏNQALA,
“Xalq qəzeti”

Hava proqnozu

Martın 19-da

✓ **Bakıda və Abşeron yarımadasında** dəyişən buludlu olacaq, ararib tutulacaq, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Gecə və səhər saatlarında duman olacaq. Şimal-şərq küləyi əsəcək. Gecə 5-8°, gündüz 13-18° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 762 mm cive sütunu, nisbi rütubət 65-75 faiz olacaq.

✓ **Naxçıvan şəhəri, Culfa, Ordubad, Sədərək, Şahbuz və Şərur rayonlarında** əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin axşam doğru bəzi yerlərdə ararib yağıntılı olacağı gözlənilir. Dağlıq ərazilərdə qar yağacağı ehtimalı var. Bəzi yerlərdə duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Gecə 3-8°, gündüz 12-17° isti olacaq.

✓ **Xankəndi, Şuşa, Xocalı, Xocavənd, Ağdam, həmçinin Daşkəsən-Gədəbəy rayonlarında** əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gündüzdən başlayaraq bəzi yerlərdə ararib yağıntılı olacağı gözlənilir, sulu qar yağacağı ehtimalı var. Ayrı-ayrı yerlərdə duman olacaq. Mülayim şərq küləyi əsəcək. Gecə 0-5°, gündüz 5-10° isti olacaq.

✓ **Şərqi Zəngəzur: Cəbrayıl, Kelbəcər, Qubadlı, Laçın, Zəngilan rayonlarında** əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin axşama doğru bəzi yerlərdə ararib yağıntılı olacağı, qar yağacağı gözlənilir. Bəzi yerlərdə

duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Gecə 0-5°, gündüz 5-10° isti olacaq.

✓ **Qazax, Gəncə, Goranboy, Tərtər, Füzuli rayonlarında** gün ərzində bəzi yerlərdə ararib yağış yağacağı gözlənilir. Bəzi yerlərdə duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Gecə 6-10°, gündüz 14-19° isti olacaq.

✓ **Balakən, Zaqatala, Qax, Şəki, Oğuz, Qəbələ, İsmayıl, Ağsu, Şamaxı, Siyəzən, Şabran, Xızı, Quba, Xaçmaz, Qusar rayonlarında** bəzi yerlərdə ararib yağış yağacağı gözlənilir. Bəzi yerlərdə duman olacaq. Mülayim şərq küləyi əsəcək. Gecə 5-9°, gündüz 13-18° isti, dağlarda gecə 2° şaxtadan 3°-dək isti, gündüz 3-7° isti olacaq.

✓ **Mingəçevir, Yevlax, Göyçay, Ağdas, Kürdəmir, İmişli, Ağcabədi, Beyləqan, Sabirabad, Biləsuvar, Saatlı, Şirvan, Hacıqabul, Salyan, Neftçala rayonlarında** əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin axşam bəzi yerlərdə ararib yağış yağacağı ehtimalı var. Bəzi yerlərdə duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Gecə 5-10°, gündüz 16-21° isti olacaq.

✓ **Masallı, Yardımlı, Lerik, Lənkəran, Astara rayonlarında** əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin axşama doğru bəzi yerlərdə ararib yağış yağacağı gözlənilir. Ararib duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Gecə 7-10°, gündüz 13-18°, dağlarda gecə 5-7°, gündüz 8-10° isti olacaq.

İDMAN XƏBƏRLƏRİ

Qubada ilk dəfə...

Ümummilli lider Heydər Əliyevin 100 illiyinə həsr olunan silsilə tədbirlərə start verilib. Azərbaycan Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyi və Azərbaycan Şahmat Federasiyasının təşkilatçılığı ilə Qubada ilk dəfə eyni anda 100 lövhədə seans keçirilib.

Federasiyanın mətbuat xidmətindən qəzetimizə bildiriblər ki, seansda müxtəlif yaş qrupları üzrə dünya və Avropa çempionu olan şahmatçılar – Zeynəb Məmmədیارova, Abdulla Qədimbəyli, Aydın Süleymanlı və Məhəmməd Muradlı iştirak edib.

İki saatdan çox davam edən seansın 18 oyununda heç-heçə qeydə alınıb. 82 görüş beynəlxalq qrosmeysterlərin qələbəsi ilə başa çatıb. Sonda yeniyetmə şahmatçılara Azərbaycan Şahmat Federasiyasının xatirə hədiyyələri təqdim olunub. Ümummilli lider Heydər Əliyevin 100 illiyinə həsr olunan eyni anda 100 lövhədə seanslar növbəti aylarda paytaxt Bakıda və digər regionlarda da təşkil olunacaq.

Stolüstü tennisçilərimiz Antalyada

Yeniyetmə və gənc stolüstü tennisçilərdən ibarət seçmə komandamız Türkiyədə keçiriləcək “Pro-Tur” yarışında mübarizə aparacaq. Antalyada təşkil olunan turnirdə 10 idmançımız bacarığını göstərəcək. Bildirilir ki, bu gün start götürəcək yarış martın 22-dək davam edəcək.

Baş məşqçi Fərhad İsmayilov bu yarışda Ləman Abdulhəmidova,

“Microsoft”un yeni funksiyası – “Copilot”

ABŞ-ın texnologiya şirkətlərindən biri olan “Microsoft” şirkəti “Word”, “Excel” və “Outlook” daxil olmaqla, ofis proqramlarına süni intellekt əlavə edəcəyini açıqlayıb. Məlumatı “cnbc.com” saytı verib.

Ofis proqramlarına əlavə ediləcək yeni funksiya “Copilot” adlanır. Bu funksiya sayəsində uzun e-poçtları ümumiləşdirmək, “Word”də hekayələr hazırlamaq və “PowerPoint”də slaydları canlandırmaq kimi xüsusiyyətlər süni intellekt tərəfindən yerinə yetiriləcək. Həmçinin “Copilot” ilə süni intellekt iclaslar zamanı görüşləri ümumiləşdirə və hətta müzakirə mövzusunun müsbət və mənfi tərəflərini qiymətləndirə bilər.

Qeyd edək ki, şirkət son vaxtlar məşhur olan süni intellektli söhbət robotu “ChatGPT”-yə bənzərən “Business Chat” adlı söhbət funksiyasını da tətbiqlərə əlavə edəcəyini açıqlayıb. Hazırda yeni funksiyalar yalnız 20 korporativ müştəri üçün əlçatandır və yaxın aylarda daha çox müştəriyə təqdim ediləcəyi gözlənilir.

Əfsanə ƏHƏDLİ, “Xalq qəzeti”

Zemfira Mikayilova, Arzu Aslanova, Mərzyyə Nurmətova, Aylin Əsgərova və Yağmur Məmmədli ibarət heyətə güvənəcək.

Oğlanlardan ibarət komanda isə Antalya sınaqlarına martın 22-də qatılacaq. Rəhil Cəfərova Elnur Hidayəzadənin rəhbərliyi ilə Rüstəm Hacı, Hüseyn Eylazov, Onur Quluzadə və Adil Əhmədşadə mükafatlar uğrunda mübarizə aparacaq.

Qeyd edək ki, beynəlxalq dərəcəli hakimlər Könül Mikayilova ilə Zaur Mikayilov turnirin oyunlarını idarə edəcəklər.

Dörddebir finalçılar məlumdur

UEFA Çempionlar Liqasının səkkizdebir final mərhələsində gərgin mübarizə başa çatdıqdan sonra dörddebir finalın püşkatma mərasimi keçirilib. “Eurosport”un məlumatına görə, mərasim UEFA-nın Nyondakı mənzil-qaragahında keçirilib.

Püşkatma nəticəsində dörddebir final mərhələsində qarşılaşacaq komandalar məlum olub. Püşkatmaya əsasən, Madridin “Real” klubu Londonun “Çelsi” komandası ilə üz-üzə gələcək. Milanın “İnter” klubu Lissabonun “Benfika” komandasını sınağa çəkəcək.

İngiltərənin “Mançester Siti” klubu isə Almaniya təmsilçisi “Bavariya” ilə qarşılaşacaq. Dörddebir finalın daha bir görüşü İtaliya klubları arasında keçiriləcək. Belə ki, həmin matç “Milan” və “Napoli” komandaları arasında oynanılacaq.

Dörddebir final mərhələsinin ilk oyunları aprelin 11–12-də, cavab görüşləri həmin ayın 18–19-da keçiriləcək. Yarımfinal qarşılaşmaları mayın 9, 10-da və 16, 17-də oynanılacaq. Çempionlar Liqasının finalı isə iyunun 10-da İstanbuldakı Atatürk Olimpiya Stadionunda olacaq.

Qeyd edək ki, son 17 ildə ilk dəfədir ki, İtaliyada 3 komanda dörddebir finala yüksəlib.

Elçin AĞAMİRZƏ,
“Xalq qəzeti”

BAŞ REDAKTOR

ƏFLATUN
AMAŞOV

TELEFONLAR:

Reklam və elanlar: 493-82-21

Qəbul şöbəsi: 493-24-75
Məsul katib: 493-61-02
Texniki şöbə: 493-59-64

Mühasibatlıq: 498-85-29
E-mail: xalqqazeti@gmail.com
info@xalqqazeti.az

+994(51) 280-16-44

“Xalq qəzeti”nin kompüter mərkəzində yığılıb və səhifələnib, “Azərbaycan” nəşriyyatında çap olunub.

ÜNVANIMIZ:

AZ-1000, Bakı şəhəri, Bülbül prospekti, 30.
Şəhadətnamə 022273

İNDEKS 0282
TİRAJ 4788
SİFARIŞ 688
QIYMƏTİ 40 qəpik

Növbətçi redaktor
Əli Nəcəfxanlı
Çapa imzalanmışdır
00:00